

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő:
VÉSZI JÓZSEF.

Felolvasó szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k. (14), 1/2 évre 14 k. (7), 1/4 évre 7 k. (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér. (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Egy daganatról.

Budapest, november 6.

(v.) Ha daganat támad az ember kezén, nem a kezét kell levágni, hanem a daganatot felválni. A magyar állam kezén évek óta éktelenkedik s egyre terjed egy ilyen daganat: — a bürokrácia. De azt hisszük, a magyar állam inkább volna arra kapható, hogy levágja a kezét, semmint arra, hogy felvágja a rajta lévő daganatot. Valósággal szerelmesek vagyunk ebbe a kóros túltengésbe. Az államtest munkabírása erősen sinyli, — mégse nyulunk hozzája. Mihelyt valamit erősebben akarja megmarkolni a daganatos kéz, legott megsajdul benne a fájdalom, — de azért még sem gondolunk a gyógyításra. A sürgős dologtevés pillanataiban olykor hirtelen zsi-badás jön beleje, ma-holnap meg is üszkösödik, — de mi csak egykedvűen bámész-kodunk az egyre duzzadó abnormitásra. Megfoghatatlan ez a mi viselkedésünk eme túltengéssel szemben, amely költséges is, fájdalmas is, szegénytelen is. Nálunk senkinek sem szur szemet, senkinek figyelmét fel nem kell, senkit aggodalomba nem ejt ez az állapot. A társadalom mennél több tisztviselőt kíván, mivelhogy a sok állás valamelyikébe könnyebb dolog bejutni, mintha csökkeneténél a hivatalok számát. A kormányok nem vetnek gátat az abnormitásnak, mert mennél több a tisztviselő, annál több polgár jut a hatalomtól függő viszonyba s a kinevezéseknél annál több embert lehet lekötölni. S végül a parlament sem gáncoskodik, nehogy szigorával magára zudítsa a hivatalvá-dászoknak s ezek családjainak, tehát körül-belől a középosztály többségének haragját. Hát így, persze, hogy nincs megállás a lejtőn: az ijesztően elharapózó funkció-

nárizmus lejtőjén. *Funkcionárizmus*: — a szó csunya. De az állapot, amelyet kifejez, még visszatetszőbb. A közdolgok züllése, a hivatalos teendők körül való pedáns és lomha elbábrálás, a vezető társadalmi réteg morális hágerincének sorvadásra és az állami alkalmazottak cifra nyomorusága: egytől-egyig szükségzerű és természetes következményei ennek a kórállapotnak.

A bürokrácia túltengéséről rendkívül tanulmányos, szinte megdöbbentően érdekes dolgokat mond el Neményi Ambrus, a jeles publicista egy ma felolvasott tanulmányában, mely a Közgazdasági Társulatban a hallgatók figyelmét mindvégig lekötötte s a közvéleményben is mély érdeklődést fog kelteni. Neményi Ambrus ügyes és gondos orvos módjára nyul hozzá a daganathoz. Leírja a kórképet, megcsinálja a diagnózist és megírja a receptet. A többi már most a gyógyszerész dolga, no meg a páciensé. A kórkép az, hogy nálunk a hivatalszobákban nem a dolog sok, hanem a hivatalnok. A tisztviselői állásokat untalan szaporítják; s akik hivatalhoz jutnak, azok henyélni nem akarván, csinálnak maguknak munkát. Sokszor bizony másoknak is. Gyártják az aktát. Az eleven életnek fűrge szükségleteit belefojtják egy tentatengerbe. A fődolog nem az, hogy jól és gyorsan intéződjék el a dolog, hanem hogy mennél több legyen az ügydarab, mert a szorgalmat a fölebbvalók a darabszám szerint mérik. Idáig ez a baj csak a mindnyájunk baja. De az már aztán a szegény köztisztviselő baj, hogy épp a sokaságuk kárhóztatja őket a gondterhes életre s az örökös nyomoruságra. Ha kevesebben volnának, jól lehetne őket megfizetni. Az állam megoldoztatná őket keményen, de meg is fizethetné fáradozásukat becsületesen. Így azonban, hogy

foglalkoztathatók legyenek valamennyien, terhes, de meddő munkát végezhetnek velük; s tömegesen élvén egymás hátán, eleszik egymás elől a falat kenyeret. Nem jó ez, kérem, senkinek. Sem az államnak, amely drága pénzben tart el egy örökké elégtelen és sannyaru sorsán méltán zugulódó uri proletárhadat. Sem a honpolgárok nagy egyetemének, melynek érdekei ugyancsak megsínylik a vontatót és kedvetlen adminisztrációt. S a legkevésbé maguknak a köztisztviselőknél, akik örömet végeznének intenzívebb és fogamatossabb munkát, ha az állam több dolgot kívánna tőlük, de munkájukat tisztességessebben díjazná.

Mélységesen igaz s meggyőzően alapos a Neményi Ambrus diagnózisa, melynek adatait az állami költségvetésből meríti. Meltóztatassék jól ide figyelni, melyen tisztelt publikum. Hajmeresztő és égbekiáltó dolgokat tár fel az itt következő néhány számadat. A szoros értelemben vett állami alkalmazottak száma ez idő szerint nem kevesebb, mint 97,835. Husz milliónyi lakosságunk mellett kerek-számban százezer állami alkalmazott — tetszik tudni ez mit jelent? Azt, hogy *Magyarországon minden kétszázadik ember államhivatalnok*. Nohát ilyen példátlan túltengése a bürokrácianak nem volt talán még sehol és soha a világon. Pedig ez még nem a legjésztőbb adat. Minket legalább még jobban megdöbbent az, hogy az állami alkalmazottak létszáma csak az utolsó tíz esztendőben kerek 37,000 személylyel szaporodott. Ha ez tovább is így megy, belátható időben odajutunk, hogy Magyarország átalakul egyetlen nagy hivatalszobává s a nemzetet a szónak betű szerint vett értelmében elnyeli a bürokrácia. A személyi járandóságok összege államháztartásunkban 190 millió koronára rug, holott ezelőtt tíz eszten-

TÁRCA

Janika hagyatéka.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: Goda Géza.

Kovács Janikát, akit agyonrugott a ló, elföldelték már két napja. Nem maradt utána semmi sem, senki sem sirt utána s csak esténként, lámpásgyújtás előtt jutott eszébe az öreganyjának, hogy nagyot sóhajtson.

— Kend most a gyermekre gondolt? — kérdezte a Janika atyja egy kissé haragosan.

— Arra hát — mondta a vénasszony dacosan.

Sokáig ülték aztán szóltanul a sötétben, lesték egymás lehelletét s mikor elunták, mindketten lehajtották a fejüket. Nem tudtak másra gondolni, mint a meghalt, hirtelen eltűnt kis gyerekre. Az öregasszony fejében zavaros gondolatok kergetőztek a halálról. A temetőt látta s rögtön utána két okos gyermek-szemét, amint eltűnnek a sötétben, aztán újra előbukkannak, újra eltűnnek s egy darabig kiálszik a fényük. Mély sötétségek gomolyogtak most előtte; fekete lovakon nyargaló emberek jöttek, akik folyton ordítottak, ha nem tudták utolérni azt a két villogó világságot s vigyorogtak, ha sikerült a markukkal elolthatni egy percre.

— Óh, a gyertyáskákat oltották el — mondta kezébe a sötétben, miközben kiasztott, esontos kezével a levegőbe kapott. Látod?

— Mit? — kérdezte a Janika atyja tompán.

— A gyertyáskákat. Tudod, hogy a világon ezer millió apró gyertyácskát éget az Isten. Minden gyerek az Isten gyertyácskája, ő gyújtja meg s ő oltatja el; attól is van most ilyen sötét.

Látod, hogy most is egyszerre mennyi gyertyát oltott ki a fekete lovasokkal...

A gazda csöndesen a tenyerébe hajtotta a fejét s dörögött. Megszokta már az ilyen eszelős beszédet az édesanyjától, akinek elvette az esztét az a sok idő, mely elmúlt felette.

— Hát igazán nem látod, hogy oltogatják?

Furcsa! Pedig itt oltogatják a szemem előtt. Nézd azt a nagy fekete embert, ahogy belemarkol a két kezével, a másik meg úgy fujja, hogy egyszerre egész sor elalszik a szája szelétől.

— Nem látom — mondja a paraszt.

— Nem-e? Talán mert nagyon sötét van most már. Mind elfutják őket. Alig ég egy-kettő a sorban...

Az öregasszony az ablak felé fordulva ül. Odakünn az ősi est ráborult az udvarra s messziről valami bánatos süvöltés hallatszik. A fák lombjai suhognak, egy-egy kutyavonyítás hangzik föl s rögtön utána harmónika-szó hat el hozzá.

— Mind elalusszunk a gyertyácskák, — folytatja az öregasszony elhaló hangon és nagyon bánatosan. Az egész vidéken, az egész országban elalusszunk. Senki sem vigyáz rájuk. Senki sem törődik velük. Csak oltogatják egyre s egyszerre csak olyan nagyon sötét lesz a világ, hogy nem látunk semmit, még az éjszakát sem.

— Gyujt más az Isten helyettük, — vetette közbe a gazda.

— Gyujt ám! Sokat gyujt az. De akit egyszer eljött, azt sohasem gyújtja meg újra, mert tudod-e, hogy olyan gyertyácska az, hogy semmi sem marad utánuk, ha egyszer eljötték. Se melegség, se világosság, se semmi.

— Mi maradtan ilyen kis gyerek után?

— Mi? Hát nem azt mondom-e én is, hogy semmi sem marad. Nagy ember után se marad sok, hát még ilyen kis emberke után. Ugy vész az

el, mint a bogár. Soha sem tudja az ember, hogy mi lesz belőle. Vagy tán te tudod, hogy hova lesz az a sok bogár, amelyik meghal. Mi? Száz millió kicsi bogár hal meg minden esztendőben. Ki az erdőn, ki a mezőn. De sohasem marad belőlük semmi. Beletiporja őket az ember a földre. Aztán egy darabig ott vannak. Aztán mikor már egy darabig ott voltak, egyszer csak sehol sincsenek. Megezi őket a föld, vagy az Isten, vagy hogy párává lesznek.

— Az igaz — mondja a gazda s arra figyel, hogy odakünn csikorog az ajtó s hogy az istállóban dobognak a lovak. Aztán eszébe jut, hogy a nagy ember mégis csak más, mint az állat, meg a gyermek. Ha ő meghalna, itt maradna utána a két ló, a háza s sok más egybe, amit a két keze munkájával szerzett. Abban mind benne van egy darabka az ő erejéből is, amelylyel szerette; a munkájából, izadságából, az eszéből, miegymásból. Az ember már nem olyan, mint ennek az eszelős vén asszonynak a gyertyácskái, amelyeket ha kioltanak, egyszerre végük van és nem marad utánuk semmi; se fényesség, se melegség. Azért is nem lehet valamire becsülni a gyereket. Mert minek is becsüljék? Nem marad azok után semmi. Annyi hagyaték sem, ami a körme alá férne az embernek.

— A Jani után sem maradt semmi — mondja a vén asszony.

— Mi maradt volna?

— A esontja a földé, a kis teste a földé. A szemét eloltották a lovasok.

Ezen aztán mindketten elgondolkoznak. Lelkükben lassan-lassan érni kezd az a gondolat, hogy a gyermekért kár, nagyon nagy kár, de haszna ugyan nem volt annyi sem, mint egy bogárnak.

— De mégis milyen szép, szőke feje volt — gondolja a Janika atyja.

dővel még csak 110 millió volt. Egyetlen év-tized alatt tehát a tisztviselői fizetések összege több mint hetven százalékkal emelkedett. A költségvetés rendes kiadásainak csaknem negyedrészt tesszik a tisztviselői fizetések. Vagyis minden száz forintból, amit az állam rendes szükségleteire elkölt, huszontöt forint megy el az állami alkalmazottak díjazására. Szó sincs róla, ezt az állapotot nem lehet tovább elviselni. Ekkora abnormitás már nemcsak beteges, hanem életveszélyes is. Itt valami rendet kell csinálni, valami határt kell megszabni, valami jól kimódolt mértéket kell megállapítani s azt kőnyörtelen szigorral megtartani. Mert különben a nemzet pénzügyi és társadalmi életerőit hovatovább teljesen felszívja az a kegyetlen nyavalya, amelynek funkcionarizmus a neve.

Neményi Ambrus, amint mondtuk, megírta a receptet is. A legtöbb medikamentum benne a normalitás, továbbá a szigorubb minősítés. Minékünk kivált az előbbi van erősen inyünkre. A normalitás azt jelentené, hogy a most meglévő százezer állami hivatalnok *numerus clausus* alkotna. Ezen a létszámon túl költségvetési uton nem lehetne többé a hivatalnoki létszámot emelni. Ha elkerülhetetlen szüksége jelentkezne mégis a szaporításnak, ez csak oly külön törvény útján volna lehetséges, melyet az összkormány nevében a miniszterelnök mutatna be. Csakugyan ilyesformán kellene a bürokratikus daganat továbbterjedésének elejét venni. Jól járna vele az állam is, mert jóformán kontingen-tálnak tekinthetné kiadásainak legexpanzívabb részét: a személyi járandóságokat. De legjobban járnának maguk az állami alkalmazottak, akikre ugyan idővel fáradságosabb és több munka jutna, de akiket aztán az egyetemes munkaadó jól megfizethetne. Ami hibák a bürokrácia körül vannak, azokról a mi derek tisztviselőink nem tehetnek. Szegény fejük ellátja becsületesen az eléjük tett munkát; hogy ez sokszor meddő eróparálás, abban ők ártatlanok. Nem rajtuk mulik, hogy hasznosabb dologtevésre nem használják fel serény szorgalmukat. Az állam a hibás, mert komoly szükség nélkül ő szaporította alkalmazottainak létszámát, nem gondolva meg, hogy az így tenyésztett túltengés fogja a köztisztviselők méltányos igényeinek kielégítését lehetetlenné tenni. Ime, a bajt felkutatta s az orvoslás módját kijelölte köz-

életi fejlődésünknek egy lelkes, tudós és alapos megfigyelője. Most már csak az kell, hogy a páciens akarjon is gyógyulni.

Az indemnitás.

Budapest, november 6.

Reich Aladár formás kis beszédében a Humbert-családhoz hasonlította a monarchiát, mely szekrényében őrzi az állítólagos nagyhatalmi állást s ezen a címen folyton nagy lábon él. Pikáns ötlet volt de a szélsőbalon ugy hatott, mint egy igazi nagy beszéd.

Ez volt a mai ülés bevezetése. Igazi tartalmát két nagy beszéd tette: *Rakovszky* István és *Mezőssy* Béláé. A két beszéd bizonyos tekintetben összefonódott, mint kérdés és felelet. *Rakovszky* István volt a kérdező s aki mai szerepét röviden akarná jellemelni, azt mondhatná: *Rakovszky békeangyal volt puskaporos-hordóval*. Azt tüzte ki előjál, hogy az ellenzéki pártok állandó torzsal-kodásának káros következeit megvilágítja s aztán a békeség és jobb eredmény okáért megmutatja azt az alapot, melyen az ellenzéki pártok közösen, egyértelműen dolgozhatnak a kormány ellen. De míg azt akarta bebizonyítani, hogy az ellenzéki pártok a mai gazdasági válság idején legsikeresebben a költségvetések folytonos emelkedése ellen foglalhatnak állást, azalatt a békeangyal *Rakovszkyt* háttérbe szorította a puskaporos *Rakovszky* s a szélsőbal nem kötött békét a néppárttal, hanem még jobban hajbakapott vele. Ezt a váratlan eredményt részben az okozta, hogy *Rakovszky* István az 1899: XXX. t.-c. értelmezésében nem fogadta el Kom-játhy és Polónyi álláspontját, sőt gyilkos gúny-nyal jegyezte meg, hogy ő, mint a vámközös-ség hive, a paktumtárgyalások idején beérhette a miniszterelnök felvilágosításával, de a Kossuth-párt mindenestre mulasztás követett el, mikor programjának sarkalatos pontjáról volt szó s mégsem követelte az önálló vámtérletnek expressis verbis törvénybe foglalását. De ez a gúny még hagyján. Ha bántotta is a szélsőbal, meg nem lephette, mert hiszen *Rakovszky* korábban is jelezte, hogy máséket értelmeli a paktumot, mint Kossuthé. De *Rakovszky* ma sem fékezte temperamentumát, minden közbeszólásra csipőseben vágott vissza, összetűzött az egységekkel, holott békeséget kínált az egész szélsőbalnak. A békeangyal ilyenformán levegőbe röpítette a fel-robbant puskaporos-hordó s békeség helyett még

jobbán összekapott a két ellenzéki párt. *Rakovszky* pedig úgy ült le, mint aki sikerrel csipkedett, csak éppen azt a célt nem érte el, melyet magának kitűzött.

S ilyen körülmények között nem igen vigasztalhatja, hogy *Mezőssy* Béla a maga nevében nem zárkózott el olyan eshetőségtől, mikor a szélsőbal a nemzeti jogok védelmében egy hajóiban is evezhet a néppárttal. A hangulat mást mutatott. *Mezőssy* Béla udvarias akart lenni és tehette is, mert egyébként mindenben visszautasította *Rakovszky* fejtegetéseit. Legúgyesebben a leggunyosabb megjegyzést torkolta le. Mert ha *Rakovszky* a szélsőbal mulasztásának és gyöngeségének bélyegezte, hogy nem követelte a paktum megkötésekor az önálló vámtérlet világos és szabatos törvénybeigatását, viszont *Mezőssy* pompásan élezte ki, hogy micsoda vád kerekedhetett volna belőle, ha a függetlenségi párt akkor erélyesebb föllépésével megakadályozta volna az új és jobb rendszer kialakulását. A néppárt nem azt mondta volna, hogy a szélsőbal szigorúan áll elvei mellett, hanem ország-világ előtt hirdette volna, hogy a szélsőbal a Bánffy-rendszer szerékertolja. Aminthogy igaz is, Csinálhatott volna a szélsőbal akármit, a néppárt mindig meg tudta volna vádolni. S ezt *Mezőssy* éppen olyan ügyesen élezte ki, amilyen fífikusan fogalmazta meg vádját *Rakovszky*. A szélsőbal pedig, mely különben is haragudott *Rakovszkyra*, csupa lelkesedéssel tapsolt a *Mezőssy* ügyes visz-szavagásának. De *Mezőssy* különben is magával ragadta pártját. Kissé virágosan és tulsok pát-hosszal bár, mégis nagyon szépen és hatásosan okolta meg bizalmatlanságát a katonai kérdésben jelentkező ellentéttekel. A magyar hadsereg-ről, a katonák nemzeti szellemének szükségéről és jelentőségéről szépen mondta el a nem egé-szen új tirádákat, mint bárki előtte. S ezért szív-ből, gyönyörűséggel tapsolt neki a szélsőbal.

A fáciit pedig az, hogy mikor *Rakovszky* az ellenzéki pártok békés együttműködését sürgette, a szélsőbal és a néppárt újabb grombaságokat vágtak egymás fejéhez. *Rakovszky* és *Mezőssy* beszédeiből két mondas hangzik ki az országba. A néppárt azt mondja a szélsőbalról: „te még programod legsarkalatosabb pontjáról is megfeledekezel!” A szélsőbal pedig azt mondja a néppártól: „te még a kormányon is tullicitálsz, ha meg akarod érteni fölfelé, hogy vannak itt, akik többre is kaphatók!” Egyiknek sincs-e igaza vagy mindkettőnek? — nekünk mindegy. De hogy békegalambok nem ilyen üzenetekkel szok-tak röpködni, az bizonyos . . .

A képviselőház ülése november 6-án.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Gróf Apponyi Albert.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, Póss Sándor, Wissics Gyula, Darányi Ignác, báró Fejérváry Géza.

Elnök: Megnyitja az ülést s hitelesíti a jegyző-könyvet.

Sréter Alfréd: Mint az első bíráló-bizottság elnöke jelenti, hogy Udvary Ferenc zirci képviselő-nek ügyét, mivel a választást megtámadták, független tartják. Sztáray Sándor grótot a bizottság végleg igazolta.

(A honvédelmi miniszter javaslatai.)

Báró Fejérváry Géza: Október 16-án előter-jesztette az 1903. évi újonclátás és a póttartalékosok-nak visszatarthatásáról szóló javaslatot. Ezt a javas-latot most visszavonja. Együttal előterjeszti az 1899. VI-ik t. c. 14. §-ának módosításáról, illetve a közös hadsereg és honvédség újonclátásának megállapí-tásáról, továbbá az 1903. évben kiállítandó újoncok megajánlásáról és a póttartalékosoknak a közös had-sereg és haditengerészet békeidőszakának kiegészítésé-re végett kivételesen leendő igénybevételéről szóló tör-vényjavaslatot. A betérjesztett javaslatokat kéri a véderőbizottsághoz és a pénzügyi bizottsághoz utasi-tani előzetes tárgyalás végett.

Bárány László: A két törvényjavaslat benyuj-tása alkalmából csak azt akarja megjegyezni, hogy ha a kormányban volna érzék a nemzeti kötelességek iránt, most nem nyújtaná be a javaslatokat, hanem a szenvedett kudarc után lemondana. Indítványozza, hogy a Ház előbb vizsgálja meg a javaslatokat s csak aztán döntsön afüőtt, hogy a bizottságokhoz utasít-a vagy sem.

Széll Kálmán: T. Ház! Azt hiszem, hogy álta-lános elodagott parlamenti fellogás szerint abban semmiféle megszegyenítés vagy megszegyenítés egy kormányra nézve nincs, ha egy törvényjavaslatot, amelyre nézve a bizottságban bizonyos aggályok me-rültek fel, újabb megfontolás alá veti, (Helyeslés a jobboldalon.) azt visszavonja és ezen aggályoknak

— Es ha mégis megnőt volna — gondolja a vén asszony.

Utóbb azonban mégis csak győz bennük az a gondolat, hogy a gyermeknek nem volt semmi értéke. Amíg élt, nem szerzett, csak fogyasztott s hogy meghalt, nem hagyott itt semmit maga után. Eltűnt, mint a lehellet.

— Talán szegény is ilyet gondolni, — ma-gyarázza magának a Janika atyja, de azért mégis ezt gondolja s szinte fél a feleségétől, aki most néz be az ajtón.

— Hát a sötétben ülnek? — kérdezi.

— Látod.

— Nem látom biz' én. Sötét van.

— Lehet azon segíteni, — mondja a gazda.

— Ha lehet, segíts.

Az asszony gyújtót gyújt, azon tovább gyújtja a lámpást. Hirtelen világosság árad szét a szobában. A falon a Szűz Mária képe látszik, amint magához szorítja a gyermekét, alatta tükör lóg a falon fekete keretben. Az öreg asszony még mindig az ablak mellett áll s a sötétséget nézi. A gazda föláll.

— Azt mondja, hogy a gyermek után nem maradt semmi.

A Janika anyja a kendőjét igazgatja és hallgat.

— Hogy, azt mondja, a gyermeknek nincs hagyatékja, mert nem is lehet.

A fiatal asszony sóhajt. A szeméből kikíván-zozik a könny, elfordul a fal felé s úgy szól vissza:

— Már mi maradhatott volna a szegényke után?

Mindhárman egyet gondolnak. Azt, hogy a Janika után csakugyan nem maradtott semmi. Hogy volt, — nincs. Egy darabig itt tipegett köztük, majszolta a kenyeret, játszott az udvaron, sikongatott, szaladgált. Aztán eltűnt nyom nél-kül, mert semmi sem volt, csak egy szőke kis fej s két világoskék szemecske.

A szobában csönd van. Csak a harmonika-

szó hallatszik messziről s a lovak dobogása az istállóból. Egy szót sem szólnak egymáshoz az emberek. Az öreg asszony még mindig az ablak mellett áll, s eszelős meredséggel nézi a sötétsé- get, a messze falu határát, ahol a kis gyermekek gyertyásként otlogatja a halál. A gazda a lámpás világába bámul, a fiatal asszony pedig ott áll a Szűz Mária képével szemben, mely alatt fekete keretben lóg a nagy tükör, egyet- len ékessége a szobának. Egy kissé röstelli, hogy a tükörbe téved a szeme, de amint me-glátja benne esilőgő fekete haját, fehér fogcsorát, erős mellett, minden asszonyos szépségét, csak áll s egyre nézi magát benne. Szinte haragszik, hogy egy tényrnyi kis helyen nem mutat jól a tükör s mintha homályos lenne valamitől. Főlemeli a kötnyét s azon a helyen le akarja törölni. Köz- lebb hajol hozzá s úgy vizsgálgatja a tükör föl-tját.

— No, mi az? — gondolja, tán egy kéz?

Csakugyan. Valami kis maszatos kéz nyoma látszik rajta. Alul az öt kis ujj, vékony gyere- k- ujjak maszatos nyomai. Aztán egy kis világos, tiszta folt következik, mely alatt megint folytató- dik a gyerekkéz nyoma; kicsiny, gömbölyű te- nyér, mely oda rajzolódott a csillogó tükörre s fakó foltot hagyott rajta.

Az asszony csöndesen, megdöbbenve áll ez előtt a kis maszatos folt előtt. Erzi, hogy a szive nagyon ver, aztán közelebb hajol hozzá, alulról szemléli, oldalt figyeli s nem tud beletelni ennek a foltnak a látásával, amely az ő szépségét is fa- kóvá teszi egy kissé. Nem is meri letörlni, mert most már megismeri azt a kis maszatos gyer- mekkezot, amely sokszor simogatta az arcát, a haját és keblét s amely most foltot varázsolt a tükörre is, hogy érezze és tudja, hogy az ő szépsé- gén is folt esett már. Remegve áll a tükre előtt s nem is sir, de mosolyog s vidáman mondja:

— Nézzé azt kigyelmed... No nézzel... Ehuhan van ni, amit a Janika ránk hagyott... A keze... Ez a maszát!

lehető tekintetbevételével új törvényjavaslatot terjeszt elő. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.)

En nem egyszer hallottam s majdnem minden országgyűlésen előfordult, hogy egyik-másik törvényjavaslat iránt az ellenzék maga fejezte ki azt az óhaját, hogy az vonassék vissza és más javaslat terjesztessék elő. Ha tehát most a kormány ezen módszert találta az ország érdekében levőnek, abban semmi imparlamentária, alkotmányellenes, törvényellenes nincs. (Tetszés a jobboldalon.) Azt hiszem, hogy a t. képviselő ur túlölt a célon, amikor azt mondta, hogy ezek a törvényjavaslatok törvényellenes. Ez egy új nomenclatura. Ha a kormány egy új törvényjavaslatot terjeszt a törvényhozás ítéltele alá és elfogadás végett, tárgyalás végett terjeszti elő a törvényes fórumnak, a nemzetgyűlésnek, hogy az törvénytelen dolog volna, azt nem tudom belátni. (Helyeslés jobboldalon.) A házzabályok egyszerűen azt mondják, hogy a bizottsági tárgyalás a kormány törvényjavaslataitól megtagadni nem lehet. Arra kérem tehát a t. képviselőházt, méltóztatassanak ezen törvényjavaslatokat bizottsági tárgyalás elő utasítani. (Elnök helyeslés a jobboldalon.)

Rakovszky István: Indítványozza, hogy előbb nyomassák ki a szaszák ki a javaslatokat s csak aztán határozzanak.

Elnök: A miniszterek által benyújtott javaslatokat a házzabályok szerint azonnal kell az osztályokhoz vagy a bizottságokhoz utasítani, ennél fogva egyszerűen illoeszi a kérdést, hogy a Ház kívánja-e a fölolvastat.

Mintán a többség ellenzi a javaslatok fölolvastat, azokat a bizottságokhoz teszik át.

(Az indemnit.)

Betch Aladár: A kormány még annyiban sem teljesíti kötelességét a magyar államiság és a nemzeti egység kitéjesében és gyarapításában, amennyiben azt a mai közjogi állapot megtenni módjában állana. Ez a kormányzás teremtette azt a helyzetet, hogy még a költségvetési jog is a kvóta megállapításában a nemzet kezéből a korona előjogai közé jutott. Kijelöti a Magyarország és Ausztria közötti viszony tartalmatlanságát, amely viszony annál rosszabb reánk nézve, mert az uralkodó rokonszenve és családi politikája Ausztria mellett van. Ostorozza a nagyhatalmi tantommal való szédélgést, mely minden bajunknak löka. A kormány az öszbirodalmi eszme szolgálatában áll; azért nem fogadja el a javaslatot. (Helyeslés és éjenzés balról.)

Rakovszky István: Mindaddig nem szavazza meg a javaslatot, amíg a parlament reformot e javaslatlalt kapcsolatban löi nem vetik. Azzal, hogy a kormány mindig indemnitit kér, csak azt éri el, hogy kétszer kell fölírni a Házban az ország szomorú állapotait s kétszer kell azokat bírálalt tárgyalva tenni. Ez alkalommal különben a kérdésnek nem pénzügyi oldalával akar foglalkozni, hanem a bizalom szempontjából kívánja a javaslatot megbirálni. Hogy a bizalom kérdését az indemnitit-vitanál veti löi, annak az az oka, hogy az indemnitit sokkal nagyobb jogot ruház a kormányra, mint a költségvetési javaslat. Arra pedig, hogy bizalmatlan legyen a kormányval szemben, bőséges oka van a néppártnak. A közélet számlására misem tett eddig a kormány, a mosonyi alispán még mindig büntetlenül működik. Tóth alispán pedig évek óta nem tud jogaihoz és igazsághoz jutni. Hiába vágja le a miniszterelnök az egyik hydra fejét azonnal száz új hydra ütöi fel a fejét, amely mind abban bizakodik, hogy majd csak ön megint egy miniszterelnök, aki nekik kedvez. (Helyeslés a baloldalon.) A költségvetés általános bíralatára térve, kifogásolja, hogy az mindig expanzív, egyre uabberrel lépnek elő s ma is szeretlen követelésekkel veszik igénybe a nemzetet. Gyengyöngye a kormány, vagy nem teljesíti a kötelességét. Gyengyöngye indokolja csak meg, hogy olyan tulzott katonai költségeket követel, melyek a nemzet anyagi erejével ellenkeznek. (Helyeslés a baloldalon.)

A kiegyezés kérdése három év óta vajudik. Ez a hossz-as vajudas gazdaságiilag bizonytalanná teszi az ország helyzetét s a mellett, mivel intézményes garanciák nincsenek arra, hogy a kormány eddigi politikáját folytassa, löi kell vetnie azt a kérdést is, hogy ki kezekedik arról, hogy ez a politika megmarad akkor is, ha az indemnitit megszavazzák neki. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.)

Attérve a paktum kérdésére kijelenti, hogy helyzetét kényesnek tartja, mert mindig kényes és nehéz helyzete van az ellenzék írfiaknak, mikor a kormány föltagása mellé kell állniuk. Nagyon sajnálja hát, hogy ebben a helyzetben van, de konstataálni kell mégis, hogy az a törvénymagyarázat, melyet Széll Kálmán adott, helyes és hogy megfelel azoknak a kijelentéseknek, melyeket a miniszterelnök előtte és Molnár János előtt tett a paktum kötese idején. A függetlenségi párt magára vessen, hogy a paktum kötesekor nem volt óvatossabb. Elismeri, hogy az országnak illoészet joga van az önálló vánterülethez, mert ez elengedhetlen járuléka az állami szuverenitásnak; addig azonban, amíg az önállóságot meg nem valósítjuk, ez hatalmas fegyver kezünkben, amelyet meggyöngyíteni nem szabad. Vagy tiszta a törvény s akkor nem kell magyarítani vagy nem tiszta s akkor miért nem örködött jobban a függetlenségi párt a törvény megalkotásánál? A politikában nem elég a jóhiszeműség, ott csak az ér valamit, ami irva van, söt ennél is többet ér az erő. A függetlenségi párt azt hitte, hogy a kereskedelmi szerződéseket illomondjuk, de a függetlenségi párt megfélekedezt arról, hogy kettön áll a vásár. A függetlenségi pártnak kezében volt a kormány sorsa, határozott terminust kellett volna bevétenie a törvénybe. Ez azonban nem történt meg, nemcsak hogy az nincs benne a törvényben, hanem az önálló vánterületnek 1902. december 31-éig el kell küszölnie, de ez a szó: önálló vánterület sincs benne. A maga részéről örülni jog, ha a kiegyezés nem fog sikerülni s önálló vánterület lesz, de hang-

sulyoznia kell, hogy a függetlenségi párt nagy mulasztást követett el, ami a párt tragikomédiája. (Zajos ellentmondás a szélsőbalon.) Ez a függetlenségi párt sorsa, mert többet tördök avval, hogy bizonyos ünepélyeken való megjelenés és bizonyos dalok miatt támádj a kormányt, a helyett, hogy az ország közállapotaival tördödnék. (Zaj és ellentmondás a szélsőbalon.)

Endrey Gyula: Nem megyünk a néppárthoz tanulni.

Zboray Miklós: Pedig tanulhattok volna a paktumál is.

Fischer Gyözö: Nem tanulunk öletek!

Zboray Miklós: Jobban vigyázhattál volna az országra!

Elnök (csengöt): Egyszerre csak egy képviselőnek van szólszjoga. (Derültség.)

Rakovszky István: Végezt a paktum kérdésével s átér a kormányzati politika tamadására. Helyteleníti, hogy nálunk a bukott miniszterek ott maradnak a kormány háta megett s így soba sem léphet a kormány helyébe senki az ellenzék padokról. A kormányok öszveszítik az ellenzék pártokat s a tolytonos veszedekes az ellenzék pártok közt veszedelmes hiba. Most is úgy kellene lenni, hogy az egész ellenzék együtt küzdjön a költségvetés expanzivitása ellen.

Olay Lajos: A néppárttal együtt? Soha! (Derültség.)

Rakovszky István: Jönnek olyan új terhek, melyek ellen együtt kellene küzdeni. (Felkiáltások a szélsőbalon: A civilista talán?) Az is. A civilista ellen is, ha a függetlenségi párt megszünteti azon haszontalan kiadásokat, melyeket az egyházi politikai törvényekkel okoztak. Végül kijelenti, hogy kifetett bizalmatlansági okainál fogva nem szavazza meg az indemnitit. (Elnök helyeslés balfelel.)

Mesösay Béla: Egyéttér Rakovszkyval abban, amit a parlamenti reformról és az indemnitással való kormányzásról mondott. A Széll-ormuina magyarázatára nézve azonban akkor jöt volna zavarba ha Rakovszky a függetlenségi párttal tartott volna. Mert az önálló vánterület dolgában áthidalatlan úr van a pártok közt. A függetlenségi párt az ország érdekében akarja az önálló vánterületet; a kormánypárt azért nem akarja, hogy a hatalmon maradhasson, a néppárt pedig azért nem akarja, hogy a hatalomhoz jutson. (Ugy van! balról.) A néppárt lelel olyan szímben mutatkozik, mintha a nép érdekeit szolgálna, illolel pedig olyanban, mintha udvari érdekeket is tápolna. A Zichy János tegnapi kijelentése legalább úgy tűnik föl, mint izenet Bécsbe, hogy vannak itt írfiak, akik még többre is kaphatók, mint a mai kormánypárt. (Ugy van! balfelel.)

Major Ferenc: Üres frázis.

Mesösay Béla: En örülnék legjobban ha frázis volna, de fájdalom nem az. Attérve Rakovszkyval arra a mondasára, hogy miért nem volt óvatossabb a függetlenségi párt a paktum kötesekor, védelmezi pártját, mert ha akkor el nem loagadt volna Széll ösz proppozícióját, azt mondták volna - és talán Rakovszky első sorban - hogy Bánffy-t akarják a bukástól megmenteni. A függetlenségi párt tehát kényserhelyzetben volt. Abban különben igazat ad Rakovszkyval, hogy szörszint bele kellett volna venni a törvénybe az önálló vánterület fölállítását, de hát a párt bizott Széll Kálmánban és azt hitte, hogy a törvényben benne van az önálló vánterület fölállításának kötelezettsége. (Ugy van! balfelel.) A kiegyezésre a Széll-kormány sem tud állandóságot teremteni, hanem csak a provizóriumok politikáját követi. Különböben nem is lett volna szabad Kerberrel új tárgyalásba bocsátkozni, mert a Bánffy-Badeni-telel kiegyezés megvolt.

De hát muszáj volt új tárgyalásba bocsátkozni, hogy az osztrák népek száját betömhessék. Széllnek nem is volt joga új tárgyalásba bocsátkozni, mert a Bánffy-Badeni-telel kiegyezés kétoldalú szerződés, amit a király is elötagadott, tehát a királynak sem volt joga azt egyoldalul megváltoztatni. Magyarország jogaí áruita el és játszotta ki a kormány, amikor új tárgyalásokat kezdett, s ezzel a törvényesség teréről az engedékenységgel utvestöjébe lépett.

A kormány eljásztotta a nemzet bizalmát és arra a hitre vitt bennünket, hogy a hatalomért cserébe odadobja Magyarország törvényes jogaí és leglöbber érdekeit. Bizonyíták ezt a katonai javaslatok is, amelyeket erőszakol a kormány, holott tudja, hogy elvisehetetlen terheket raknak az országra. Összehasonlítja a küllödi hadseregeket a miennkel és konstataja, hogy másútt a hadsereg nem arra szoiag eszközöl, mint nálunk, hogy a népek akaratát elnyomják vele, hanem arra, hogy azt megvalósítsák (Ugy van! balfelel.) és a nemzeti aspirációkat érvényesítsék. (Ugy van! balfelel.) Fölsorolja a közbis hadsereg büneit, ismereti annak szellemét és arra a következtetésre jut, hogy a hadsereg erőssége a magyar nemzeti állami gyengyöngyességét eredményezi (Ugy van! balfelel.) Napoleon azt mondta, hogy a háborúk sorsát sobasem a tömegek, hanem az erkölcsi rugók döntik el. Amiből az következik, hogy a mi hadseregünk a jövöben is vereségek érik, akármennyit ádozoz is az ország. Mi adott erőtt a francia irtoradalmi hadsereg 24 ezer emberének, hogy tönkreverje Ausztria 300 ezer emberét? Az, hogy a iranoicák a hazért és a szabadsáért, az osztrákok pedig csak a császárért harcoltak. Mi adott erőtt a 48-iki honvédek maroknyi seregének, hogy tönkreverje a századok óta konszolidált osztrák hadsereget? Az, hogy a honvédek lobogója a haza szabadsága volt fölírva, az osztrák hadsereg pedig nem volt egyéb, mint az esküszö király zsoldosserege. (Ugy van! éjenzés és taps balfelel.) Attól tart, hogy háboru eseten az ellenzék vezére azt lojga mondani a mi hadseregünkröl, hogy annak kiképeszései és vezetöivei nagyon meg van elégedve. (Ejenzés balfelel.)

A beruházásokról szól. Nemcsak ígéretekét szeretne már hallani, hanem tetteket. A székely vasút már kiépült? A magyar gyárakban munkálkodnak?

Keresztül van vive a beruházási program? A tisztviselök fizetése rendezve van-e? Ö csak azt tudja, hogy az üjonclétszámot fel tudják emelni. Egy hasonlat jut itt eszébe Shylokrol, aki Antoniótól csak egy font húst kért, a szive tájékröl. Shyloknek ez csak egy értéketlen husdarab volt, mig Antonionak az élet, halál. (Taps.) Idézi Samassa éresek egyik pásztorlelelét, amelyben a tullogtö militárius megkérdezi, hogy e javaslat megszavazását az uralkodó kívánja. Azt mondják, hogy ezeknek a javaslatoknak megszavazását követeli a lojalitás. A lojalitás a király iránti büség, de ennél nagyobb lojalitást ismer: a hüséget a haza iránt. (Taps. Ejenzés.) Boldog az az ország, ahol ez a két lojalitás egybevá. De nálunk nem így van. A haza iránti lojalitást a mi viszonyaink a király iránti lojalitást löle helyezik. A bizalmat nem szavazza meg a kormányval. (Hosszantartó, lelkes éjenzés és taps a szélsőbaloldalon. Szönotok többen dövözlik.)

Elnök: Az löd előrehaladott voltára való tekintettel a vitát holnapra halasztja. Szünet után az interpelláció kerül sorra. Az löst 10 percre felüggeszti.

(Interpelláció.)

Nessi Pál: Interpellálja a miniszterelnököt, hogy Csongrád város plébánosát, Hegyi Antal, aki szögyene a városnak és a katolikus papságnak, miért nem távolították el Csongrád városából? Ötvenegy címen van Hegyi ellen a büntető-eljárás megindítva, s lozházbitetésre is el van ítélve. Most is azért jár Bécsben a császárnál, hogy a büntetését a császár elengedje neki.

Elnök: Figyelmezteti a szönotot, hogy uralkodónk nekünk Bécsben is királyunk és nem császárunk.

Nessi Pál: Kérdi a miniszterelnököt, hogy miért semmisítette meg Csongrád városnak azt a határozatot, amelyvel Hegyinek eltávolítását kérte az országgyűléstöl?

Széll Kálmán: Nem könnyű egy interpellációra, amelyről előzetesen csak a tárgyat illolel fog tudomásom, de amelyet nem ismerem és amely sok részlettel lojgalkozik, rögtön választ adni és nem is tenném, de a benyomásom után itélve, melyet az interpelláció felolvasásából merlettem, egy gondolom, hogy az utánjárás után sem fognék mást válaszolhatni, mint amit most válaszolhatok. Ez pedig abból áll, hogy igenis van tudomásom arról, hogy Csongrádon nagyon sok baj van, azon panaszokból is, melyek Hegyi Antal ottani plébános ur ellen írtéztettek azon állapotok miatt, amelyekért sok oldalról ö is vádolva van. Azt is látom és tudom a hozzám érkezt sok irányú panaszból, hogy nem valami békés természetű ur ez a Hegyi Antal plébános és hogy ott történnék dolgok, melyeknek alapossága egyik-másik esetben kétségfelületi is derül, habár mindannyira vonatkozálag természetesen ezt nem mondatom, valamint hogy általános elütésbe a magam részéről nem is mehetek bele. De viszont arról is van tudomásom, hogy ott, ahol a panasz történik, a törvény és szabály értelmében és azon eljárás értelmében, amely a mi jogrendünkben meg van állapítva, a panaszok szabályszerüen elintéztetnek és az orvoslás is be loj következni. Egyik-másik esetben történi is ilyen panasz, de, hogy az, amit a t. képviselő ur jelhoz, az mind vad és eljárás tárgyal képezete-e, azt nem tudom; de hiszen törvényeink előírják, hogy a közigazgatás, mint a bíróság, a törvénykezés terén, hogy mit kell valakinek tenni, ha igazában sértve van. Mit kell tehát Csongrád városának magának tenni, vagy Csongrád város egyes polgárainak, ha Hegyi Antal plébános viselkedése által valami tekintetben sértve érik magukat. Ezi ök tudják, tudniok is kell, éneik is vele, és arról biztosíthatom a t. képviselő urat, hogy ami a leglöbber fórumot illeti, engemet, a közigazgatás terén, pártatlan lojagsággal igyekszem eljáni ezen kérdésben is, mint valamennyiben. Az illolelök keressék a maguk orvosiást módját, az elő van írva és mindenki tudja, hogyan kell a közigazgatási vagy törvénykezési terén valakinek bajiában segítségért és oltalmat keresni az államtól. Tegyük meg ezt és az oltalmat meg is kapják. Ami in specie azt illeti, hogy van-e arról tudomásom, hogy el van ítélve Hegyi plébános és ö nem kezdte meg még ezt a lojgságot erre a válasszom az, hogy úgy tudom, hogy a kegyelmi kérvény nem nyert más elütést, mint azt, hogy az igazságszolgálatának szabad folyás engedtetik és így Hegyi plébános a legközelebb meg lojga kezdeni lojgságot, mert jogeröl lölelletöl áll szemben. Annuit tudok, hogy néhány nap mulva ez be loj következni. Ami már most az egyházi állását illeti, arra nézve szintén megvan jogrendünkben a fórum, az illolelök ott keressenek orvosiást, abba a magam részéről beavatkozni nem lojok. (Helyeslés a jobb- és baloldalon.) mert respektáloim azt a jogkör, amely jogkörben az illolelök kell, hogy mozogjanak. Ami panasz azonban a közigazgatási és törvénykezési terén alaposnak bizonyulna, ott a magam részéről telajlanom Csongrád városának minden nemét a védelemnek és az orvoslásnak. Kérem a t. Házát, méltóztatassék válasszomat tudomásul venni. (Helyeslés a jobboldalon.)

Nessi Pál: Tudomásul veszi a választ, de nem hagyhatja szó nélkül, hogy a belügyminisztérium elzárta Csongrád városát a kérvénykezési jogtól.

Széll Kálmán: A képviselő ur azt hozza föl, hogy nem válaszoltam arra, hogy miért zárta el a belügyminisztérium Csongrád városát a kérvénykezési jogtól. Utána lojok nézni, hogy miben áll az a megsemmisítő határozat, de bizonyára léreértés lojog tenni, mert kérvénykezési joga mindenkinek van. Lehetetlen, hogy a minisztérium olyat mondjon ki, hogy ennek vagy annak az állampolgárnak, egyes embernek, községnek vagy városnak nincs kérvénykezési joga. Valcsinlölel valami formában történi, Alig hiszem, hogy oly határozat keletkezett volna, amely valakit a kérvénykezési jogtól el akarjon zárni,

A mi a felolvasott dolgokat illeti, talán éppen azért történt, hogy az igazságszolgáltatásnak szabad folyást engedtek, mert ily dolgok tudomására jött a kormány. Ez némileg mégis ellentétben látszik azzal, hogy a képviselő ur sajnálja, hogy Hegyi Antal nem kapott kegyelmet, máséiől ily kiakadást tesz ezekért a dolgokért. Azt hiszem, hogy az igazságügyi miniszter talán éppen ezek alapján adta azt a véleményét a maga hatáskörében, hogy az igazságszolgáltatásnak szabad folyás engedtesse. (Helyesítés a jobb- és baloldalon.)
Elnök bezárja az ülést.

BELFÖLD

Csongrád képviselőkülde joga. A csongrádi választás megvizsgálására a képviselőházi kiküldött bizottság ma délelőtt 9 órakor az országos ülés előtt az elnöki elfogadó-teremben ülést tartott gróf Apponyi Albert elnöklésével. Az ülésen Ugron János előadó ismertette a kerülőbe kiküldött vizsgálati-bizottság iratait. Határozathozatalra a mai ülésben nem került a sor. Holnap délelőtt 9 órakor az országos ülés előtt ismét ülésedik a bizottság, hogy megbeszálja határozatát arra nézve, vajjon javasolja-e Csongrád képviselőkülde jogaik teljességét, vagy sem.

Bizottságok munkarendje. A képviselőház közgazdasági bizottsága holnap délelőtt 10 órakor ülést tart. Az ülésen előadó választanak a belügyminiszternek 1. a határrendőrségről, 2. a kivándorlás szabályozásáról, 3. a külföldieknek a magyar korona országi területén való lakhatásáról, 4. három új csendőrküldet felállításáról, 5. az utóéleti, ról benyújtott törvényjavaslataira és a belügyminiszternek Zubrzyk austriai (gáosországi) község, a Maisesz magyarországi (Szepesvármegyei) községhez tartozó Medzibrodse telep közti határvita tárgyában benyújtott 156 számú és Pozsonyvármegye területén levő Nagybodok község határához tartozó ugynevezett Pálfy erdőterületén ezen vármegyéből Mosonvármegye területébe való átköltözéséről és Püski község határához való átcsofolása tárgyában benyújtott 186. sz. jelentéséről.

A véderő-bizottság november 10-ikén délután négy órakor tart ülést. Az ülésen tárgyalás alá veszik: 1. az 1889. évi VI. törvények 14. §-ának módosításáról, illetve a közös hadsereg és a honvédség üjonclétszámának megállapításáról; 2. az 1903. évi kiállítandó üjonok megajánlásáról és póttartalékosoknak a közös hadsereg és haditengerészet békeleltetésének kiegészítésére végett kivételesen leendő igénybevételéről szóló 199. és 200. sz. törvényjavaslatokat.

A pénzügyi bizottság 10-ikén, hétfőn délután öt órakor ülést tart. Tárgyalják az 1903. évi állami költségvetés kisebb tárcáit.

Mentelmi ügyek. A képviselőház mentelmi bizottsága ma délután 4 órakor Perczel Deszö elnöklele alatt ülést tartott és Maróthy László előadása alapján a bíróságoknak több megkeresését tárgyalta, amelyekben a képviselőháznak több tagja mentelmi jogának felfüggesztését kérelmezik. A bizottság Krausz Ferenc, Pavonics Ljubomir, gróf Forgách Antal, Olaj Lajos, Eremits Pál, Eötvös Bálint, Ördy Ferenc, Lovassy Márton, Kubinyi Géza, Luby Géza, Györfly Gyula, Udvary Ferenc és Fichler Gyösz mentelmi jogának felfüggesztését fogja indítványolni. Boncza Miklós mentelmi ügyének tárgyalását elhalasztotta, ellenben Holló Lajos és Fichler Gyösz mentelmi jogának párvialdal okából kért felfüggesztését nem javasolja.

„Indiszkreáció.” Ezzel a címmel a *Független Magyarországnak* ma a következőket írja:

A függetlenségi és 48-as párt tegnapi estélyi nagyfontosságú értekezletéről ma részletes tudósítást közöl egy német újság. Ez a tudósítás, amely egy eléggé el nem állható indiszkreáció eredménye, tele van jórészt ellentétben áll. Ezt szükségesnek tartjuk teljes nyomatékkal hangsúlyozni, nehogy a párhatározat valódi intenciójával teljesen ellentétes szellemű közlemények hatoljanak a közudatba.

A kisebb tisztviselők kérényve.

Budapest, november 6.

Említtük már, hogy a kisebbfokozású tisztviselők fizetésének méltányosabb rendezése érdekében Vörö László tegnapi kérényvet nyújtott be a Magyar Kéztisztviselők Országos Szövetsége nevében. Közöltük a kérényvet, amely, amely 1800 koronás kezdőfizetés alapul vételét és a tisztviselők kongresszusának memorandumában előterjesztett táblázat elfogadását kéri. Most közöljük az erős logikával felépített és meggyőző érvekkel támogatott kérény megokolásának következő nagyrésztét:

Egy állam se nyugti tisztviselőinek többet, mint a mennyi életviszonyaik szoros kielégítésére szükséges. Ez tekintetben bizonyára nem kivétel Ausztria sem, melynek tisztviselői viszonyai a hazánkéhoz leginkább hasonlóak, de megélhetési viszonyai határozottan olcsóbbak. S éppen azért, az országos kongresszus a fizetésfelelőre vonatkozó táblázatát

jogosan tekinthette olyan minimumnak, melyen alul az államtisztviselői éleltszükségletek ki nem elégíthetők s amely táblázatnak akár felül, akár alul való megosonkítása egyaránt igazságtalan és sérelmes.

Igaz, hogy 1600 és 1400 korona között csak 200 korona különbség van, ez a 200 korona azonban jelentékeny tétel egy kis tisztviselő hártartásában, ahol a javadalmazás elsőrendű életszükségletek kielégítésére szolgál és a hol nem a jobb megélhetés jellelteinek biztosításáról van szó.

Megfontoltan és bölcsen jrt el az osztrák törvényhozás, midőn az osztrák államtisztviselő megélhetési minimumát 1600 koronában állapította meg. Ezt a megélhetési minimumot közvetve elismerte már a magyar törvényalkotás is, midőn a végrehajtási törvény (1881. évi LX.) 54. §-ában kimondotta, hogy az államtisztviselő illetményeire csak 1600 korona érintetlen hagyása mellett vezethető végrehajtás és amikor belenyugodott abba, hogy a Bosznia-Hercegovina területén működő közös tisztviselői számára ugyanez a minimum állapítottassék meg.

Egyébként arra nézve, hogy a fentiekben az egész állami tisztviselői kar szempontjából kellően megindokolt 1600 koronás fizetési minimum mellőzése esetén helyenként minő képtelen helyzetek állhatnak elő, példának szolgálnak a budapesti tisztviselők. Az 1898. évi IV. törvények 9-dik §-ában ugyanis a Budapesten alkalmazott családok tisztviselői minimális ésszajavadalmazása (fizetés és lakpénz) 1000 forintban (2000 korona) van megállapítva. Ily tiszti javadalmat állapított meg a törvényhozás mint létminimumot a székesfevársz területén működő tisztviselők részére az 1898-ik évből, mely idő óta a főváros területén a megélhetési viszonyok nagyban rosszabbodtak. Ha tehát a magyar kormány által tervezett 1400 korona kezdőfizetés (a 600 korona lakpénzzel) fenntartatik, akkor a Budapesten alkalmazottak a XI. fizetési osztály első fokozatában lévő tisztviselők nem nyernének egy fillér fizetésejavítást sem, a XI. fizetési osztály második és harmadik fokozatában pedig a helyzet határozottan rosszabbodna, amennyiben az illető tisztviselő fizetése 200, illetve 400 koronával javulna ugyan, de ugyanennyit tevő lakbérpótléka megszűnnék s ugyanannyi ésszajavadalom mellett az első évből az új fizetés után 66 K. 66 fillér, illetve 133 K. 83 fillér szolgálati díjat kellene fizetnie. Ebből nyilvánvaló, hogy a Budapesten lakó legkisebb javadalmazású családok tisztviselői az 1400 korona kezdőfizetés mellett a tervezett fizetésjavításra ráfizetnének!

A kérényvet, amely igazán megérdemli a minden oldalról való alapos és méltányos megfontolást, Vörö László országgyűlési képviselő és Benedek Sándor közigazgatási bíró, mint a tisztviselő-kongresszus végrehajtó-bizottságának elnökei írták alá.

Az új katonai javaslatok.

Budapest, november 6.

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter ma nyújtotta be az üjonctalék megállapításáról és megajánlásáról, valamint a póttartalékosok ideiglenes igénybevételéről szóló új javaslatokat, miután a régieket visszavonta. Az új javaslatok teljesen megfelelnek annak az előzetes értesülésünknek, amelyet három nap előtt közöltünk, szemben a mindenfelől felbukkant önkényes kombinációkkal. A póttartalékosok igénybevételét ugyanis nem ejtették el, csak redukálták az új tarakok és hegylütögek felállítására következtében az idén okvetlenül szükséges mértékre s csak erre az évre; a további szükségletet pedig az üjonctalék fölemelése útján fedezik.

Az igénybevett póttartalékosok száma — amint előre jeleztük — 6000, amely számból Magyarországra 2500 esik; az üjonclétszám fölemelése pedig — szintén előzetes értesülésünknek megfelelően — 22.000 főre rug.

A két törvényjavaslatot a következőkben közöljük:

(Az üjonctalék fölemelése.)

As 1889. évi VI. t.-c. 14. §-ának módosításáról, illetve a közös hadsereg és a honvédség üjonclétszámának megállapításáról szóló törvényjavaslat a következő:

1. §. Az 1889. évi VI. törvények 14. §-a akként módosítatik, hogy a közös hadsereg és a haditengerészet fenntartására szükséges üjonctalék az 1903. évre 125.000 főben, a honvédség üjonctaléka pedig 15.500 főben állapítottassék meg.

2. §. A közös hadsereg és a haditengerészet részére leendő megállapított üjonctalékból, az 1889. évi VI. t.-c. 14 §-ának első bekezdésében kimondott azon elvhez képest, hogy ezen üjonctalék a magyar korona országi közt egyenlő, a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok közt másfélől, a népesség számánnyá szerint és pedig mindenkor a legutóbbi népszámlálás eredménye alapján osztható fel, az ő felsége uralkodása alatt álló mindkét államnak területén az 1900. évi december hó 31-én fogantottított népszámlálás eredménye szerint, a magyar korona országaiból 53.488 üjono állítandó ki.

3. §. Az 1889. évi VI. t.-c. 14 §-a akként ezen törvény 14. §-ának a jelen törvény által nem érintett többi rendelkezései változatlanul fennmaradnak.

4. §. Jelen törvény kihirdetése napján azonnal hatályba lép a végrehajtásával a honvédelmi miniszter bizatik meg, aki e tekintetben a közös hadügyminiszterrel egyetértőleg intézkedik.

(Az üjonok megajánlása és a póttartalékosok igénybevétele.)

A másik törvényjavaslat szól:

As 1903. évből kiállítandó üjonok megajánlásáról és póttartalékosoknak a közös hadsereg és haditengerészet békeleltetésének kiegészítésére végett kivételesen leendő igénybevételéről:

1. §. Az 1889. évi VI. törvények 14. §-a értelmében, a közös hadsereg és haditengerészet fenntartására szükséges és a magyar korona országaiban 53.488 főnyi, továbbá a honvédség részére szükséges 15.500 főnyi üjonctaléknak, végre az ugyanazon törvények 15. §-ában említett póttartalékosoknak kiállítására az 1903. évre ezenel megajánlatassék.

2. §. Ezen üjonok és póttartalékosok az 1889. VI. törvények 37. és 38. §-ai értelmében hivandók fel és az 1883. 1881. és 1880. években született állítástalékosok korosztályaiból az 1903. évi március hó 1-től április 30-ig terjedő időszak alatt állítandók ki.

3. §. Egyuttal a minisztérium felhatalmazatik, hogy a költségvetésleg megállapított közös hadseregbeli békeleltetés megkiszítésé végett az 1902—3. évből, a legújabb sorozási évfolyamból 6000 póttartalékos, — amely számból az 1889. évi VI. törvények 14. §-a értelmében a népesség számánnyá szerint és pedig az 1900. évi december hó 31-én fogantottított népszámlálás eredménye alapján — a magyar korona országaiban 2665 fő esik — a rendes tényleges szolgálata kivételesen visszatartasson, illetőleg behívasson, oly kikötéssel azonban, hogy ezen legénységből minden év letelével egy harmadrész szabadságoltassék és hogy ezen szolgálat egy fegyvergyakorlatiul számítassék be.

Ezen póttartalékosoknak szolgálata való visszartartásánál vagy behívásánál a kereseti és családntartási érdekek megfelelően figyelembe veendők.

A tényleges szolgálataban álló legénység azon része, mely az így megszavazott üjonok bevonulása által előidézett szaporulat következtében a költségvetésleg megállapított létszámon felül esik, szabadságolandó.

Ezen szabadságolásra, — az állományviszonyok által megengedett mértékben — első sorban azok nyerne igényt, akiknek viszonyai családntartási, gazdasági, kereseti vagy polgári kiképzései szempontokból különös méltányást érdemelnek.

A visszatartás, illetőleg behívás alól kivételnek azok, akik az 1889. évi VI. törvények 31., 32., 33. és 34. §-aiban körülírt kedvezmények alapján jutotak vagy jutnak a póttartalékba; továbbá az egyévi önkéntesi szolgálata bocsátott póttartalékosok.

4. §. A közös hadsereg és a matrózhadtest békeleltetésének a jelen törvény által előidézett kiegészítése olytán felhatalmazatik a pénzügyminiszter, hogy a közösüggyek tárgyalására kiküldött országos bizottságok által a közös hadsereg és haditengerészet rendes kiadásaihoz, továbbá a Boszniaiban, Hercegovinában és a Lim területén lévő parancsnokságok, csapatok és intézetek rendkívüli szükségleteihez 1902. évi póthitelként feltételeesen megállapított 1.228.090 koronából és 105.000 koronából a magyar korona országról terhelő 420.742 korona 96 fillért és 38.120 koronát, összesen tehát 456.862 korona 96 fillért fizethessen a közös pénzügyminiszternek.

5. §. Az előző szakaszban körülírt kiadásból 420.742 korona 96 fillér az 1902. évi XII-ik törvények 2-ik §-ának A) Rendes kiadások. IV. fejezet alatt 86.120 korona pedig B) Rendkívüli kiadások. II. fejezet, 2. ome alatt számolandó el és az egész 456.862 korona 96 fillér a pénztári készletekből fedezendő.

6. §. Ezen törvény kihirdetése napján azonnal hatályba lép a végrehajtásával a honvédelmi miniszter és a pénzügyminiszter bizatik meg, akiknek elsze a 3. §. tekintetében a közös hadügyminiszterrel egyetértőleg intézkedik.

KÜLFÖLD

As angol alsóházból. As alsóház tegnapielőtt megkezdte a transvaali póthitel tárgyalását. As ellenzék vezérei tudatták a kormányval, hogy a javaslatot nem fogják ellenezni. Nagy érdeklődést keltett a házbán Schalk Burgernek, Transvaal volt helyettes elnökének a jelenléte, Chamberlain, akivel az ülés előtt hosszasan társalgott, maga vezette egy föntartott jó helyre, ahonnan nagy figyellel kísérté a tárgyalás menetét. Később Botha és Delarey is megjelentek a házbán.

A tárgyalás folyamán Chamberlain gyarmatügyi minisztert élenk tetszésnyilvánításokkal üdvözölték, amikor fölcsólt, hogy több kérdésre válaszoljon. Elmondta, hogy mit akar elérni dél-afrikai utazásával. Azzal a határozott szándékkal megy Dél-Afrika, hogy ott meghallgasson mindent, amit egyesek vagy testületek, akiknek joguk van a meghallgatásra, neki előadni fognak. A ház végül egyhangulag megszavazta a nyolc millió fontnyi póthitelt.

As angol kékkönyv. A *Daily Mail*, a flotta-liga közlönye, a multkori gyarmatügyi konferenciáról szóló kékkönyv alapján arra figyelmeztet, hogy haladéktalanul szükséges a flottát megerősíteni. Brodrick hadügyminiszter a kékkönyvben elismeri annak a lehetőségét, hogy az angol flotta a tengeren való uralmat könnyen elveszítheti. Brodrick aszázföldi védelmi terre

azonban esztelenység, mondja a nevezett lap, mert az angol hadsereg csak a papíron erős s ha az angol flotta veszteséget szenvedne, Anglia védtelen lenne egy ellenséges betöréssel szemben.

Japánok Kínában. A japánok napról napra több befolyásra tesznek Kínában, a nélkül, hogy ezzel dicsekednének vagy elarúnlák, mert amugy is mesterek a titoktartásban. Ez utóbbi erényükről fényes bizonyítást tettek a japán-kínai háborúban is. A Frankfurter Zeitungnak rendszeresen nagyon jól értesült levelezője azt írja, hogy a japánok szakadatlanul azon fáradoznak, hogy Kínából minden más nemzetet kiszorítsanak. Viszont a kínaiak is föltűnő módon látogatják Japánt, hogy az ott eltanultakat országukban értekesítsék s utjárt egyen-gessék a két sárka nemzet szövetségének, ami a japán államférfiaknak régi vágya. Vu kínai tanár, a pekingi egyetem professzora már régóta Japánban időzik, hogy az ottani felsőbb oktatásnak megismerkedjék s az eltanult hasznos dolgokat Kínában is meghonosítsa. A japán kormány mindenféle eszközzel támogatja a kínai tudóst. Viszont a japánok is négy neves pedagógust küldtek Kínába, egyet Pekingbe, egyet Tiencinbe, egyet VuCsangba és egyet Csengtuba, hogy a kínai közoktatás reformját előkészítsék. Ha ehhez hozzávesszük azt a tényt, hogy már sok japáni tiszt van a kínai hadseregben s hogy a kínai tanulóknak száma Japánban nőttön-nő (csak Tokióban hétszáz van), akkor alaposnak látszik az a felfézés, hogy itt következetesen keresztültivt rendszerrel van szó.

Szemle. Olasz-török konfliktus. Olasz lapok közlése szerint az olaszok valóságos mézslárlást vittek véghez a vöröstengeri kalózok fészékében, az agyonbombázták Midiában. Ez események következtében egy angol hadihajó jelent meg Hodeidában az angol alattvalók védelmére.

A franciaországi sztrájk. Lyonban a szénbányatársaságok igazgató-tanácsai tegnap este ülést tartottak, amelyen elhatározták, hogy elvben elodagadják a választott bírósági döntést és fölhatalmazzák az igazgatókat, hogy a munkások követeléseit tanulmányozzák. — A lensi munkás-gyűlés egyhangulag elhatározta a sztrájk folytatását.

Fél nagyherceg regénye. Alexandrovics Pál nagyherceg, aki Pistolók báróné nőül vette, teljesen elvesztette a cár kegyét. A cár övökre kizárta őt minden katonai szolgálattól. A nagyherceg gyermekei, a tizenkétéves Mária és a 11 éves Demeter gyámjává a cár Vladimir nagyherceget nevezte ki és a gyermekeket nagyanyjuk, a görög királyné fogja nevelni.

Az oroszok Mandzsuriában. A Times pekingi jelentése szerint Oroszország csak azért jelentette ki Port-Arthurt szabadkikötőnek, hogy elterelje a figyelmet Mandzsuriához katonai megszállásáról. A mandzsuri sztrájk vasúthoz újabb kilenc vasúti zászlóaljat dirigáltak.

A szomali háború. Olasz lapok szerint csak kézfogható kárpótlások birhatnák Olaszországot arra, hogy a Szomali-föld olasz részén megengedjék az angol csapatoknak az átvonulást. Vanuuteli Afrika-utazó szerint a mollah 40.000 ember föött rendelkezik.

Consew tábornok. Consew tábornok, a macedon bandák egyik vezére Szófiába utazott, mert az egyik őszeszapás alkalmával a combján megsebesült. Szerinte a macedon guerilla-háború egész télen tart s tavaszszal újult erővel kitör a lázadás.

Az új kölni érsek. Az elhunyt Sthmar helyébe a kölni székeskáptalan ma Fischer főszentelt püspököt választotta meg kölni érsekké.

Osztrák ügyek.

(A tartománygyűlési választás. — A keresztény-szocialisták győzele. — A Reichsrathból. — Ékteien botrány. — Egy katonai brutális ügy.)

Budapest, november 6.

Bécs örömmámorban uszik. Már tudniillik a Lueger hívei, a keresztény-szocialisták, akik a Belváros hat kerületét is meg akarták nyerni. Hallatlan erőszetszikek, agitációk és erőszakoskodások révén sikerült is nekik a győzelmet biztosítani. Az érdeklődés — bár a választások egész Alsó- és Felső-Ausztriára, Sziléziára, Karintiára, Salzburgra kiterjedtek — Bécs felé irányult, már csak azért is, mert az alsó-ausztriai 34 választás közül 21 Bécs városára esett. A belvárosban 900 szavazattal, a Lipótvárosban pedig 3700 szavazattal győztek a keresztény-szocialisták. A megválasztottak közt van Lueger polgármester, Strobach és Neumayer alpolgármesterek és Liechtenstein herceg. A vidéki városokban a keresztény-szocialisták négy kerületet nyertek. Az alsó-ausztriai jövő tartománygyűlés negyvenkilenc keresztény-szocialistából és huszonegyen ellenzékből fog állani.

Bécs utcáin már a választás reggelén lázas iz-

gatóság uralkodott. Az első megválasztott képviselő Vökl volt, aki St.-Pölten kerületet fogja képviselni. Ezután Marchetot választották meg Schvechthab és Schmieidl Amstettenben. A keresztény-szocialista Thoma győzelmének hírére a keresztény-szocialisták nagy údvirálással és lelkesedéssel fogadták. Bécsben a II. és XX. kerületi választás volt a legizgalmasabb. Itt Lueger és Müller Lörcinetet választották meg, a szabad-elvű Jordan és Ellenbogen ellen. A keresztény-szocialisták mindenképpen terrorizálták a szabadelvű választókat, úgy, hogy valószínűleg protestálni fognak a választás eredménye ellen. Brigittenauban még sokak mozgalmassabb volt a választás, mint a II. kerületben. Déltájban már dulakodásra került a sor s a keresztény-szocialisták szidalmakkal és tülekekkel fogadták a választási teremből kilépett szabadelvűket.

Az alseregtrüdi (IX. kerület) választás, noha mindkét fél nagy agitációt lejtett ki, aránylag csendes volt. Strobach alpolgármesternek már déltájban nagy többsége volt s estig nem változott az eredmény.

A XVI. és XVII. kerületben ugyancsak a keresztény-szocialista Liechtenstein Alajos herceget választották meg. A herceg jelen volt a választás színhelyén és személyesen buzdította párhívait.

*

A Reichsrath mai ülése is megdöbentő jelenetekben bővelkedett. A ház ülvöttét, tombolt, mintha nem is a nép képviselőinek, hanem örülteknek lenne a háza. Már az ülés elején rendkívül izgatott volt a hangulat a sürgős indítványok betérjesztése alatt s amikor Welsersheimb honvédelmi miniszter betérjesztette az ülésszak elején benyújtott véderőjavaslat visszavonása mellett azt az új törvényjavaslatot, amely a közös hadsereg és haditengerészet 1903. évi ujoncjutalékát az eddigi 103.000 ember helyett 125.000-ban állapítja meg.

Mikor Klojancnak a katonai brutálisok tárgyában beadott sürgős indítványa került tárgyalás alá, teljes vehemenciájával kitört a vihar. Klojanc kifejtette, hogy a közöshadseregnél sok olyasmi lehetséges, ami más hadseregben lehetetlen lenne. Ha már a katonaoorvosok intézménye is annyira sülyedt, hogy akadnak közöttük orvosok, akik a beteg katonákat meggyilkolják ahelyett, hogy segítenének rajtuk, akkor a háznak kötelessége az ilyen büntényekre rámutatni s köveletet a bűnösök példás megbüntetését. Aztán áttér arra az esetre, mely miatt sürgős indítványát tulajdonképpen megtette. Rons József államvasúti lokomotív-vezetőt Pilsenbe hívták egyvergyszerű körútra. Egy polgári orvosnak bizonyítványát, mely Rons szolgálatképtelenségét tanusította, egyáltalában nem vették figyelembe. A helyőrség főorvosa, akibe a beteg fordulni, ridegen visszautasította. Ez az orvos, dr. Eisenschummeinek hívják, galléron ragadta Ronsot és rákiáltott:

— Fickó, hogy mersz simulálni? Bezárattak a dutyiba.

Rokican községben rosszul lett a beteg és őszszergoyott. Szivgörsök gyötörték. Bajtársai felkeresték a főorvost, de ez nem akart hozzá elmenni. Ejjékor meghalt Rons. Haisla előt egy órával a főorvos, kihez újból ízentek, meghagyta a katonáknak, hogy verjék el a szimuláns tartalékot. Ha pedig lármát csapna, rakjanak rá borogatást. Amikor a főorvos ezt az utasítást adta, kezével oly mozdulatot tett, mely elpáholást jelent.

Fresl: Agyonverni, lelőni kellene az ilyen kutyákat!

Klojanc így folytatja: A tiroli 102. gyalogezredben történt hajmeresztő eset azonban nem állgyedül. Csak néhány nap előtt történt Fiumében, hogy a 79. gyalogezred zenekarának egy Marvanek Károly nevű zenészt, aki hastüszuban szenvedett, Jedlicka katonaoorvos szimulánsnak mondotta s erre a szerencsétlent a múlt hónap 19-én lögsgrápa velették; hét-napos magánzárkára itelték a súlyos beteg zenészt, sőt szigorították büntetését koplalással és kurtavassal. Mikor egyszer a porkoiból belépett a oelába, hogy ismét vasra verje Marvaneket, az már haldokolt. A kórházba vitték, ahol meg is halt. Tegnap láttam a boldogtalan zenészkatonának az anyját; a szegény közel van a megőrüléshez.

A 36. gyalogezred egy tizedese és közlegénye a jofestadt-königgrützi nagy gyalogolás közben beteget jelentett. Az orvos tényleg betegnek találta a két katonát. Nem így Setke százados, az 5. század parancsnoka; ő háromnap fogságot mért rájuk.

Kegyelmes uram — így lejezte be beszédét Klojanc, aposztrofálva Welsersheimb landwehr-minisztert — ön öreg ember, én pedig fiatal vagyok. De engem a nép választott ide be szabad akarattal, őnt pedig ideparancsolták, mint fizetett tábornokot. En kijelentem önnek pártom nevében, hogy bennünket fizetett ember nem sérthet meg. Minden miniszter választói köteles itt s aki nem akar teletni, az ne jöjjön ide. Ha még egyszer hasonló látunk, akkor meg fognak feledkezni arról a tiszteletéről, amellyel

az ön aggkorának tartozunk s úgy fognak önnel bánni, mint ahogy ön velünk.

Welsersheimb honvédelmi miniszter kijelenti, hogy szigorú vizsgálatot fog indítani és igazságosan fog eljárni. A ház függeszse fel addig ítéletét, míg ez az ügy teljesen nincs tisztázva. A miniszter csak az igazságot akarja és arra kéri a képviselőket, hogy ne válják e ház a gyalogkódás helyévé, amikor az igazság helyének kellene lennie. (Zaj a cseh radikálsóknál és a nagyméteknél.) A hadsereg és annak tagjai ellen elhangzott sértő kifejezéseket visszautasítja. Az immunitás védelme alatt elhangzott sértések visszahullnak azokra, akik elkövetők.

Klojanc: Ilyesmit a magyar parlamentben nem mondhatna el miniszter! A tiszték úgy beszélnek a képviselőkről, hogy ez már szégyen-gyalázat.

Fresl: A lakosság képviselőket választ a parlamentbe, nem pedig káplárokat és szakaszvezetőket. Ezt jegyezze meg a generális ur!

Kaspar: Ilyesmit ne merjen még egyszer a miniszter mondani. Nevezzen meg egyes képviselőket, de ne gyalázza meg az egész parlamentet!

Eldersoh: Jól teszi, ha a ház türi, hogy ujoncjutalékot, mint az ujoncjutalékot.

Fresl: Elnök ur, utasítsa rendre a honvédelmi minisztert.

Kaspar: Hisz ön is a ház tagja, elnök ur!

Zavorka: A képviselők nem érdemlik meg, hogy jobban bánjanak velük!

Nagy zaj közepette áll fel szólásra Welsersheimb honvédelmi miniszter: Megismétli beszédének végső passzusát, megjegyyezve, hogy helyt áll minden szaváért és ragaszkodik ahhoz, amit mondott. (Nagy zaj a nagyméteknél.)

Glöckner: Nem illő, ha egy miniszter kijelenti, hogy a képviselők nyilatkozatain egyszerűen: tuteszi magát. Ne feledje el a miniszter, hogy a nép felségével áll szemben. Nincs parlament a világon, ahol ilyesmit merne egy miniszter. A képviselők megtették kötelességüket, az immunitásra való tekintet nélkül. De a parlament a mai esetből le fogja vonni a konzekvenciákat, akárhogy berzenkedik is a miniszter.

Dassynski: Majd találkozzunk még az ujoncjutalékoknál.

Galevosc a vita berekesztését indítványozza.

Hangok: Ismét egy kapitány beszél.

Zacek alelnök csenget. Mire azonban a képviselők, kik jórészt künn voltak a folyosón, visszaternek a terembe, már kijelentette, hogy a ház elodagda a vita berekesztéséről szóló indítványt. E kijelentésre nagy lármá kerekedik a radikális pártok padjain. Mindenfelől a tiltakozás felháborodott szava hallatszik. Az ijúosehek elhagyják helyüket és megrohanják az alelnök emelvényét. Haragosan ráörmednek és azt követelik, hogy vonja vissza azt a kijelentését, hogy a vita be van rekesztve. Ugyanekkor a szocialisták és a nagymétekek is emelvény köré csoportosulnak. Zaceket azonban nem lehet rábírti kijelentésének megmátsítására. Ez annyira feldühösíti az emelvény körül szorongó képviselőket, hogy vadul ordítva, ökökkel kezdték veresni az alelnök emelvényét, miköben szidalmakkal aposztrofálják Zacek alelnököt. Mások dühösen sivítják:

— Vetter, hol vagy, hol bukálsz!

Zacek alelnök végül enged és kijelenti, hogy nincs ellene kifogása, hogy a szavazás újból megtörténjék. Az új szavazásnál kitűnik, hogy a ház Gniewosz indítványát 105 szavazattal 33 ellenében elvetette.

Ire: A póttartalékosok javaslatát majd épp úgy vissza fogjuk utasítani. Ha pedig a 14-ik szakaszszal próbálkoznak, majd csinálnak egy kis forradalmacskát. Ezután a ház elfogadta Klojanc indítványának sürgösségét, valamint Kramarz amaz indítványát hogy haladéktalanul kezdjék meg a miniszter nyilatkozatáról szóló vitát.

Kramarz sürgösségi indítványának érdemleges tárgyalásánál Fantucek kritizálja a kormány nyelvi alapelveit, melyek ellenkeznek az állami alaptörvényekkel és nemcsak hogy meg nem adják a cseheknek jogaikat, hanem a régi jogtalanságot ujjai tetézik, amiért a cseh nép, azokat mint sértő inszinuációt határozottan visszautasítja.

Choc kétségbe vonja a Reichsrath illetékességét a nyelvkérdés szabályozására és határozottan visszautasítja a kormány elveit, mely elő akarja segíteni a német nyelvnek államnyelvvé tételét.

Floj kijelenti, hogy bár a délszlávoknak nincs okuk bizoni a kormányban, mégis támogatni akarják abban a törekvésében, hogy talajt teremtsen az údvös gazdasági és parlamenti munkának. A kormány alapelvei a nyelvkérdés szabályozását Csehországra és Morvaországra akarják korlátozni. A délszlávok azonban energikusan követelik a nyelvkérdés igazságos, célszerű megoldását az összes szláv nemzetek jogainak és követelesinek figyelembevételével. A tárgyalást ezután félbeszakították.

A kormány négyhavi költségvetési provizoriumról nyújtott be törvényjavaslatot. Beérkezett újabb hosszú sora a cseh sürgősségi indítványoknak. A legközelebbi ülés holnap lesz.

Bécs, november 6.

A parlamenti helyzet az ifju-csehek obstrukciójának jegyében áll. Az ifju-csehek ismét újabb sürgősségi indítványokat nyújtottak be s most minden attól függ, hogy vajon a lengyel-klubnak, amely egy esetleges új választástól galíciai mandátumát íélti, lesz-e elég befolyása arra, hogy az ifju-csehekét rábírja az obstrukció abbahagyására.

A ma benyújtott véderőjavaslatokat a pártok legnagyobb része elölgadhatatoknak tartja; egyaránt súlyos és elviselhetetlen tehernek tekintik a póttársalékosok benntartását s az unjonjutalék tel-emelését. Általános az a vélemény, hogy ha sikerülni fog ezeket a javaslatokat törvényerőre emelni, az csak a legnagyobb zavarokkal, nehézségekkel és viharos parlamenti botránnyal áran fog menni.

Hír szerint a nagynémetek, a szociáldemokraták és a csehek máris előköték, hogy a mostani formájában megakadályozzák a javaslatok tárgyalását. A kormány már legközelebb túl akar esni a javaslatok első olvasásán, hogy azok mielőbb a bizottságokhoz kerüljenek.

Annyi bizonyos, hogy a parlamentben viharos napok várhatók.

HIREK

Budapest, november 6.

— **BUDAPESTI NAPLO.** Október 31-én új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **Személyi hír.** Szivák Imre országyűlési képviselő, a budapesti ügyvédi kamara elnöke, a képviselőházban legutóbb mondott beszédéért a soproni ügyvédi kamara lelkes ábratban üdvözölte.

— **A király érkezése.** A király az eddigi megállapodások szerint holnapután, szombaton érkezett volna körünkbe, de az utazás halasztást szenvedett. A budai várpalota ugyanis még eddig semmit sem értesített nem kapott az érkezésről, holott mindig legalább egy héttel előbb szokták ezt Bécsből tudni. A király fogadására így sem a Várban, sem a gödöllői kastélyban nem tettek előkészületeket.

— **Magyar nemesség.** A hivatalos lap mai száma jelenti hogy a király *Leopold* Sándor székesfővárosi lelkészkereskedelmi iskolai igazgatónak és dr. *Leopold* Vilmos Állami számvizsgáló osztálytanácsosnak, valamint törvényes utódaiknak, régi magyar nemességük és címükért díjmentes megerősítése mellett a *bozoki* előnevet adományozta.

— **Don Alfonso Budapesten.** *Don Alfonso* Bourboni herceg két nap óta a fővárosban időzik. hogy a párbajellenes mozgalom érdekében működjék. A herceg ebben az irányban sok előkei személyiséggel érintkezett. Ma délelőtt szórnyegedével, *Vessola* marquisal gróf *Zichy* Jenő kíséretében megjelent a képviselőházban, ahol *Szentiványi* Árpáddal, *Bolgár* Ferencsel, *Véssy* Józseffel és más képviselőkkel érkezett a párbajellenes mozgalomról, azután pedig *Desseffy* Arisztid kalauzálása mellett megnézte a parlamentet és több ízben elragadtatásának adott kifejezést a parlament építészeti szépségei és rendezése fölött. A herceg ittléte alatt látogatást tett *Széll* Kálmán miniszterelnöknel, *Lobkowitz* herceg hadtestparanosnoknál, gróf *Apponyi* Albertnél, gróf *Csáky* Albinál, *Wlassics* Gyula közoktatásiügyi miniszternél, *Hegedüs* Sándornál és szállításán, az Angol királynőben, köztéletünk számos előkelőségének látogatását fogadta. Este a Park-klubba ment a herceg, ahol gróf *Szapáry* Pál fogadta, aki azután bevezette a Nemzeti Kaszinóba, ahol gróf *Zeelemszky* és más tagok társaságában töltötte az estét. A herceg alapos tájékozott nyert a párbajellenes mozgalom iránt nálunk uralkodó hangulatról és annak a reményének adott kifejezést, hogy legközelebb már a végrehajtó-bizottságot is meg lehet alakítani. *Don Alfonso* még a holnapi napot is itt tölti.

— **A kereskedelmi miniszter andonéja.** Félhivatalosan jelentik hogy *Láng* Lajos kereskedelmiügyi miniszter holnap, pénteken, nem délután négy órakor, hanem kettő órakor tartja meg a rendes heti kihallgatást.

— **Báró Nikkolos Fedor betegsége.** Báró *Nikkolos* Fedor főrendiházi tag — mint értesültünk — Rudnán, temesmegyei birtokán hosszabb idő óta súlyos betegnek fekszik.

— **Karlócza polgármestere.** *Jankovics* Szvetozár karlóczi polgármester — mint nekünk táviratozzák — lemondott állásáról.

— **Bernhardt.** A Pére-Lachaiseben van egy sirbolt, fölötté egyszerű szarkófag, amire ez az egyetlen szó van véve: Bernhardt. Ez a Bernhardt nem fél attól, hogy összetévesztik a többivel, pedig a név közönséges. Különösen így egyedül, a másik név nélkül, ami még hozzá tartozik. Olyan forma, hogy vagy nem tudja senki, hogy ki volt az, aki viselte, csak egy, a kedves halottraféltékeny család, vagy pedig mindenki ismeri ezen a néven is a lenn pihenőt. Vagy végtelenül egyszerű, kedves beleburkolódzás a gyászba, vagy hivalkodás, amiben van része még a temetőnek is. Valami ilyesről van szó. A szarkófag alatt tudniillik nem nyugszik még senki. Aki valaha odakerül, nagyon is mozgalmos életet él ma. Fogalom lett a reklámhajtás terén s hogy az lett, annak az a magyarázata, hogy ha kategrája lenne valami egyetemen a reklám filozófiájának, hát őt kellene meghívni professzornak rá. Bernhardt Sarah csináltatta meg még életében a sirboltot, amibe majd belefekszik s valaki azzal vellelte meg a kintinő ruhágyet, hogy gyönyörű kaméliacsokrot tett a sirra, ami még — üres. Ez a csokor körülbelül ki is fejezi a felsülést, ami ezzel a szarkófaggal a hangulatsimulás nagy mesternőjét érte. Vén penziónátus embereknel, a földön felejtett aggoknál, akiknek valami nagy földi gondjuk amugy sincs, bizonyos meghatottsággal veszi tudomásul az ember azt, hogy kíváncsiak a jövőnd nyoszolójukra is. Elvégre itt az ideje s ha az embernek gondja van arra, hogy rendben legyen az ágya, amibe egy éjszakára fekszik le, nem természetellenes az, ha az örökös éjszakára szánt ágát is látni akarja még életében. Sarah azonban lőt-fut e világban, tengeren tulra, tengeren innen s mindenütt nyomában van a nagy dob, amibe hol az impresszió puffogtat bele, hol az a naiv sajtó, amelyről azt hiszi a világ, hogy komplikált gépezet. Dehogy. Sarah bizonygatja, hogy megnyeri egy-két szóval, pedig nála ez már nem is olyan nagyon természetes, mivelhogy mosolyognak rajta az emberek. Hanem azért a jó újságíró fiuk belekapaszkodnak a kocsija rudjába... S ugyanezek a jó fiuk az elsők, akik észreveszik azt, hogy a Pére-Lachaiseben új sirbolt van. Szórnyen egyszerű, rajta egy név: Bernhardt, a másikkra nincs szükség. S megjírják. Ime, mi me-sze élők szintén tudomásul vesszük és Sarah jól érzi magát. Beszélnek róla.

— **Vilmos császár és Baranyamegye.** Egy pécsi levélen olvassuk, hogy gróf Draskovics Iván baranyamegyei földbirtokos június-augusztus hónapokban egészségi állapota érdekében unokánvára, a Pozsonyban lakó Pálffy János gróiné társaságában nagyobb utazást tett az északi tengeren, Norvégiaiban. Egyik nagyobb norvég kikötőbe érve, ott találkoztak Vilmos császár pompás jachtjával a hóbergró Hohenzollern hajóval, mely egy ideig ott horgonyozta kikötő közepében. Gróf Draskovics megtudta, hogy a császár kíséretében, a hajócszemélyzet sorában van több ismerős és ezeknek megátogatása, valamint a Hohenzollern megtekintése végett a gróf kíséretével együtt a hajóra ment. Az első, a kivel találkoztak, maga Vilmos császár volt, aki éppen a ledézetlen végzeté sétált. Azonnal vissza akartak vonulni és Pálffy János gróiné már lelelel ment a hajó lépcsőjén amikor a császár odasietett és küdtükről tudakozódott. A császár láthatólag megörült, mikor bemutatják magukat és megtudta hogy magyar arisztokraták. Öröme még fokozódott, mikor a gróntól megtudta, hogy baranyamegyei. A gróntól a lépcsőről azonnal fölégette ismét a hajóra és vendégeit másfél órán keresztül maga vezette körül a hajón. bemutatva annak teljes berendezését, mialatt az ő ismert szellemiségével társalgott a haló látogatóival. Végül a „Hohenzollern”-t utban ábrázoló képes levelezőlapokat adott át vendégeinek, felkérve őket, hogy ismerőseiknek még a hajóról küldjék el a levelezőlapokat. Pálffy grófnét és gróf Draskovics Ivánt végzetül visszakísérte a hajó lépcsőéhez és ott még vagy félóra hosszat beszélgetett velük Baranya vármegyéről, a legnagyobb elragadtatással emlékeztetve meg ismételt látogatásairól a bányai erődéségben, ahol annyi kellemes és feledhetlen napot töltött és akar még tölteni a jövőben is. Majd szívesebben elbucuzott vendégeitől, üdvözlését küldve Baranyába...

— **A beteg kirali tanácselnök.** *Pais* Andor kirali tanácselnök, akinek betegségeéről a minap hírt adunk, már jobban érzi magát s állapotában a javulás állandó. Az e hó 11-ikei kintűzött petüció-tárgyaláson azonban még nem fog előköthetni s a tárgyalást valószínűleg a legidősebb tanácsbíró fogja vezetni.

— **Forradalmi mozgalmak az orosz hadseregben.** A berlini *Vorwärts* — amelynek jól értesültségéhez nem igen férhet szó — egy titkos rendeletet tesz közzé, melyet az orosz hadügyminiszter intézett a kerületi csapatok paranosnokaihoz. A rendelet sok példára hivatkozik, melyekből a hadügyminiszter azt következteti, hogy a forradalmi propaganda behatolt már a hadseregbe is és sok eset történt, melyekről nemcsak a felsőbb, de még az alsóbb hatóságok sem

tudnak. Az előadott példák a hadügyminiszter szerint azt bizonyítják, hogy a forradalmi csapatok erősen törekszenek eszméik terjesztésére. A miniszter első-rangú államérelkeknek tartja, hogy a sereget megóvja e tévtanok gonosz befolyásától. Eppen azért véle-ményt kér a csapatparanosnokoktól az iránt, hogy miképpen lehetne a propagandának útját állani.

— **Korányi tanár betegsége.** A fővárosi társadalom minden rétege ritka nagy érdeklődést tanúsít *Korányi* tanár betegsége iránt. Ma az érdeklődők között voltak: *Széll* Kálmán miniszterelnök, *Lukács*, *Plóss* miniszterek gróf *Anrássy* Aladár, gróf *Bathányi* Lajos, *Hieronymi* Károly, *Madarassy* Pál, *Bencsik* Jenő valóságos belső titkos tanácsosok, báró *Nyáry* Ferenc, *Than* Károly, *Müller* Kálmán, *Kornfeld* Zsigmond, *Horthy* István főrendiházi tagok, *Thanhofer* orvoskari dékán és az orvosi fakultás többi tanára stb. Az ősz tudós állapota nap-nap után javul, a nap egy részét már ágv-on kívül tölti s így bizton remélhető, hogy rövid idő múlásztja el a teljes gyógyulástól.

— **Hegyi Antal elutazása.** *Csongrád* hírhedt plébánosának, *Hegyi* Antalnak viselt dolgairól éppen ma esett szó a képviselőházban. A nyugtalan vérű embernek e hó 5-ikén kellett volna megkezdnie büntetését a szegedi fogházban, de tegnap reggel elutazott *Csongrád*ról és senki sem tudja hová. Hirtelen elutazásának oka az, hogy az ügyesség érsítette, hogy három ízben beadott kegyelmi kérvényét elutasították. A csongrádi plébániáról kiszivárgott hírek szerint *Hegyi* Svájca utazott.

— **A berlini orosz diákok.** A berlini egyetemen eddig az volt az uzus az oroszországi diákok felvételére nézve, hogy a jelentkező diáknak meg kellett mutatnia az utlevélet s azonkívül okmányokkal, illetőleg bizonyítványokkal kellett igazolnia azt, hogy megvan az egyetemi tanulmányokhoz a kellő előképzettsége. Az utlevélet csak megnézték s mindjárt vissza is adták neki. Most azonban, amint a *Vorwärts* írja, ezt az egyszerű rendet szigorúba tették. A jelentkező diákok utlevélet és okmányait a rendőrségnek adják át. Az érintkezésbe lép az illető orosz rendőrséggel s a diákok csak akkor veszik tel az egyetemre ha az Oroszországból érkezett valasz kedvező. Ebbe a levelezésbe körülbelül tíz nap telik be e s annak utelvélet tudatját csak a diákkal, hogy főveszik-e az egyetemre vagy nem.

— **Szerencsétlenül járt főszámvéző.** *Ujvidékről* táviratozzák: *Tórr* zombori pénzügyi főszámvéző hivatalos küldetésben pár nap óta *Ujvidéken* időzik. Tegnap este *Mezey* öszo gabóirava a vendéglőben mulatoit és éjjel egy órákor hazament szálobeli lakására. Mint-hogy rosszul érezte magát, az udvarra nyíló folyosó ablakából kihajolt de egvensúlyt veszítve, lezuhant a kövezetre. Sérülése életveszélyes.

— **Szombanya a főváros területén.** A Salgótarjáni közénbánya részv. társ. azt az ajánlatot tette a fővárosnak, hogy a budakeszi erdő területén szénrétetek után kutatásokat végeztes. Arra az esetre, ha osaknyar talál szénét, kéri a bányászás jogának 60 évre való biztosítását, úgy, hogy minden kiemelt tonna szén után 30 fillert fizet a fővárosnak, de évenként legalább is 5000 koronát. A tanács a kérelmet már csak azért is visszautasította, mert a budakeszi erdő területét, amely főleg üdülőhely, nem engedheti meg-bolygatni.

— **Balesetek a debreczeni lövészversenyen.** A debreczeni Vilmos-huszárezred tegnapelőtti lövészversenyén több baleset történt. Báró *Poumaniczky* Béla huszárhadnagy a verseny egyik áldozata. Az egyik verseny utolsó fordulójánál báró *Berg* kapitány lova földöntötte az akadályt. Közvetlen nyomában vágta földöntötte báró *Poumaniczky*, aki nem vette észre sz lova az akadályban megbotlott. A zúkenés ki-vágta a nyeregben ülő fiatal hadnagyot, aki elterült a földön. A közönség és a tisztek rémülten szaladtak a mozdulatlanul lekvő tiszthez, oda sietett dr. *Zuber* főorvos is, aki ápolás alá vette. Eszméletlen állapotban szállították az ültöző-terembe, ahol fél óra múlva magához tért. Később lakására kísérte *Zuber* főorvos, akinek véleménye szerint kisebb mérvű agyrázkódást szenvedett. Állapota súlyos, de aggodalomra nincs ok. A harmadik futamban is történt szerencsétlenség. *Urasy* Tibor hadnagy lebukott lováról, de könnyebb horvályásokon kívül egyéb baja nem esett. Sokkal komolyabb szerencsétlenség érte *Miskár* Imre közházárt. A vadászversenyben vett részt és lova a bírói páholy előtt levetette. A közvetlen nyomában száguldó lovak keresztül rohantak rajta. Súlyosan megebezték arcait, fejét, mellét. Eszméletlen állapotban a közeli honvéd-csapatkórházba viték, hol sebeit bekötötték. A szerencsétlenül járt huszár állapota életveszélyes.

— **Letartóztatott alkuszok.** *Münchenből* jelentik, hogy a rendőrség közlése szerint az északa egy odaváló száulodában letartóztatották *Felner* Lőrincot, a bécs-újhejlyi szegények-házának titkárát, aki 5700 korona értékű ezüsttáradék elisksátása után meg-szűkölt.

— **Sarah Bernhardt a színházról.** Sarah Bernhardt nemrégiben Genfben felolvastott tartott *A színház hatásáról* és többek között ezeket mondta:

— A személytelen nagy tömeg, az impulzív, látványos közönség soha se téved a művészet dolgában. Szenvedélyesen szeretik minden művészetet, de első sorban a színészetet, amely minden művészetet magában egyesít. Munkatársai a festészet, a szobrászat, a zene. Minden nép, minden ember a színházat szükséges valaminek érzi. Szomorú tény, hogy mostanság a latin fajok szeretik legkevésbé a színházat, ami szintén egyik jele e fajok dekadenciájának. Mindazonáltal Franciaország a szépirodalom mezején még mindig az első helyet foglalja el. A francia közönség még mindig jár színházba, de már nem siet oda. Ugyan miért? Nos, egyedül oka a színházi pártolás pangásának az *új iskola drámaírói*. A legerélyesebben kárhozhatatlan kell három realiztikusnak vagy naturalistikusnak nevezett színművészetét, odaváló, a hová a „theatre russe” és minden dekadens irány csak a „botrányos színházba” való. Ezek a szerzők rothadt lelkű váladékok vetik papírra, de szerencsére, a saját mérgük következtében pusztulnak el az ilyen okádokok. A modern szerzők közül csak a következők állnak irodalmi színvonalon: Cureau, Brieux, Goncourt, Descaves, Mirbeau, Jullien és Courteline. Brieux ugyan túlságosan realiztikus, de tiszteltem becsületességét, noha nem kedvelem az ilyen művészetet. A színpadnak magas erkölcsi hivatása van és nevétségek azok az anyák, akik leányaikat nem viszik el a *kameliás hölgyhöz*, ellenben *A tévedt nő* zenőjétől el nem tiltják.

A francia tragika valóban jól ért hozzá, hogy a világnak meglepetéseket szerezzen. Eddigél Sarah Bernhardtot a realiztikus színművészet lángelméjű képviselőjének tartottuk és — imhol — a művésznek ország-világ hallatára átkokkal sújtja az irányt, amelynek ő ad jelentőséget.

— **Lovagias affér.** Papp Zoltán országgyűlési képviselő azt írta az egyik szocialista újság, hogy a Kossuth-ünnep rendezési költségeire Sándor Pál országgyűlési képviselőtől 500 forintot vett át s ezt az összeget nem rendeltetésre helyezte, hanem a pártlap célgaira fordította, ahonnan a pénz Sándor Pálhoz visszaküldték. Karsay István főmérnök ezt a híresztelést egy társaságban szóvá tette, amiből aztán lovagias ügy keletkezett. Papp Zoltán dr. Baracs Marcol ügyvéd és Barta Ferenc képviselő révén provokálta Karsayt. Ez Jagasich Kálmán honvédszázados és Jagasich Sándor közjegyzőt kérte föl segédkezésre, akik azonban becsületbirósági döntést kértek a dolgban. Papp Zoltán segédei a prozociót el fogadták s a maguk részéről Horváth Gyula és Benedek János, Karsay segédei pedig Zboray Miklós és Udvary Ferenc képviselőket nevezték meg becsületbírák. A becsületbírák Komjáthy Béla országgyűlési képviselőt kérték föl az elnökségre. Karsay segédei Sándor Pál országgyűlési képviselő kihallgatását kérték, hogy álláspontjukat igazolják. Sándor Pál azonban megtagadott minden felvilágosítást s kijelentette, hogy bár a becsületbiróság iránt a legnagyobb tisztelettel viseltetik, a szőnyegen forogó kérdésben nyilatkozatot tenni nem hajlandó. Erre a becsületbiróság a Papp Zoltán segédei részéről felhozott bizonyítékok alapos mérlegelése után egyhangúlag kimondta, hogy Karsay köteles a jelen esetben lovagias elégtételt adni. A segédek kétszeri golyóváltásban állapotok megkülönböztetéses párbaj-pisztolytal, harminc lépés távolságról, öt-öt lépés avansz mellett. A párbaj ma délelőtt volt a promontori országúton, egyik fél sem sérült meg. Párbaj után a felek kibékültek.

— **Breiter képviselő afférja.** A galíciai katonai brutálisok miatt az osztrák Reichsrathban elhangzott interpellációnak mégis párbaj lesz a vége. Említettük, hogy az interpelláló Breiter képviselő visszatartotta Molnár huszárhadnagy kihívását. A segédek erre jegyzőkönyvet vettek fel az esetről. Bécsből telefonozta tudósítónk, hogy Breiter most a saját segédeit provokálta a fivéré és sógora útján, mert azok vele szemben illojálisan jártak el.

— **Dankó Pista beteg.** Az országos nevű dalnok ismét nagybeteg és rossz anyagi helyzetén barátai segíteni akarnak. A *halász szeretője* című darabját az aradi színház a költő javára legközelebb elő fogja adni. A szegedi színház derék igazgatója is rendez Dankó-estélyt, melyre Fősz Lajos és több fővárosi is le fog járulni.

— **A tízezer koronás orszálos.** A Szentendrei Takarékpénztár kárára elkövetett tízezer koronás csalás ügyében ma letartóztatták még Keményi Erzsébet 60 éves házbérlőnőt a Petneházy-utca 23. számú lakásán és nyomozták Kovács Tamás 34 éves ügynököt, aki a Szabolcs-utca 7. számú házból megszökött. A tegnapi letartóztatott Könyörgő kiderült, hogy ártatlan és ma szabadon eresztették.

— **Eltűnt ajánlott levél.** A posta és a rendőrség ismét egy eltűnt ajánlott levél ügyében nyomoz. Az ajánlott levél eltűnése azért érdekes, mert mintegy 5000 korona volt benne. A szombaton délután Kassáról Budapestre érkező gyorsvonat postakocsijából, az egyik zsákból tűnt el a levél. Az eltűnés körülményei ugyanolyanok, mint annak idején a székesfehérvári postakocsijából. A rendőrségen Bérczy kapitány vezeti a vizsgálatot, aki tisztában van a tolvaj kiltével, az azonban — megsejtve a bajt — megszökött a fővárosból. A rendőrség most mindenfelé keresi.

— **Harc a tengerszemért.** Amit egy tegnapielőtti táviratunk már előre jelzett, a tengerszem körül csakugyan összetűzésre került a dolog a magyar és lengyel uradalom emberei közt. Miután a javorinai Hohenlohe-uradalomnak sikerült a Bialka-folyón vert hidakat Jerombolnia, tartva a lengyelek újabb támadásától, a vinnyei hatóságok oltalmat kértek, de azok hivatkozással a belügyminiszter multheti rendeletére, minden beavatkozást megtagadtak. Ennek következtében gróf Zamoyski harminc felfegyverzett lengyelrel, akik tegnap osztrák csendőrség fedezete alatt a Halastói felvonulnak, már a Bialka folyó erőszakos áthidalása után betétek Javorina területére és ott vadászatot rendeztek. A magyar csapat mindössze tízenegy emberből állott, mégis roppant erőfeszítések árán késsz este sikerült neki Zamoyski gróftól és embereit visszazúzni lengyel területre. A lengyelek elkéserevde fenyegetőztek, hogy holnap tulnyomó erővel megismétlik a támadást.

Nagyjában megegyezik e táviratunkkal bécsi tudósítónk alábbi távirata:

Javorinánál Hohenlohe herceg birtokán Zamoyski emberei hozzáfogták a Bialka-folyó áthidalásához. A herceg vadászmeistere kérdőre vonta az illelőket, mire ezek azt válaszolták, hogy még erőszak árán is hidat fognak verni a patakon át. Csakugyan fel is vonult Zamoyskinak néhány szekere a szükséges fával csendőrség fedezete alatt. A magyar földművesek a Pis-jolyócskánál gyülekeztek, hogy megakadályozzák a hídverést. Hohenlohe herceg uradalmi jogtanácsosa dr. Klein magyar csendőröket kért, nehogy a lengyel és a magyar munkások közt összeütközésre kerüljön a sor. A megyei hatóság, hivatkozva a legutóbb kiadott belügyminiszteri rendeletre, nem akart beavatkozni. Erre Zamoyski megjelent 30 jól felfegyverkezett emberével a tónál s a Bialka-folyón előrenyomult. Miután emberei hidat vertek, Zamoyski átment a másik partra s vadászott a Hohenlohe herceg uradalmában.

— **Halalozás.** Dr. Hatky József orvos november 6-án 51 éves korában hosszú szenvedés után meghalt. A boldogult a székesfővárosi törvényhatósági bizottságának munkás tagja volt, akit az utolsó időben súlyos betegsége gátolt abban a meleg érdeklődésben, amelyet korábban a közügyek iránt tanúsított. A kiterjedt rokonságban Márkus József polgármester is gyászolja korai elhunytát. A temetés szombaton délután 3 órakor lesz az Erzsébet-körút 38. sz. gyászházban.

Palotai Lajos a Magyar Villamosági Részvénytársaság hivatalnokja tegnap este 33 éves korában Budapesten meghalt. Temetése pénteken délután 3 órakor lesz az új központi zsidó temető halottasházában.

Okányi Szilárd Pál hontmegyei volt fészfalgyabíró 32 éves korában Nagyváradon meghalt.

— **Öngyilkos fűszerkereskedő.** Kovács Miksa fűszerkereskedő, akinek a Vas-utca 12-ik szám alatt levő házában van virázó üzelete, tegnapielőtti eltűnt a lakásáról. Felesége tegnap levelet kapott tőle, amelyben Kovács arról értesíti a fiatal asszonyt, hogy Budán öngyilkosságot fog elkövetni. A kétségbeesett asszony a rendőrségre sietett s ott jelentést tett férje eltűnéséről és leveléről. A rendőrség kerestette is mindenfelé Kovácsot, azonban nem akadt nyomára. Ma délután két órakor aztán a Lukácsfőrdő egyik kabinjában egy ember, akire teljesen ráillett Kovács személyleírása, fölbölte magát és azonnal meghalt. A zsebjében talált irások kétségtelemm tették, hogy az öngyilkos az eltűnt Kovács Miksa. A szerencsétlen ember aki fiatal feleséget és egy kis gyermeket hagyott hátra, boldog családi életet él s anyagi viszonyai is a legrendezettebbek voltak, de egy idő óta feltűnően ideges volt s úgy látszik, hogy ez keserítette el az életét. Az öngyilkos zsebében a következő érdekes írást találták:

Kimutatás. Az öngyilkos neve: Kovács Miksa, lakik: Budapest, VIII. ker., Vas-utca 12. Foglalkozása: kereskedő. Családi állása: nős, 1 gyermek atyja. Vallása: telekezetnélküli. Magassága: 166 cm. Súlya: nem tudom biztosan, mert az utóbbi időben fogytam. Az öngyilkosság oka: életuntagság. Kivánságom: mután ezzel a kimutatással csak a rendőrség munkáját könnyítenem meg, úgy, hogy nem kell kiétnem után kutatni, azt kérem, hogy ne adjanak ki családomatnak, hanem természetesen el azzal az egyesülettel melynek címe a zsebében van Isten velük! Kovács Miksa s. k.

Az öngyilkos kereskedő holttelést bevitték a törvényszéki orvostani intézetbe.

— **A newyorki robbanás.** Ma reggel már megemlékeztünk arról a szerencsétlenségről, ami nemrégiben megesett a Madison Square Gardenben, azon az ünnepélyen, amelyet Herbst újságkiadó rendezett a demokrata párt választási győzelmére. Az egymás sorjába állított mozsarak fölrobbantak s a tömeg közé hullott szilánkok valóságos összetéptek tizenkét embert, egy oszomó sebesülést is történt. Ma azt jelenti egy newyorki telegram, hogy a mozsarak, amelyek a Madison Square Gardenben a katasztrófát okozták, három új mélyek és acéből valók voltak s homokkal megtöltött hordókba voltak elhelyezve. Mindegyik mozsárral husz darab kilenchüvelykes bomba volt, amelyrel az ágyudörgést akarták utánozni. Ezek a veszedelmes robbanó-készülékek szűk helyen voltak felállítva s óriás néptömeg tolongott körülöttük. Amikor az egyik mozsára rátették a kanócot, a mozsár fölrobbant, fölrobbant s a többi mozsarat is fölgyújtotta. Óriás lángoszlop csapott föl s a bombák iszonyatos dörzvése közben az emberek sorra elterültek. Egy vasdarab egy rendőrnek a szívért furta keresztül; egy másik rendőrnek a feje elvált a testétől. Letépték karok és lábak repültek a levegőben. A szétreosonó vér a házak falához tapadt. A tömeg ordítása és jajgatása leirhatatlan volt. Az emberek kétségbeesve rohantak holttesteken és sebesülteken át, csak hogy a veszedelem helyéről eimenekülhessenek. Végre rendőrcsapatok érkeztek, amelyeknek ügyességével sikerült a rendet helyreállítani. Azután megszámlálták az áldozatokat. Eddig tizenöt halottat találtak, de emellett a veszedelmesen sebesültek száma igen nagy. A Bartholdi-szálló tulajdonosa kis fiát kereste, aki szintén a tömeg közé vegyült, hogy a látványosságnak tanuja legyen. Csak iszonyuan meglepetéssel találta meg; egy bombaszilánk eivitte a koponyája felét.

Egy újabb kábeltávirat szerint a robbanásnál a tizenkét halotton kívül nyolcvan ember sebesült meg, többen oly súlyosan, hogy aligha maradnak életben.

A katasztrófáról még a következő részleteket jelentik: Leirhatatlan pánik fogta el azokat, akik hasztalan igyekeztek a borzalmas robbanás színhelyét elhagyni. Irtozatos jeleneteknek volt színhelye a kert. Főúriútan a halálfelelemtől, erejük teljes megfeszítésével lökdökték létre egymást az emberek. Akik estelek, azok irgalmatlanul keresztlugókat. Mindenki a kijáratok felé törekedett, ahol valósággal el-halálharcfejlődött ki. Közben a hátraszorultak örült kétségbeeséssel törték előre. Egy ember elsütötte a revolverét. A fűlisketítő zaj lehetetlenné tette azok megértését, akik megtartván lélekjelenlétüket, igyekeztek megnyugtanni a népet, hogy a veszedelem elmúlt.

Ugy látszik, mintha a sejtült vesztett emberek szét akarnák egymást tépni, hogy a saját életüket megmentés. Csak a rendőrség beavatkozásának volt köszönhető, hogy iormányos rakásra nem öldösték egymást kölcsönösen az emberek. A rendőrség közegeinek eleinte nem sikerült helyreállítaniok a rendet, csak később, amikor nyolcszáz lovasrendőrt vágatott neki a tömegnek, sikerült valahogy rendet csinálni. Ugy látszik, a Madison-Square Garden egész közönségéből csak a zsebmetszők őrizték meg lélekjelenlétüket. Számos zsebtolvaj éretek tetten, épp mikor áldozatukat ki akarták fosztani.

Csak mikor a tömeg eltávozott, lehetett a katasztrófa nagyságáról meggyőződést szerezni. Száznál többen heverték a földön, tizenkettőt szemben azonban már hasztalan volt minden orvosi segítség. Nyolcvanketten súlyosan megsebesültek. Egynemely holttest a szó szoros értelmében szét volt taposva. A rendőrhivatalokban egész sereg ember jelentkezett, akik kisebb-nagyobb sérüléseket szenvedtek. A könnyebb sebeket kapott emberek száma több száznál.

A madison-square-i szerencsétlenség alkalmából számos épületre kitértek a gyszilobogót. Roosevelt elnök részvétáviratát küldött.

— **Halálos szerencsétlenség vadászaton.** Frankfurt közelében halálos baleset történt egy vadászaton. Doberstein orvos együtt ment vadászni Hancke föld-birtokossal, akinek puskája utközben elsült s a golyó tragikusabban, mert Hancke jegyben jár Doberstein nővérel.

— **Lövöldözés az utón.** Szűsz István, Olass Ferenc és Randler János részöntegedeiket a minap elboosították a Tinódy-utcaiban lévő részöntő gyárból. A segédek azt hitték, hogy Galambos Gyula művezető áskálódásának eszik áldozati és ezért elhatározták, hogy bosszút állnak. Tegnap délután a Mester- és Lilium-utak sarkán megiesetek Galambost és bikacsokkal támadták rá. Galambos a saját védelmére revolvert rántott elő és támadóira lött. A golyó azonban éélt tévesztelt és az arra járó Ivánka Ignác munkás karjába lürodt. Ivánka sebt a mentők közölték be. A rendőrség megindította az ügyben a vizsgálatot.

— Gyöngye emlékező tehetség. Egy idő óta *Uj Lap* címen egygyel több krajcáros újság jelenik meg a fővárosban, még pedig klerikális szellemben. Az első számában, amely október 15-én került a rikkancsok kezébe, ezt írta a programcikkében:

— A politikában nem huz sem jobbra, sem balra; w)árt. i. az *Uj Lap*) nem kormánypárti, nem néppárti nem is negyvennyolcas . . . stb.

— Mai napon, amikor az osztrák választások eredményéről elmélkedve, természetesen újjong Luegerék győzelmén, így sóhajt a nemrég még független érzéssel kérdő újságooska:

— Mikor lesz az, hogy Budapesten néppárti vagy egyáltalán hitű katolikus képviselőjelöltre szavazhatunk?

Hogy is mondja Horatius:

— Mendaem oportet esse memorem.

— Egy millióos örökség. Egy sokszoros milliómost tartóztatott le a napokban a new-yorki rendőrség. Ugy látszik, hogy nincs helyén az esze, illetőleg nagy adag maradt még benne abból az örökségtől, ami miatt régebben hosszabb időt töltött az elmeorvosok intézetében. A milliómosnak az a büne, hogy asszonyokra, leányokra lesett félreles utakon s irtózatosan elverte őket. Némelyik meg is halt sebesülései következtében, így legutóbb egy Morton nevű leány, aki a merénylő bűtőitése nyomán koponyatörést szenvedett. A rendőrség lesett a gonosztevőre, de eredmény nélkül, végre is az vezetett rá arra, hogy ki a merénylőket tettese, hogy a legutóbbi verés áldozatának boncolása után az orvosok azt mondták, hogy valószínűleg balkezes az, aki a maga boldogtalan szerelméért ilyen brutálisan áll bosszút az egész női nemem. Ezen az alapon indultak el tehát s a valószínűség az, hogy a meghaborodott elméjű ember Alan Mason, egy nagy zongoragyár társtulajdonosa. Erre elfogták.

— Mátyás, az érzékeny szívű. Egy Keszler Mátyás nevezett kis fiu tegnap két krajcárt kért az anyjától. Ez sok kis fiuval megessét tegnap. Némelyek kaptak, mások nem. Keszler Mátyás azoknak a csoportjából való, akiknek a kérelme — valószínűleg a nem eléggé alapos indokolás miatt — elutasított. Keszler Mátyás erre elhagyta a szülői házat. Nem is látták azóta. Ma azonban ez a levél érkezett haza tőle:

— Nem adott két krajcárt a mama, mikor kértem, össze is szidott. Megyek a Dunának vagy felakasztom magam. Engem ne várjanak.

A szegény anya sirva vitte el a levelet a rendőrséghez ahol megígérték neki, hogy résen lesznek s ha lehetséges, épségben szolgáltatják vissza Mátyást. Akit pedig azután jó lesz néhány egészséges poffal észretéríteni.

— Hay Bernát unokája. Bécsben ma meghalt Hay Márton duszagad magánzó, a hirhét budapesti Hay Bernát unokája. Hay Márton nemrég azon való bánatában, hogy egy jelzőlogköcsönél 50.000 forintot vesztett, megírult s azóta egy gyógyítóintézetben ápolták, ahol ma meghalt.

— A brigádros áldozatai. A fegyelmi választmány ma mondott ítéletet a Keskeméthy-féle lopás dolgában. A választmány először is Keskeméthy Győzőt ítélte hivatalvesztésre s kimondotta véle szemben az anyagi felelősséget. Szinély Ede pénztárost 1000 korona, Leopold Lajos ellenőrt 500 korona pénzbírságra ítélte s ellenük is megállapította a vagyoni felelősséget. Hoffmann Sándor adófelügyelőt 500 korona pénzbírságra ítélte a választmány, Pesti Ferenc kerületi előjárót pedig felfüggesztette s vele szemben a fegyelmi eljárás megszüntette.

— A Rabitz-féle menyés. Már jelentettük, hogy a Bibics-alapból fenntartott aradi főgimnázium most épülő tornasarnokának Rabitz-féle anyagból készülő menyézete munkáiközben beszakadt. Amint illetékes helyről értesülünk, *Wlassics* Gyula közoktatásügyi miniszter megbízta a minisztérium építészét, hogy a főgimnázium igazgatójának bevonásával s az aradi államépítészeti hivatal főnökének közbenjöttével azonnal ejtse meg a vizsgálatot a helyszínen s különösen a menyezetomlás okáról tegyen haladéktalanul jelentést.

— Gyanus halál. Tegnapelőtt este egy jól öltözött, 28—30 évesnek látszó fiatalember látogatást tett *Úrményi Róza* rendőri felügyelő alatt álló leány *Vörösmarty-utca* 12. szám alatt lévő lakásán s az éjszakai is ott töltötte. Reggel a fiatalembert eszméletlenül, gőrcsök között találták. Bevittek a Rókus-kórházba, ahol annélkül, hogy eszméletre tért volna, meghalt. Megállapították, hogy morium-mérgezésnek esett áldozatul. Az ismeretlen ruhájában Z. F. monogrammot találtak. A rendőrség megindította a vizsgálatot.

— Gyermekholttest a fűtőkészülékben. Megírtuk, hogy a múlt hónap 15-én a Reviczky-utca 4-ik számú ház légtűtőkészülékében egy csecsemő holttestét találták. Kezdetben azt hitték, hogy báró *Radványi Géza* valamelyik cselédje tette a fűtőkészülékbe a holttestet. A nyomozás során azonban kiderült, hogy a báró cselédei közül egy sem lehetett a bűnös. Valószínű azonban az, hogy valamelyik, a házban járó munkásno tette a fűtőkészülékbe a holttestet.

(x) A Budapesti Központi Tejosarnok Szövetkezet készíti a Székely-féle gyermekjeit, mely az anyajel tápláló erejével vetekszik. Számtalan esetben kell a csecsemő táplálását az anyajel pótlásával elősegíteni. A dajkatarással járó bajokat adatokkal bizonyítják az orvosok s így minden tekintetben jobban szolgálja a csecsemő egészségét az anyatejnek megfelelő gyermektejjel való helyettesítés. A tehéntej eredeti anyagában a csecsemő jeletlen gyomrára káros hatással van és ugyancsak veszedelmes a tehéntejnek idegen anyaggal való vegyítése. hogy az anyajelhez legyen hasonló. Orvosi szaktekintélyek és a gyakorlat eredményes tapasztalatai bizonyítják a Központi Tejosarnok készítése Gyermekjeit utólrhetőten kitűnőségét. Ezt a gyermektejet a Központi Tejosarnok úgy készíti, hogy az egészséges tejből a nehezen emészthető sajtanyagot elavoltítja, de semmiféle idegen anyag nem kerül a teje és minden higítás vagy forralás nélkül adható az újszülött gyermeknek, valamint nagyobb gyermeknek is. A légmentesen elzárt üvegekben forgalomba jövő gyermektejet hírneves gyermekorvosok ajánlják mindamaz esetekben, ha az anya maga nem szoptathat vagy kevés a teje s kímélésre van szükség, továbbá hasznos az elválasztással s gyengébb szervezű gyermekeknek 8-hat éves korukig és azoknál a felnőtteknél, akiknek gyenge az emésztő szervük, betegnél, verszegenyeknél, akiknek könnyen emészthető táplálékra van szükségük. A Székely-féle gyermektejet a Budapesti Központi Tejosarnok Szövetkezet saját kezelésben álló fiókái 1/10 literes üvegenként 10 fillérért házhoz szállítják.

A bürokrácia Magyarországon.

— Neményi Ambrus felolvasása. —

Budapest, november 6.

A magyar közgazdasági társaság ma este *Kautz* Gyula elnöklésével igen látogatott ülést tartott, amelyen *Neményi Ambrus* országgyűlési képviselő tartott felolvasást ezen a címen: *Bürokrácia Magyarországon*. A felolvasó és a tárgy érdekessége igen nagy közönséget vonzott a társaság helyiségébe. Ott voltak: *Láng* Lajos kereskedelemügyi miniszter, *Hegedűs* Sándor és *Hieronimi* Károly volt miniszterek, *Popovics* Sándor, *Schober* Albert, *Lesztánsky* Sándor, *Szerényi* József, *Kelenyi* Hugó, *Gaál* Jenő és *Máday* Sándor miniszteri tanácsosok, gróf *Serényi* Béla és *Hegedűs* Lóránt országgyűlési képviselők, *Pap* Elek, *Halász* Sándor, *Baross* Géza és *Vizkai* Antal miniszteri osztálytanácsosok, *Chorn* Ferenc, *Elek* Pál, *Pódr* Jakab, *Fuchs* Lajos és *Leitner* Zsigmond igazgatók, továbbá *Mándy* Lajos, *Hatvany-Deutsch* Sándor és *József*, *Dobránszky* Péter és közgazdasági és politikai életünk számos jelese.

(A közönség és a bürokrácia.)

A felolvasó azon kezdé, hogy állami berendezésünknek már 1867-iki alapja is túlságos lényűvel volt koncipiálva. Ennek következtében, teljes tizenhárom minisztériumunk lévén, egyike vagyunk a minisztériumok dolgában legjobban ellátott országoknak a föld kereségén. Aki mindezek után még azt állítja, hogy Magyarországnak nincs elég minisztériuma, arról valóban el lehet mondan, hogy lehetetlen. Pedig vannak ilyen lehetetlenek is! Ílég sürűn olvasuk, hogy feltétlenül szükségünk van egy újabb — tehát tizenegyedik — minisztériumra, t. i. külföldi vasuti minisztériumra. Nem hiszem ugyan, hogy akad-on valaha oly könnyelmi parlament, mely a magyar adózó polgárokat még egy újabb, teljesen felesleges minisztériumra a költségeivel megterhelje, amely minisztériumban bizonyos, hogy csupa új embereket alkalmaznának, elkezdve a minisztériót és államtitkártól egészen a telefonkasszonyig és a portásig. De jellemző, hogy nagyközönségünk, mely az állami szolgálatnak óriási gőpézetét olyan áhittattal bámulja, mintha nem is ő fizetné a költségét, elég jámbor, hogy az efféle ötleket is szugolódás nélkül, sőt bizonyos gyönyörűséggel fogadja.

Egyáltalában mélyen befelétekelt magát a közönség hitébe az az együgyű babona, hogy minden dolog jól és helyesen csak akkor lehet elítáta, ha valami külön hatóság kezeli. Ennekorva közmegelekedésre tömördek új hatóságot teremtettünk. De bármennyit teremtettünk, a közönségnek még mindig több kell. Mikor minden tényező így összeműködik, nem osoda, hogy a bürokrácia Magyarországon oly szertelen arányokat öltöt, hogy most már az állam pénzügye, a társadalom alakulása és a helyes közigazgatás szempontjából egyaránt komoly aggodalmat kelt minden gondolkodó emberben.

(A tisztviselők.)

Legelő sorban és legkövetlenebbül aggodalmas ez a tultengés magára a tisztviselői karra nézve. Mert ez a tultengés az oka annak, hogy az állam nem képes munkás alkalmazójait a teljesített munka értékének megfelelően jutalmazni, másrészt pedig ez a nehezkes gőpézet nyilvánvaló létszégével végkövetkezményben megingatja az adminisztrációnak azt a tekintélyét, amelyet az államszolgálat — akár konzervatív, akár demokratikus kormányzás mellett — nem nélkülözhet.

(A mai állapot.)

Be fogom tehát mulatni a bürokrácia fejlődését az utolsó évtized alatt. Az összehasonlítást az 1892-ik évi és az 1902-ik évi költségvetések, tehát közzétehen torgó dokumentumok alapján fogom meg-ejteni.

A kép, amelyet a költségvetés elénk tár, a következő:

A szoros értelemben vett magyar állami alkalmozottaknak létszáma volt:

az 1892. évi költségvetés szerint	60.776 személy,
az 1902.	97.885
a szaporodás tehát kitez	37.059 személyt.
A személyi járandóságok összege volt:	
az 1892. évi költségvetés szerint	110.181.524 K.
az 1902.	192.610.083 „
Egy évtized alatt emelkedtek tehát a személyi járandóságok	82.478.509 K.-val.

Az utolsó napokban azonban beterveztették az 1902. évi budgetet is, mely szerint a tisztviselői fizetések (és az államvasutak) emelésére 14.8 milliót van előirányozva. Ennekorva ebben a pillanatban már 207.10.033 korona a személyi kiadás, 1-92. óta pedig a személyi kiadásoknak emelkedése kitez 97.275.509 koronát.

Kitesznek tehát a személyi kiadások:

A magyar költségvetésben	Koronát	223.003.630
A közös (Magyarországra eső rész)		4.844.916
A horvát költségvetésben		12.589.192
Összesen		240.417.740

Ha az ezen számok alapján nyert főösszeget oda állítjuk az 1902-iki évrnek állami bevételei mellé, melyek 1.057.058.013 koronával voltak előirányozva, arra az eredményre jutunk, hogy a magyar állam 22-57%-os személyi fizetőkoefficienssel dolgozik.

Ha azonban az 1.035.925.608 koronával előirányozott 1902-iki rendes bevételeket vesszük csupán személyre, akkor az eredmény az, hogy a magyar állam kormányzatának személyzeti oei fiense kitez 23-69%-ot. A 992.237.614 koronával előirányozott rendes kiadásoknak pedig 24-73%-át teszi ki. Minthogy pedig az állami bevételek ezen évtized alatt összesen 292.005.741 koronával emelkedtek, ennekorva bevételeink emelkedésének 23-24%-át a személyi szükségletek emelkedésének kielégítésére fordítottuk.

Mikor a bürokráciáról beszélünk, annak kvintesszenciájaképpen tekinthetjük a minisztériumok központi igazgatását.

Minden egyes minisztérium központi igazgatásának létszáma és a vele járó személyi kiadás felszökött. Tíz év alatt ez a kiadási tétel vagy 40%-kal emelkedett.

Mindent összevéve, a magyar minisztériumoknak központi igazgatása magába foglalt:

1892-ben 1.542 személyt	4.837.093 korona személyi járandósággal.
1902-ben 1952 személyt	7.145.442 korona személyi járandósággal.

A központi igazgatásnak többlete tehát egy évtized alatt (elmegy 410 személyre és 2.308.344 korona személyi járandóságot többletre, ami ezután az államnak állandó megterhelhetése.

(Az üzemek.)

Nézünk most az üzemeket, mindenekelőtt a legnagyobb üzemet: az államvasutakat.

Az államvasuti adatok a következők: az 1892. évi költségvetés szerint volt a MÁV-nál 20.104 alkalmazott 35.412.140 korona illetményvel; az 1902. évi költségvetés szerint van a MÁV-nál 35.406 alkalmazott 62.507.560 korona illetményvel. A tíz év alatt e ért többlet kitez 15.302 embert 29.095.420 korona illetményvel.

Kiderül ezekből a számokból, hogy a személyzet szaporítása legnagyobb a központi igazgatásnál, ellenben aránylag csekélyebb a külszolgálatnál.

A budapesti igazgatóság létszáma és személyi járandóságai nakösszege a következőképet mutatja:

Tíz év alatt szaporodott a budapesti igazgatóságnak létszáma 623 emberrel és 2.018.050 korona évi többletletményvel.

Kiderül aztán, hogy a lefolyt évtized alatt az államvasutaknak saját vonalai mindössze vagy 300 kilométerrel szaporodtak. Az üzletbe vest idegen csatlakozási vonalak szaporodása is csekély. Számottevő szaporodás csak az önköltségek megkérítése melletti kezelt helyierdeki vasutaknál mutatkozik. A helyierdeki vasutak hálózata körülbelül 4.500 kilométerrel szaporodott.

Kérdés, vajjon a helyierdeki vasutak, melyek az egész világon kisebb személyzetel vezetteknek és melyeknek jobbra éjjeli szolgálat sinos igazgatók-e a nagy személyzeti szaporodást? igazgatók-e különösen a személyzeti szaporodást a központban? igazgatók-e egyáltalában, hogy a MÁV. rendes kiadásainak körülbelül 47%-a személyi természetű?

Nézünk a gyarak és vasművek személyzetét.

A személyzeti kiadások képe a gyáraknál és vasműveknél a következő:

1892-ben volt 864 alkalmazott	786.123 K. illetményvel.
1902-ben volt 599 alkalmazott	1.428.942 K. illetményvel.

Unikum, amelynek a magánvállalkozás körében nincsen párja, az, hogy hanyató konjunktura, kisebb terdelés, csekélyebb munkáslétszám és visszaeső jó-vedelmesség mellett a személyi kiadások felszöknek.

Ezek után, ha levonjuk is a külön törvények alapján történt szaporításokat és még ha az üzemetek is levonjuk, a tiszta bürokratikai szolgálat még mindig évről-évre öregedik emberekben, járandóságban és hosszadalmaságban. És mindig újra kell hangsúlyozni, hogy mindez oly időben történik, amikor a közigazgatási reformot meg sem közelítették még és amikor olyton szaporították azoknak az ügyeknek számát, amelyeket az önkormányzat átvitt hatáskörben, jobbra az államnak minden pénzbeli támogatása nélkül, az állam helyett teljesíteni tartozik.

A képlet tehát ez: A központ a hatalomból mindig többet von magához, az ezzel járó munkatöbbletet azonban a külső hatóságok és az önkormányzat nélkül teljesíteni nem képes. Ez okozza,

hogyan olyan munkának teljesítésére, amelyre elegendő volna egy ember, a gyakorlatban két ember kell. A két ember aztán tesz róla, hogy csakhamar egy harmadikra is legyen szükség.

(A hírök harca.)

Nagy sokadalma állván fenn a szakosztályoknak és az ügyosztályoknak, magától értetődik, hogy mindegyik kormányozni is akar. Sőt minél többet akar kormányozni. És itt illeszkedik bele az ura ködös rendszere a magyar kormányzati művészetnek egyik legbájosabb ornamentikája: az egyes minisztériumoknak és az egyes osztályoknak a kompetenciális versengése!

Bismarck herceg mondta egyszer, hogy a porosz bürokrácia annyira el van telve a maga szakmájától, hogyha valamelyik be van osztva a sóüvedékhez, akkor az az egész Poroszország, amely nem só, előtte — külföld. Csakis ilyen fel fogásból magyarázható az, hogy nálunk némelykor az egyes minisztériumoknak legjobb erőt hiteket át el vannak foglalva későbbig menő, ékeskedett kompetenciális háborúskodásokkal. A vidéki város tramway-akat építeni; a kérdés azonban nem az, hogy gyorsan építse, hogy olcsón építse és hogy a polgárság kívánalmának megfelelően építse, hanem a kérdés az, hogy a belügyminisztérium kompetens-e az ügynek eldöntésére, vagy a kereskedelemügyi minisztérium? És ameddig ez a versengés nem ér véget, addig a vidéki város várhat, de tramwayt ugyan nem kap. A különböző minisztériumok némelykor úgy viselkednek, mintha kivetszett volna belőlük annak tudata, hogy valamennyien egy államnak a szolgálói. Mint idegenek inváziója eiken, úgy védi mindegyik a többivel szemben a maga sértetlen szuverenitását.

(A hivatalos utazások.)

Csődálatosan ölelkezik némelykor a bürokráciában a centralizációnak és a decentralizációnak minden fogvatkozása és térsége. A legjelentéktelenebb dolog, ami a vármegye területén történik, tekerül Budapestre a minisztériumhoz.

Vannak azonban dolgok, melyeket a legragyogóbb lángész nem képes a központi irások után megítélni. Ekkor aztán a minisztérium nem konzultál, hanem kiküldi a közegeit, hogy a helyszínen ismerkedjen meg azokkal a dolgokkal, amelyekben intézkedni kötelesek.

Utaznak is, hála istennek eleget és ez a sok utazás aztán nevezetes tétele a költségvetésnek. Van egyszerű utazási költség, van utazási pótlék, van utazási átalány, van bérkocsis-átalány, van utazási napidíj, van napidíjpótlék, vannak tanulmányutak, vannak kiküldetések, megbízások és ha az ember utána jár, talán talál még egyéb utazási címeket is. Végigmegyek a költségvetésben, nincsen olyan központi hivatal, ami ne utazzasson. Ne vegyük fölmezzel rossz tréfának, de még a szabadalmi hivatalnak is vannak utazási költségei! Egyetlen olyan címe nincs a költségvetésnek, amely miatt az ember utazási költségeket ne találna. Az államvasutat (eltekintve a kilométer- és órapénzekről, amelyek teljesen jogosultak és körülbelül két millió koronát tesznek ki) azon a címen, hogy „utazási és költözési és helyettesítési költségek”, 83 milliót állít be részletezés nélkül. Ezt az összeget betudva, ellenben leszámítva a csendőrségnek utazási és szállítási költségeit, leszámítva az esküdteknek napidíjait és utazási költségeit, valamint a csapatok uti- és menetdíjait, marad még mindig 8-8 millió oly kiadás, amely „utazási költségek és napidíjak” fejében számoltatik el.

Ennek a sok utazásnak azonban, amely részben az oktatlan centralizációnak szükségszerű következménye, mutatkozik még más hatása is a költségvetésben. Mert azoknak a tisztviselőknél, akik túlnyomórészt a munkájuk a központon szünetel. Szaporodik tehát az elmézetlen ügy. Minél többet utaznak, annál több az elmézetlen ügy és annál erősebb a vérszálkálás, hogy új munkára kell. Persze egyszerre utazni is, a bürokrácia büni is merő lehetetlenség. Így hát a sok kiküldetésből és megbízatásból bizonyos idő múlva szükségképpen kipattan a létszám fölemelése.

(Új divatok és új emberek.)

Minden új intézmény és minden új divat új embereket követel. Elsőül utolsóig csupa új embert. Pedig mennyi az új intézmény és mennyi az új divat! Régebben, tesszem, egy színházi intendánsunk volt, az sem örvendett éppen közkedveltségnek. Most már a vidéki színház számára is szerveztünk külön Gondviselést valami kisebb kaliberű intendáns képében. A muzeum ennél sokkal jobb és komolyabb dolog, de a legjobb dolognak is helyes mértéket kelene tartani. Nem mintha a muzeumból valamikor sok lehetne; de nem kell a kevésbé fontosakat is úgy elítélni emberekkel, mintha mindegyik külön-külön irányítaná a magyar köznevelődést és mintha a muzeum köznevelődési sikere a személyzet sokaságától függne. A felügyelőkről és a kormánybiztosokról ne is szólunk! És mit művel vajjon a kormánybiztos? Szervezi a kormánybiztoságot. Szervezi pedig mint valami kis tejedelmiséget, mely a lehetőleg független legyen a többi profán Magyarországtól. Szervezi fogalmiakkal szám- és iródatisztekekkel, pótlékokkal személyi pótlékokkal, működési pótlékokkal, tiszteletdíjakkal és utalmakkal. Izzással, világláttal, külön telefonnal, nyugdíjképes szolgazemével és végleges alkalmazásra igényt tartó napidíjasokkal.

Ez az utolsó kategória is különlegessége a költségvetésnek.

(A jövő teendői.)

Ez a rendszer a mennyi kárát van a köznek, épp úgy hátráltatja a tisztviselők jogos igényeinek megvalósulását. Mert mai napság a tisztviselők helyzetének javítása érdekében propagandát már nem kell csinálni, mikor teljesen átment már a

köznevelés Deák Ferencnek az a bölcsesége, amely azt mondatta vele, hogy a legrosszabb állami gazdálkodás az, mikor az állam a maga alkalmazottjait munkájuk és megélhetésük szerint nem díjazza. De képzelhető-e, hogy az állam ennek a generózus bölcseségnek megfeleljen, mikor minden évben szaporítja alkalmazottainak a számát?

Hiba, hogy ez a szaporítás szinte észrevétlenül megy véghez. Emitt egy ember, amott öt vagy tíz ember. Ezt alig is venni észre. Azért külön törvényt kellene hozni. 1. a fizetések rendezéséről, 2. a szolgálati pragmatikáról, 3. a normáltatásról, 4. a szigorúbb kvalifikációról.

Mert husz évvel ezelőtt talán még indokolható volt, hogy négy gimnáziumi osztálytal vagy polgári iskolával valaki hivatalba juthasson. 1902-ben azonban ily enyhe praxisra már nincs szükségünk. De meg sem engedhető ennek a praxisnak fenntartása, mivel egyenes csabítás foglalt magában, hogy oly elemek, melyek más pályára valók, az állami alkalmazások felé forduljanak.

Ki kellene továbbá mondani a törvényben, hogy az 1902-iki költségvetésbe beállított létszám a normáltatást teszi. A mennyiben pedig ezt a létszámot bármiképpen emelni akarnák, ez jövőre nem történhetik a költségvetés útján. hanem történhetik csupán oly külön törvényvel, amelyet az összkormány nevében a kormányelnök mutat be. Ebben a javaslatban foglaltassanak össze a valamennyi kormányzati ágakban kívánt személyszaporítások megfelelő részletes indoklással együtt.

(A közvélemény és a népjóléti kongresszus.)

Ennyi az, a mi törvény útján tehető. De, mint minden dologban, úgy ebben is, a törvénynél többet ér az egészséges közvélemény, amely az összes tényezőket meggyőzte, hogy az eddigi uton tovább haladunk nem szabad.

Az érdeket tényezők sorában, külső látszat szerint, első helyen állanak a tisztviselők. De csak külső látszat szerint! Mert őket meggyőzni bizony nem kell, mivel az öntudatos tisztviselő leginkább chajtana szabadulni attól a papiros-rablánctól, amelyet a ferde rendszer reája rakott. Sem a rendszerért, sem az aközért, amik ennek alapján történtek, sem azokért, amiket ennek következtében mulasztottunk, a tisztviselőket okolni nem lehet. Velőket tehát a kérdés gyorsan tisztázható. Sőt máris tisztázva van.

Ugy hiszem, a kormányt sem kell meggyőzni, mert igazság szerint egyetlen kormányt sem valószínű azzal, hogy ezt a beteges hajlamot tudatosan elősegítette volna. De meg kell győzni a közvéleményt! Ez a legfontosabb. Mert a mostani állapotnak a megszüntetése a közvéleményt — elkezdve a magyar értelmiség legelőkelőbb rétegeitől egészen le a nagy nép-tömegig — mindenféle képtelen ötletekkel beoagadására disponálja. Emeltem már azt a frivolitást, amelyről az emberek egy felesleges vasuti minisztérium felállításáról beszélnek. Nem kevésbé jellemző szimp-tóma, hogy a képviselőház költségvetési tárgyalásai során folyton azt javasolják, hogy ennek vagy annak a nevezetes ügynek ellátására valamely minisztériumban külön főosztályt kell szervezni.

És nincs az a közjóléti kongresszus, mely a nép jólétét új hivatalok felállításával öregíteni ne akarná.

Megvilágítom ezt a helyzetet a közelmúltból vett egy példával. Az idén június hóban tartották meg a *vidéki kivándorlási kongresszust*. Ennek a kongresszusnak tanácskozási nagyon klasszikus példákkal szolgáltak. Bizonyára, aki csak ismeri te-lekkönyvi anarchizmusát és az ebből éppen a leg-szegényebbek embereket vesztőre némelykor keletkező gyalázatos állapotot, az helyeselni fogja a kongresszus két tagjának, Miklós Odönnek és Baria Odönnek javaslatát, hogy szaporítsuk a telekönnyvi bírói személyzetet bármi arán, mert legrovidebb idő alatt összhangba kell hozni a telekönnyveket a tényleges birtokállapotokkal. Szerényebb kivánságot rendezett államnak polgárai már nem is hangozhatnának. Ha száz új ember kellene ennek a munkának a végrehajtására, hát százát és ha több kell, akkor kétfannyit és háromszor annyit kellene alkalmazni.

Ebben egyetért minden értelmes és jóhiszemű ember. De jönnek aztán ugyanezen a kongresszuson a többi új hivatalok tervei és ezek már kacagató operettbe valók. *Futólagos felelősségim szerinti négy különböző szakosztály, bizottság és hivatal volna a kongresszusi tagok véleménye és részben az elfogadott határozatok alapján szervezendő. Jól megjegyzendő a kivándorlási kapcsolatos és ennek a nemzeti szerencsétlenségnek a megakadályozására!* Először is kell a belügyi, vagy a kereskedelmi minisztériumban egy országos fűrődélfelügyelő, vagy pedig a turisztika és az idegenturizmus emelésére egy szakosztály, „a megfelelő reterens állások krealálásával”. Valamely minisztérium körében szervezendő továbbá a jobb borértékesítés érdekében „egy hirszolgálati osztály”, mely egyebek közt „a borászati terén felmerülő visszaéléseket a sajátján ostorozza”. Kell aztán a földművelésügyi minisztériumban egy vegyi és technikai kísérleti hivatal, persze megfelelő személy-zettel. A külügyminisztériumban kell egy kivándorlási bizottságot szervezni több kivándorlási felügyelővel. Más hasonló tervekről nem is szólok. Ez a néhány példa elegendő. És nincs kizárva még az sem, hogy az ilyen exotikus ötletek egynemelyike a törvényhozással elé kerül, sőt hogy egyszer valamely minisztérium oszlopos emberei az életet lelkesen telkarolják. Mihelyt pedig lelkesen telkarolják, akkor előbb-utóbb keresztül is viszik és a költségvetés ezzel is felszaporodik.

Ilyeneknek láttára igaz levertség szállja meg az embernek a lelkét. Értelmes és őszintelen hazafiak a felügyelőségek és bizottságok után gondolják a földművelésügyi lett parasztot a hazai röghöz kötni. Mert hiszen polgáraink azért szoktak Amerikába, mivel

ittthon nem voltak elegendő számmal bizottságok és hivatalok, melyek őket szerető gondjajukba fogadnák.

Mikor nap-nap mellett a legközvetlenebb eszmékkel találkoznak és ezeket hirdetik a magyar társadalmi politika fundamentális tételei gyantán, akkor valóban azt kell hinnünk, hogy nem egyeseknek tevélységével, hanem a szellemeknek valami járványzerű elhatalmasodásával van dolgunk.

(A hivatalkeresők.)

És ez a járvány terjed le egészen az utolsó faluig, a honnan a pesti embert minden nap zaklatják azzal a végtelenül bosszantó instanciával, hogy neki úgy is csak egy szabálya kerül, hát szerzen valaki számára „valami kis állami hivaltat.” Mindegy, hogy milyent.

Régebben jóformán egyetlen rétegre szorították a hivatalkeresési mániát; most már minden réteg ezt az utat tapasztos. Városi és falusi munkások, kiskereskedők, kisiparosok és kisbirtokosok elhagyják a boltot, a műhelyt, földjüket és házuakat és vándorolnak hivaltal keresni a fővárosban. Rangra, korra, nemre, nevelésre és felekezetre való különbség nélkül kérnek, könyörögnek, követelnek hivatalokat. Az egészségesnek, mivel munkabírók; a bének, mivel ők tehetősebbek. A kvalifikáltak, mivel jogcímök van hozzá; a tanulatlanok, mivel nekik másutt úgy sem adnának már kenyeret. Van kétségkívül sok hajótörött, aki kénytelenségből keres az állammal menedéket; de azért látunk akárhány esetet, hogy emberek — nem is a legostobábbak — kiknek van tisztas, biztos kenyérük, odabóják ezt a kenyeret, hogy állami alkalmazást menjenek koldvni. Fialat emberek az egyéves önkéntesség meggyénen innen — legtöbbször a szülők biztatására — már ezen az uton haladnak. Cipészek és timárok, kereskedőségek és pincérek állami alkalmazásra keresnek protekciót. Ez mindennapi dolog.

A dél-afrikai aranymezők felé nincsen olyan fódulás, mint a kis állami és városi alkalmazások kiapadhatatlannak vélt forrásaihoz. Mivel pedig az állam és a törvényhatóság és a vasut és mindenféle hatóság, lassan bár, de következetesen, mégis csak teremtenek új állásokat és a mellett folyton panaszolják, hogy a munkaerőnek hiánya miatt összerokadnak, az érdeket közönség arra a meggyőződésre jut, hogy kellő kitarítás mellett ezen az uton mégis csak leginkább lehet a szegény emberből „munkaerő”.

(Befejezés.)

Nem frázis tehát, mikor azt állítom, hogy első-sorban a közvéleményt kell meggyőzni. Rá kell vezetni az intelligenciát, gondolja meg, mitől lesz az ország, ha a most közeveztök tíz év alatt ismét olyan arányokban haladnak a funkcionarizmus terjesztésében, mint az utolsó évtized alatt.

Mindenki kiszámíthatja, mennyire lennének kénytelenek az adózók terhet tokozni, és mely keresetek azok, amelyek eddig még a magánvállalkozásnak hagyattak meg, de amelyekre az állam kénytelen lesz rátenni a kezét, hogy rengeteg klientéláját elhelyezhesse.

Mindent ki lehet számítani. De ki sem lehet számítani, hogy milyen képe lenne annak a társadalomnak, amelyek köréből az értelmiségnek nagyobb hányada kerülne függőségbe a mindenkori kormánytól.

Erre kell ráirányítani folyton és minél meggyőzőbb módon a közvéleménynek a figyelmét. És én úgy hittem, hogy Társaságunkhoz méltó, ha ez a figyelmeztetés az ő köréből indul ki. Ezért akartam a bürokrácia eddigi haladását számszerűen és hitelesen bemutatni és úgy hiszem, kimutattam annyit, amennyi mindenkit meggyőzhet arról, hogy új törvény, amely a funkcionarizmus további terjeszkedését gátat vessen, nemcsak sürgős és fontos reform önmagában is, de hogy minden egyéb sürgős és fontos reformoknak ez az előfeltétele.

A nagy érdeklődéssel hallgatott felolvasás után Kautz Gyula elnök a társaság nevében köszönetet mondott Neményi Ambrusnak érdekes és tanulságos előadásért.

Szezon.

— Zsüirok. —

Á priori melán, búsan,
Kijelentem:
Szendvics helyett ahol hús van,
Csokoládé és nem tea,
Es a társalgásnak tárgya
Nem a színház, Kurucz Főja,
Nem angolok, sem a búrok,
Azok még a túrhetőbbek,
Azok még a legjobb zsüirok.

Á poszteriori pedig,
Senki benne nem kétkedik;
S ez a lényeg:
Hogyha zsüiről szól az ének;
Nem úntatóbb annál semmi,
Mint a zsüiről dal szengeni, —
Mégis van egy, pardon, pardon,
De ezt végső öcupnak tartom,
Minden dalnál unalmasabb,
— Megmondom, ha szemet is szúr,
Unalmasabb dalnál a zsür.

X kisasszony! szíveskedjen!
— Kérem nagysám, ebből vegyen! —
Szíveskedjék megmondani,
X kisasszony, vajjon ma mi

Mért vagyunk oly unalmasak?
En ástok, ön is ást
— Ne ezt vegye, jobb a másik, —
Mért mélabús a hangulat?
Vagy tévedek, ön tán mulat?
Állítom, hogy minden zsúrnál,
Többet ér, ha este Muhrnál
Szendvics helyett hússal élünk,
— Rosszul ül? helyet cseréljünk! —
Elfog im egy édes álom,
És a zsúrnak végét várom,
X kisasszony, isten önnel!
Jövő zsúrhoz is jöjjön el!

Marsolya.

Ki marsütemben jár a zsúrokon,
Ki mindent hangosan veszen zokon,
Ki mint egy marssal, úgy parancsol ott,
Szid minden ételt, míg csak jóllakott
Marsall-botot viszen a tarsolyában,
Vagy tán tarsal-botot a marsolyában
Mert nála vico, hogy váltja a betűt,
S az ilyen vico a zsúrokon betűt,
S kinek elmével telt a tarsolya,
Ez ő, ez ő, a marsolya.

Kedvence ő a férfinak s a nőnek,
Nevetnek rajta, ha mennek, ha jönnek,
S mitem vesznek tőle zokon,
Mert ő az úr a zsúrokon,
O zongorázik, prédikál,
O félig ül, ő félig áll,
Táncol aróán minden ideg,
Mi másnak tűz, neki hideg,
Mindenkinek csókolja a kezét,
S közben folyton iszik, eszik,
Míg megteik a tarsolya,
Ez ő, ez ő, a marsolya.

— xi.

A biztosítás csődje.

— Jelenet. —

(Ábból az alkalomból, hogy Juszin tenorista Pétervárott az amerikai Equitable-társaságnál 25.000 rubelre bebiztosította az énekhangját, a következő jelenetet képzeltem el egy biztosítótársasági igazgató és annak titkárja közt.)

As igazgató: Nos, és?

A titkár: Itt volt egy baritonista és bebiztosította a hangját huszezer koronára. Amely napon elveszti a hangját, fizetünk, mint a kölies.

As igazgató: És azután?

A titkár: Aztán itt volt egy szimfóniós, aki bebiztosította a darabját bukás ellen.

As igazgató: Szép.

A titkár: Azon a napon, mikor megbukik a darabja, kifizetjük az összeget.

As igazgató: Tovább, tovább.

A titkár: Aztán jött egy ember és bebiztosította magát pellagra ellen. Ha pellagrát kap, tizezer koronát is kap.

As igazgató (tipótvárosi dialektusban): Megér nekünk az pellagra annyit?

A titkár: Meg. Nagyon ritka betegség. Ritkasági bece is van. Ismerek egy gyűjtőt, aki egyszer egy pellagrért...

As igazgató: Fogja be a száját. Tovább.

A titkár: Jött egy másik ember, aki alternative biztosította az életét.

As igazgató: Hogy értem ezt?

A titkár: Ugy, hogy ha vesebajban hal meg, tizezer koronát kap, ha pedig Basedoff-kórban, akkor huszonötzezet.

As igazgató: Hogy fog ez az ember imádkozni, hogy egy kis Basedoff-kört kapjon!

A titkár: Az semmi! De hogy meg fog ijedni, ha egy súlyos vesebajt kap!

As igazgató: Hát még ki volt itt?

A titkár: Itt volt egy biztosítási ügynök.

As igazgató: Melyik ajtón dobta ki?

A titkár: Egyiken se. Ellenben biztosítottam magamat.

As igazgató: Micsoda?

A titkár: Biztosítottam magamat hasonló biztosítások ellen...

— o. —

FŐVÁROS

(*) Horánszky Nándor-utca. A tegnapi közgyűlésen tudvalevőleg Simonovics Béla interpellált a közmunkatanács eljárása ellen, hogy a Zerge-utca helyett a Karpfenstein-utóat nevezze el Horánszky-utóának. A tanács mai üléséből átirat a közmunkatanácsához. Átiratában, amelyet már ma délelőtt el is

küldött, azt mondja a tanács, hogy a főváros egész polgárságának s a törvényhatóságnak egyhangú óhaját, hogy a Zerge-utóat nevezzék el Horánszky Nándor-utóának. Együttal tiltakozik a tanács az ellen, hogy a multban érdemeket szerzett polgár iránt tartozó kegyeletet a közmunkatanács mellőzze s olyan utóának a nevét változtassa meg, amelyet a főváros elismerésének kifejezésül s egy polgár emlékének megörökítésére nevezett el.

(*) A házmaster-kérdés és annak rendezése.

Kis füzetet küldtek be hozzánk erről az örök témáról, de ha az illetékes körök figyelemmel olvassák el ezt a könyvecskét és kiveszik belőle azt, ami akceptálni való igazság, közeledünk ahhoz, hogy megoldást nyerjen az ugynevezett házmaster-kérdés. A könyvecskét egy házmaster írta. Rákóczi Károly, aki kartársai között valószínűleg az intelligenciája miatt tett szert vezérszerepre. Ő tudniillik a budapesti házelügyelők egyesületének elnöke. Azt írja munkájában, hogy a házmasteriség ma már nem az a foglalkozás, ami hajdanán volt, a régi Pesten. A modern, szürnyen drága, lényűzés dolgában egymásra licitáló bérpalotákban a házmaster állása felelősséggel teljes hivatal s a háziurak érdeke az, hogy erre a munkára csak teljesen megbízható, józan, tisztességes elemet alkalmazzanak. Ezzel az elemmel szemben azonban méltánytalan a nevelésesen kis fizetés és a tizen-négynapi felmondás. A hatóságok is egész csomó teendővel bízzák meg a házmastereket, amiket ha olyan ember végez, akinek nincs meg a munkához a kellő intelligenciája — rossz a munka s kétszeres, háromszoros társadág arra a hatósági lórumra nézve, amely a házmaster segítségét igénybe vette. Végre a közönség érdeke is az, hogy rendezessék a házmasterek ügye, illetőleg, hogy a helyzetük állandóbb, biztosabb legyen. A sok kérdés megoldására józan és meghallgatásra méltó proppozíciókat táal föl a füzet, amelyet melegen ajánlunk a főváros tanácsának figyelmébe most, amikor a házmasternek memorandumára megadni készülnek a választ.

SZÍNHÁZ, ZENE

Niobe.

— Szerzők a darabjukról. —

(Szín: A Vígsház könyvtárszobája. Személyek: Niobe a zeneszerző, a szövegíró. Idő: valaha messze, valaha régen.)

Alkonyodik, a színt a hunyó nap piros reflexe világítja meg.

A szerző (suhánva, mint egy árnyék lopózik be): Oh!... Ki tudja... Talán nem is beszélhetek vele... Niobe!... Niobe!...

Niobe (a poros, félretett darabok közt): Ki szólított hosszú, nagy álmaimból?... Többé életre már nem ébredek...

A szerző: Bocsanatot kérek nagyságos aszszonyom, de egy ur óhajta önnel beszélni... Lenn vár a zongorateremben.

Niobe: Egy ur?... Ki az? Öreg, vagy fiatal, Helota-e, avagy archon talán?

A szerző: Se helota, se archon... Zeneszerző... Kéreti nagyságodat, sziveskedjék egy pillanatra hozzá fáradni.

Niobe: Zeusz, Olympus, új segíts, segíts!...

(Köz szől le, szétfoszlik s ott áll Niobe klasszikus görög ruhában.)

A szerző: Igen! Ez ön... Látom, úgy mint hetvenöt estén keresztül a Vígsház színpadán, hallom a tapsokat, a közönség kacaját... Igen... Ön az én ideálom... Ezennel megkérem a kezét...

Niobe: Hogyan?... Már értem!... Csaltál az imént...

A zeneszerző hol és merre van?

A szerző: Pardon... Az is itt van... Annak a nevében is megkérem a kezét.

Niobe: Hogy két férjmondja nekem: — Feleség? Mit gondol, szóljon, én olyan vagyok!

Elcsábító!... Jaj! hadd magányomat...

A zeneszerző (berohan): Hát kérem... Lenn én hiába várok... (észreveszi Niobét) Ah!... Kezét csókolom... Szabad kérem... Enekelje csak... (hangsípba fúj) Áááá...

Niobe: Áááá...

A zeneszerző: Kitiűd hang, remek hallás... On az enyém!

A szerző: Nem, az enyém!...

A zeneszerző: Ha mondom, hogy az enyém!...

A szerző: Kikérem magannak!...

Niobe: Ez a versengés szörnyen érdekel, Látom, mindkettőt igazán szeret, És én ezért kettőtöké vagyok...

A szerző: No, ugy-e mondtam... Ez a hölgy operetszínpadra való!...

A zeneszerző (elővesz egy marsot): Induljunk hát...

Niobe: Színpadra... Én? Ugyan... Hová beszélés? Elég volt nékem itten annyit estén Okozni Dunnék házában zavart. Fáradt vagyok s ezért nyugodni vágyom...

A szerző: De kérem... Egészen új környezetbe jön... Egy új világ veszi körül, új színház, új színpad... S ha ismerné azt, aki testet ad lelkének...

Niobe: Milyen lehet, szólj, az az ifju nő?... A szerző: Bocsásson meg, ha szakmájába vágok s kontár versekben igyveszem öt lerajzolni... De azt hiszem, a próza nem elég lendületes; — vers, vers emelkedhetik csak hozzá...

Niobe: Hadd hallom hát, barbár, a verseid.

A szerző: A neva szubrett, a ruhája longe, Mint hárfá hangja szól beszéde csongve, A mosolygása, ajka tapasa készlet, Apja siker és anyja a művészet, Ezer szív vágyát önti könnyü dalba, A neva szív sikerről diadalra, Oh jőjj, Niobe, benne föltalálod, Mindegyik vágyad, s minden rejtett álmod.

A zeneszerző: S kérem, micsoda zenét lehet írni az ő játékhöz... Nagysád, ha találkozik vele, higgye meg, hogy egy test s egy lélek lesznek...

Niobe: Hitemre mondom, kíváncsi vagyok... Milyen lehet e híres, csoda nő, Kinek hire oly messzire ható S ezernyi ember tapsát vonja, türi...

A zeneszerző: Az az!... Csak éppen rim kell ehhez a sorhoz!...

A szerző: Igaz művésznő... Oh nem lári, fári...

A zeneszerző: Az az!... Ehhez a sorhoz is csak egy rim kell...

Niobe: No mondhatom, hogy szörnyen érdekes.

A szerző: Érdekl? Akkor hát meggyeztünk... Jöjjön, jöjjön csak velem... Nem ösmer majd a színpadra... Hat társnője lesz, egész új dolgok történnek önnel. Csak a neva lesz Niobe, de a többi mind új, egészen más...

A zeneszerző: Hát nem akar újra meghajolni a függöny előtt, nem csábítja a hír, a taps, a dicsőség?...

Niobe: Jaj! félek, hogy a kritikusi seregben S a jó barátok „örvendő” sorában Vászari láрма, rossz szándék fogad... Fehér kitonom rút gyalázat éri, És halót vetnek irigyen nekem...

A szerző: Oh szép Niobe, jöjjön csak velem, Szívéből szálljon el a félelem, Legyen bátor, fél a fejfel magasra, És gyujtson rá egy könnyű játéki dalra... Hogy ha baj éri, ime itt a hátam, Sok vihart látott s ime mégis ép, Övé az ütleget... S önt, szent rózsaszálam, Gúnytól, gánctól nem féltsem semmikép? Szidást, vagy gúnyt mindenki átal él... On megjelen: — s a közönség itél!

Stoll Károly. Pásztor Árpád.

** Blaha Lujza a Nemzeti Színházban. Hétfőn, november 10-én lép fel először Blaha Lujza a Nemzeti Színházban mint rendezt dar. Szigligeti Edének és Balázs Sándornak a műsoron már évek óta nem szerepelt színművét, a Sztrájkot adják ez alkalomból, Blaha Lujza régi szerepét, Szikráns kocsársórnét írja játsznai. A többi szerep kiosztása a következő: Somvári gyáros — Molnár, Anasztázia, neje — Rákosi Szidi, Max, fink — Dezős, Angyalca, leányuk — Ligeti Juliska, István bácsi — Szacsavay, Eszter, neje — Jászai Mari, Lajos, takács — Gabányi, Gyula fia — Mihályfi, Agnes — Cs. Aiseghy Irma, Kovács Jenő — Rózsahegy Anselm — Ujházi, Fridrik — Gál, András — Abonyi, Péter — Bakó, Főbíró — Helényi.

** A Vígsház bemutatója. Veber Pierre Louis című bohózata, amelynek szombaton lesz a bemutatója a Vígsházban, a hirvenes francia szerző legújabb műve. Veber nemcsak mint vígjátékíró, de mint humorista is kedvenc írója a francia publikumnak. Veber előző művei közül különösen tetszetek: Ma fée, Que Susanne n'en sache rien és a Main gauche. A Vígsházal egyidejűleg Londonban és Berlinben is készülnek a Lourea.

** Zenetanárak segítése. A Haynald Lajos által alapított Liszt-egyesületi alap kamataiból szegénysorsu budapesti zenetanárak segélyezésére a m. kir. Zeneakadémia pályázatot hirdet egy 120 koronás ösztöndíjra. A pályázati kérvényhez melléklendők: 1. A hatóságilag kiállított szegénység bizonyítvány, hivatalnoknál e helyett hatósági vagy vagyonbizonylat csatoandó. 2. Adókönyv, melyet a hivatalnokok csak abban az esetben nem kötelesek mellékelni, ha csupán fizetésük után adóznak. A kérvények folyó évi december 31-ig az Országos M. Kir. Zeneakadémia igazgatóságánál nyújtandók be.

**** Katona-ünnepe a Nemzeti Színházban.** A *Bánk Bán* írójának emlékeztet, mint minden évben, ez idén is kegyelettel ünnepli meg a *Nemzeti Színház*. November 11-én *Katona József* születésének évfordulója alkalmából a *Bánk Bán* kerül színe ünnepi előadásul, teljesjen új, ez alkalomra készült korhű díszletekkel és jelmezekkel. Gertrud királynét *Jászai Mari*. Melindát *K. Hegyesi Mari*, Bánkot *Páfi*, Tiborcot *Ujházi*, Peturt *Szacsay* játssza.

**** Abányiné dalostéle.** A november 7-iki, nagy érdeklődéssel várt dalostélel *Abányiné-Wein Margit* magyar szerzőktől egész sor új és nálunk még elő nem adott dalt énekel. A gazdag változatossággal összeállított műsor számai a következők: 1. a) Du bist wie eine Blume, *Liszt*. b) Waldtraut, *Goldmark*. c) Kuruc nótá, *Mihalovich* Ödön. d) Jeu toujours une amour és Comment disaient ils, *Huday Jenő*. 2. Introduction e Rondo capriccioso, *Saint Saëns*, hegedűn előadja *Kemény Rezső* tanár. 3. a) Erdőn járunk, *Kern Aurél*. b) Ugy-e, Jani? *Tarnay Alajos*. c) Az erdő vár, *Nemeshegyi Béla*. 4. a), b): Sommer és Volkslied, *Wolff Erik*. c), d), e): Sohlage nicht die feuchten Augen, *Ruhige Liebe*, Oh junges, junges Liebesglück, ifjabb *Abányi Emil*. 5. Magyar Tánok, *Herzfeld Viktor*, hegedűn előadja *Kemény Rezső* tanár. 6. a) Dein blaues Auge, *Brahms*. b) Weite Wiesen im Dämmergrau, *Strauss Richard*. c) Weyla's Lied, *Wolf Hugo*. d) Was machte mich so krank. e) Der Hidalgo, *Schumann*. — A kitünő művész hangversenyén *Kemény Rezső* tanár két briliáns hegedűszámmal működik közre.

**** Uránia-Színház.** A háboru a címe az Uránia-Színház új attrakciójának, mely *Ráth Imre* tüzerőhadnagytól került ki. Rövid előjáték után, mely gyönyörű képekben mutatja be az elmúlt idők csatáinak romantikáját, a szerző a modern hadakozás titkait s a féltelmes harci gépek csodáit írja le könnyed, élvezetes módon. Végül a transvaai háboru zajlik le a újból előtűnik; mindez érdekesnél-érdekesebb mozgóképekkel kísérv, melyek legnagyobb része ott készült a délfrikai csatamezőn.

**** Az állandó Városigeti Színház.** *Feld Zsigmond*, a *Városigeti Színház* igazgatója, aki színházát állandóvá akarja átalakítani, arra kérte a várost, hogy a színház területét ötven évre engedje át s 1911-ig szavazza meg az évi tizenkétezer korona szubvenciót. A pénzügyi bizottság azt kívánta, hogy az ügyosztály állapítsa meg Felddel a szerződést, aztán terjessze elő. Az illetékes ügyosztály a szerződést meg is csinálta. A szerződés szerint a koncesszió ideje alatt más a Városigetben színházat nem építhet. A főváros 1911-ig a szubvenciót biztosítja. A közgyűlés felügyelő-bizottságot küld ki, amely ellenőrzi, hogy a színházban erkölcstelen darabot ne játszanak. A hely-árakat az igazgató csak a főváros engedelmével emelheti föl. *Feld* az ural jog elismeréséül a városnak évenként husz korona bért fizet. A bemutatott tervek szerint a színház átalakítása 155.000 koronába kerül.

**** Műsorváltás a Magyar Színházban.** *Horváth Paula* gyöngékes előléptet a Magyar Színház műsora e héten annyiban megváltozik, hogy a *Balkán* előre hirtelt előadásai helyett szombaton: *B. A. L. E. K.*, és vasárnap este *A sötét kamra* kerül színe.

**** Színház Újpesten.** *Csiszér Kálmán* igazgató az újpesti Colosseumban *Közművelődési család színházat* alapított. A társulat csakis családoknak való darabokat ad s előadásait vasárnap kezdi meg. Színe kerülnek a *Mézes hetek után* című egyfelvonásos vigjáték, utána a *Hajnali vendég* kerül színe, melyben a 16 nő szerepet *Csiszér Sárka* játssza. A két vigjáték között hangverseny lesz. A hangversenyen közreműködésüket ígérték *Jászai Mari*, *Somogyi Mór* zongoraművész és *Somogyiné Carola* operatársnő. — A színház minden kedden, szerdán, csütörtökön, szombaton és vasárnapon tart előadásokat. Mindig a budapesti színházak tagjai közül lesznek vendégek.

**** Vidéki színészet.** A miskolci színházban *Salkay Lajos* igazgató kedvező körülmények között folytatja az évadot. A törekvő igazgató egymásután hozza színe a fővárosi színházak darabjait. Három-négy újdonság egy héten nem is tartozik a ritkaságok közé. A vigjáték-személyzet nagy teltséssel adta elő nemrég az *Ornagy urat*, amelyben *Baracsy Rózi*, a társulat jeles nője nagyon tetszett. A múlt héten helyi szerző egy kedves apróságát vitte sikerre és pedig *Ledig Árpád* gyógyszerész sikerült verses monológját, *Rendez-vous* című. Az énekes személyzet a *Hunyadi László* opera előadásával aratott sikert, amely első sorban a társulat karmesterének, *Bihary Zoltán*nak az érdeme. Nagyon dícsérik *Horváth Kálmán* szép baritonját, *Csöreg Jenő*t, a széphanu tenoristát, *Helényi Elemér*t és kitünő komikus, *Szaday Ferenc*-et. — *Nagybecserken* a napokban mutatták be *Somjai János* hírlapírónak *A szekrény titka* című háromfelvonásos énekes bohóságát. A bohóság, melynek zenéjét *Ostie Béla* jónévi nagybecserkerei zeneszerző írta, nagy sikert aratott s a közönség a szerzőket a szereplőkkel együtt számtalanszor kitapsolta. *Dankó Péter* ismert nagybecserkői szerző írt a darabot lefordítja, hogy a belgrádi nemzeti színházban színehozhassza.

**** Megugrott tenorista.** A *dreadat* Opera szerződésszerű tenoristájának, *Antes Györgynek*, akit az igazgatóság a napokban a rendőrség által letartóztatott, mégis sikerült megugrania. A tenoristát arra

az ígéretre, hogy visszatér a színház kötelekbe, szabaddá helyezték, de a helyett, hogy ígéretét beváltotta volna, *Hamburgba* utazott s onnét, mint egy távirat jele, a *Kronprinz Wilhelm* gőzzel Amerikába vitorlázott.

**** Ibsen-darab Párlaban.** A párisi *L'Oeuvre*-színház a napokban előadta *Ibsen Henrik Romersholm* című darabját. A színműnek zajos sikere volt.

**** Egy új bécsi népies Opera.** A Bécsben terrovet népies Opera létesítése érdekében alakult egyesület serényen dolgozik azon, hogy az új színház minél előbb felépíthesse. Az egyesület már megkérte a város tanácsától a színházhoz szükséges telket s most dolgozik az egyesület alapszabályain, melyeket aztán azonnal fel fog terjeszteni jóváhagyás végett a hatóságok. Az új színházat a jövő őszön már meg is akarják nyitni.

**** Három színpadon egyszerre.** *Octave Mirbeau* új darabja, melynek *Les affaires son les affaires* a címe egyazon estén *Párlaban* *Berlinben* és *Bécsben* fog bemutatásra kerülni. *Párlaban* a *Theatre Francais*, *Bécsben* és *Berlinben* pedig az udvari színházak szereztek meg a darab előadási jogát.

MŰVÉSZET

□ **Valentiny János hagyatéka.** A Nádass-Ladányon ez év február havában elhunyt kiváló genre-festő: *Valentiny János* hagyatékából kiállítás rendeznek a művész barátai.

Mintegy másfél száz eredeti mű: kész olajfestmények, akvarellék, vázlatok, tanulmányok, kréta- és ceruzarajok alkotják a kiállítás anyagát s ezek arra vannak hivatva, hogy minden oldalról bemutassák azt a jeles művészt, ki a kőbor-cigányok életéből vett képeivel a külföldön is elismerést szerzett a magyar művészetnek. A kiállítás tárgyait, a művész végső óhajátához képest, jótékonyceúra el fogják árusítani, így a műbarátoknak alkalmuk nyílik arra, hogy *Valentiny* műveiből aránylag olcsó árakon emléket szerezheszenek. A kiállítás e hó 12-ikétől tíz napon át lesz látható a gróf Szapáry-Jéle hálsó emeletén, *Váci-utca 25. szám alatt*. A megnyitáson annak idején falragaszok értesítik a közönséget.

TUDOMÁNY, IRODALOM

○ **Mathematikai tanuló-verseny.** A Matematikai és Fizikai Társulat ma este 6 órakor tilést tartott, bár *Eötvös Loránd* elnöklele alatt, amely alkalommal *Bogdy Samu* a *halandóság*-i, *valószínűség* kiengyelítéséről értekezett, *Fröhlich Lázár* pedig a *polárosított fényről*. Végül bár *Eötvös Loránd* kihirdette a matematikai tanuló-verseny eredményét, amely szerint az első díjat (100 korona aranyban) *König Dénes* budapesti gyakorló főgimnáziumi tanuló nyerte, a második díjat pedig (50 korona aranyban) *Szamosics Hildegard* kaposvári főgimnáziumi tanuló, *Dicsőretek* kaptak: *Kornis Ferenc* (pécsi főreáliskola) s *Riesz Kornél* és *Szics Adolf* (budapesti V. ker. főgimnázium). Budapestről 49 tanuló jelentkezett s 28 dolgozatot adtak be, *Kolozsvárról* pedig 9 jelentkezett 2 dolgozattal. A díjakat bár *Eötvös* buzdió beszéd kíséretében adta át a nyerteseknek s kiemelte egy szerszind az illető gimnáziumi tanárok buzgalmit is.

○ **A Magyar Történelmi Társulat** ma délután 5 órakor a Tudományok Akadémiáján kisternében választmányi tilést tartott, melyben *Uváry Lipót* lovag az 1866-iki hádjáratból és a magyar emigrációra ebből való részvételre című nagyobb munkáját olvasta fel. A tétellel fogadott felolvasás után választmányi ülés volt, melyen *Nagy Gyula* főtitkár meghívta a társulat tagjait, hogy a *Salomon Ferenc* szobrának vasárnapi telelelésén testületileg jelenjenek meg.

○ **A Felső-társaság** e hó 9-ikén (vasárnap) délelőtt 10 órakor a magyar tudományok akadémia első emeleti termében felolvasó tilést tart.

Tárgyak: 1. *Uti ovesegés*, *Irtó* és felolvasa: gróf *Zichy Géza* r. tag. — 2. *Ejeli történet* (elbeszélés) *Bárony István* r. tagtól. — 3. *Cervantes* a guiyán (költemény) *Lenkei Henrik* vendégtől, bemutatja *Frém József* r. tag. — 4. Az erdőmenté (elbeszélés) *Frém József* r. tagtól. 5. *Folyó ügyek*.

○ **Tájékoztató az 1896-1901. évi magyarországi törvények rendelkezéséről.** E címen dr. *Ladik Gusztáv*, az „Országos Törvényár” szerkesztője, nagy szorgalommal és kiváló gyakorlati érzékel egy oly bővebb munkát állított össze, amelynek segítségével a gyakorlati jogász éppúgy, mint a nagyközönség könnyen eligazodhatik törvényeink utasításában és hamarosan szerezhet tájékozódást a tekintetben, hogy valamely kérdésre nézve mely törvényeket tartalmaznak rendelkezéseiket, hogy e rendelkezések közül melyek vannak hatályban és hogy a hatályban álló rendelkezéseknek — törvényszakaszonként — mi a lényeges tartalma? E mű, amelyet a jogi szaklapok egyhangú elismeréssel méltattak, a m. kir. belügyminisztérium pedig a legmeglehetőbben ajánlott a hatóságok és tisztviselők figyelmébe, a gyakorlati jogászokra nézve szinte nélkülözhetetlen, úgy hogy annak egyetlen törvénygyűjtemény mellől sem volna szabad hiányoznia. A kötet ára 10 korona.

TÖRVÉNYSZÉK

A tárgyaló-térből.

Budapest, november 6.

Négy nap óta lesi *Ördög Tót* Pál hiusszemekkel a rést, amelyen át a hinárból menekülhetne. A hinár ebben az esetben kenderből van fonva és kötélnek sodorva. *Ördög Tót Pál*. Ha jól itélem meg viselkedését, csüggedő felkiáltásait, ábrázatának ónos színet, most már fogó reményekkel tekint a közel jövővel él. Hat-hét tanu, jogásnyelven: *lénytanu* mondotta szemébe, hogy vezető szerepet játszott a január 18-iki rettenetes, kriminális drámában. Megjelölök pontosan szereplésének műnászait is, de ő komoran, szinte behuny szemmel tagad. Nem is a sikerre való kilátással, hanem mintha az elvet akarná megmenteni. Az akasztófaliragok őselvét: „si fecisti, nega” — ha tetted, tagadd.

Érdekes arcu, szép szál ember ez az *Ördög Tót Pál*. A prémes zekéje, a fekete pantalonja arra mutat, hogy tartott magára. Ilyen habitusban ritkán látunk napszámosembert. Elénekező, frissesége senkiben sem sejtendő, hogy tizenöt évet töltött a fegyházban. A fizikuma nincs megviselve. Értjük, hogy a gyilkosságot megelőzőleg háztűznézőbe készült. Talán meg is bocsátották volna neki, hogy huszon-egy éves korában rablgyilkosságot követett el, s akadt volna leány vagy menyecske, ki hozzá ment volna feleségül.

Mert semmi sem mutatja rajta azt a veszedelmes szörnyeteget, ami benne lakik. Csak a mostani tárgyalás hámozta ki. Iszonyodással elemeztük a lelkét, mely egyetlen év vonást sem mutat. Ez ritkaság. *Dosztojevskij* hozzá hasonlót nem találkozott a *Halottasházban*.

Érthető a közönség felháborodása. A folyosón minduntalan hallom: *no, ha még ezt sem köthet fel...* Mellette *Kármán Mátyás*, a pogány érzésű kocsis, ki három védtelen nő testébe mártogatta kését, ki egy várandós asszonyt gyilkolt meg, csaknem rokonszeves alak. Ezzel főleg azt akarom mondani, hogy nem ingerli oly mértékben a közönség felháborodását.

A megtörő érzésnek minden heve és dühe *Ördög Tót Pál* felé fordul. Még a pártalan szenteli is az ő bűnösségének megállapítására előző ereje javát. Az irtalomnak egy eltévedt sugara sem rezdül feléje sehonnan. Hozzá tartozói is ellene vallottak... Nem igaz, mondották, hogy a nyul vérezte meg csizmáját. Az a nyul fagyott volt.

Es *Ördög Tót Pál* is érez kegyetlen, halálos fagyot maga körül a tárgyalóterem meleg, fülledt levegőjében. Levetkőzve, meztelenül áll gonoszsága. Nem fűdi semmi. Mostoha-anya élénken kiáltotta: „Nem az én fiam!”

Látjuk, hogy indult el január 18-án kora délután Szegedhez kölcsönkérni a revolvért. Nem is igen tagadta előtte a szándékát. *Holnap a vásáron*, mondotta, *nekünk fognak muszádnunk!*

Mert a vásáron vannak lacinkonyhák s vannak cigányok. A *Lövinger* pénzéből bőségesen tellett volna vásári dinom-dánomra. Talán vásárt is vásárolt volna valakinek. Annyi bizonyos, hogy nem verte volna a garast a fogához.

Még azt sem tartotta szükségesnek, hogy a gyilkosság tervét raffináltan kidolgozza. Hat óra sem volt, mikor már ott állottak a *Lövinger*ek ambúsián. Ilyen korán nem szokás ilyen dolgban járni. Az utasításokat csak úgy nagyjából, áthatatába adta ki: „te nem erőszets se be, se ki, te pedig elbánsz az asszonyokkal.”

Eppen ekkor a gorbma konceptusáról ósmórnak az őstönbünösre, ki a gyilkosságban alig lát egyebet, mint egy célszerűségi cselekedetet. Nem törődik a következményekkel, még azokkal sem, amelyek ő reá háramlanak. Ki is jelentette *Kármán*nak, mikor annak skrupulusai támadtak a tömeges gyilkosság iránt, hogy nekí az ember élte csak annyi, mint egy verébé...

Éa hallottuk *Lövinger*t, a csodamódra megszabadult, hónapokan át halálra szánt embert beszélni. Mintha egy balladát mondott volna el. Képzelnék egy vékony dongyát, sovány embert, ki halálos félelmében már megszeszté kezeit, hogy akadálytalanul megkötheték s ki mégis kiszabadult három haramia kezéből. Akármelyik agyonüthette volna egy csapással, mindegyik erősebb, izmosabb nálánál.

Hogy történhetett ez? Alig érthető. Ugy látszik, *Ördög Tót Pál* nagyon is elbizta magát, túlságosan biztosra vette a dolgát. Ő, aki huszon-egy éves korában egy fejszeccsapással remekelt mint gyilkos, most a fegyházi studium után bagatellnek tekintette a *Lövinger*-család lemezárólását.

Négy nap óta halljuk, hogy ezek a cinkosok milyen közömbös, szinte üzleti hangon állapodtak meg a rettenetes gyilkosság részletei iránt. — Ott lehet pénz szerezni, — ezt mondotta a dünyögő szavu kocsis.

Es *Ördög Tót Pál* most sötétben, komoran tűnődik, hogy elhamarkodta a dolgot. Mintha

restelné, lesütött szemmel hallgatja a vallomásokat. A revolver csöve egy arasznyira sem volt lövőger halántékától, és ő, a „próbált” ember, a tekintély mégis úgy ráhibázott. És Lövinger most csontos, sovány ujjaival rámutat:

— Ez volt, megösmertem mindjárt... .

Csofálatos a kis eselődleány és a gyámoltalan Braunnd megmenekülése is. Kármán, a bamba kocsisember nem is érti. Teljes erővel dőltöt beléjük a késével, s most itt állanak és beszélnek hangosan, élesen.

— Miért bántotta ezeket? — kérdi az elnök önkénytelen borzalommal.

— Mert zúgott a fejem, meg voltam ijedve.

— Maga volt megijedve ezektől? Ezeknek több okuk volt megijedni magától.

Kármán akceptálja ezt az igazságot és bambán mosolyog. Erzi, hogy mentesége tarthatatlan. A legindifferens alak *Talamos Vonnák Mátyás*. Erős, zömök, harcsohajzusu parasztember, sötét, alattomos tekintettel. Külseje a legfélelmetesebb, igazi zsivány-alak, de szereplése alsó-rangu. Csak az volt rábizva, hogy a kiskapun senkit se ereszzen se ki, se be. Ezt sem tudta elvégezni. Az ő kilátásai a legbiztatóbbak, mert Lövingeren kívül senki sem ösmert reá. Láthatóan örül neki.

A főtárgyalás eredményei nyilvánvalók, az előre megfontolt öleli szándékhoz a kétségnek árnyéka sem fér.

A halálbüntetés ellenségei a tárgyalás kezdete óta zavartan, tanácstalanul tekintenek Ördög Tót Pálra, ki a feltételes szabadság humánus intézményét oly rettenetesen kompromittálta. Egy hajszalon függ, hogy most az egész büntetőtörvénykönyvet is csúfá tegye!

Tegyük fel ugyanis, hogy az ítélet nem szólna halálra. Mi következne ebből? Az, hogy büntetlenül vett részt ebben a gyilkosságban. Mert a feltételes szabadságot amugy is elveszteti, s életfogytiglan való fegyházat kell szenvednie az 1884-iki gyilkosságért.

Az életfogytiglannak nincs komparatívusza, azt nem lehet fokozni... . Ebben az esetben tehát Ördög Tót Pál a mostani gyilkosságért annyit sem szenvedne, mintha azon a végzetes estén csakugyan durákat játszott volna a kedves családi körben.

A tárgyalás mai, negyedik napjának pedig az volt a szenzációja, hogy egyáltalában nem volt tárgyalás. A bíróság egész rap az esküdtekhez intézendő kérdések szövegezésével vesződt. Ne tessék ezen módfolótt csodálkozni. A kérdések feltevésénél a perrend hihetetlen pedantériát követel. A büntügy egész hisztórikumát, vagy törvénykezési nyelven szólva: tényálladási elemeinek belefoglalását parancsolja. Azonkívül a büntetőjogi esélyeket a büntetőtörvénykönyv szakaszai értelmében.

Ez a legsúlyosabb gyöngéje a büntető perrendtartásnak. A kérdések nehézkés, szétágazó konceptusából még a jogászközleg fegyelmzett elme is csak ügygyel-bajjal tudja a lényegyet kihámozni. Nem tévedünk, mikor azt állítjuk, hogy éppen a kérdéseknek ez a széttagoltsága okozta azokat a súlyos botlásokat, melyek az új esküdtszéki intézmény keretében oly sűrűn fordultak elő.

Máriszt méltányolnunk kell a pestvidéki esküdtszéki bíróság fokozott skrupulozitását. Olyan főbenjáró ügyről van szó, melyben esetleg több halálos ítéletet kell kimondania. Nem teheti ki magát annak, hogy ez az ítélet formai okokból megsemmisíthessék. Jobb, ha a vádlottak most várnak egy napot, mintha félesztendeig éreznék a kötelel a nyakukon perrendszerü okokból.

A kodifikátoroknak azonban nem lett volna szabad felejtetni, hogy az esküdtek egyszerű polgáremberek, akikhez az ő egyszerű nyelvükön kell a kérdéseket intézni. Sőt — éppen az új törvény szellemében — a vádlottaknak is joguk van ahhoz, hogy tisztán, világosan megértsék azt a kérdést, mely az ő földi sorsukat dönti el. Ennyit még Ördög Tót Pál is megérdemel a büntető igazságszolgáltatástól.

Zöldi Márton.

§§ **Katalin a büntetőtörvényszék előtt.** A Népszinházban nagy sikert aratott *Katalin* című operettnek zeneszerzőjét, *Fejér Jenőt* azzal vádolta egy debreczeni újság, hogy az operette zenéje — plágium. A debreczeni újság közleményét több idővörös lap is átvette, így a Pesti Napló is, amelynek egyik munkatársa, *Nagy Endre* humorosan emlékezett meg erről a vádról, megjegyezve, hogy nem hiszi ugyan a plágium vádját, de azért óvja, hogy a szerzők is nyilatkozzanak a kérdésben. A *Katalin* zenéjének szerzője, *Fejér Jenő* a plágium vádját közli lapok ellen sajtópórt indított rágalmas és becsületsértés vétsége miatt. A bepanaszolt lapok közül azonban csakis a Pesti Napló ellen tartotta fenn panaszát s ez alapján a törvényszék a nevezett lap munkatársát, *Nagy Endre* hírapírót vád alá is helyezte rágalmas és becsületsértés vétsége miatt. Ma tárgyalta ezt az

ügyet a büntetőtörvényszék sajtóelőtanácsa *Zsitvay Leó* elnöke alatt. A tárgyaláson a panaszos zeneszerzőt dr. *Gál Jenő* képviselte, a vádlott *Nagy Endrét* dr. *Guthi Soma* ügyvéd védte. A tárgyalóterem tele volt érdeklődő közönséggel, akiknek sorában több színész és író volt.

A vádirat rendelkezés részének felolvasása után elnök *Nagy Endrét* hallgatta ki.

— Megértette a vádat, bünsnek érzi magát?

— Megértettem. De nem érzem magam bünsnek, amennyiben én csak egyszerűen leragasztottam a plágiumról szóló lapközleményt egy vidéki lapból s e közleményt jóakarattal kommentárral kíséreltem, amelyből kitetszik, hogy magam sem hittem a plágium vádját.

Dr. *Gál Jenő* vádbeszédében utalva a *Katalin* nagy sikereire, melyet nemcsak Magyarországon, hanem künn a külföldön is aratott, már csak azért is példás büntetést kér a vádlót, mert az egy magyar zeneszerzőnek sikert és dicsőséget aratott művét ily módon akarta lehetetlenné tenni.

Dr. *Guthi Soma* védő előszőr a panaszos képviselőjének felelt, megjegyezve, hogy a vádlott iránti elfogultságot csakis az mentheti, hogy a panaszosnak sógora. A panaszos szerinte igen jó gabonakereskedő, de annál rosszabb zeneszerző. Ezután a hallgatóság nagy tettsége mellett kritizálta a panaszos zeneszerzői talentumát s a Katalin operettet. — Végül kimutatta, hogy *Nagy Endre* cikkeiben sem rágalmas, sem becsületsértés nem foglaltatik. Fementést kért. A két ügyvéd között ezután személyes éüi szóváltás tört ki, amelynek az elnök vetelt véget. A sajtóbíróság rövid tanácskozás után *felmentette Nagy Endrét* a becsületsértés és rágalmas vádjai alól s a panaszost 30 korona költéség megfizetésében marasztalta. Az ítélet ellen a panaszos felebezzett.

§§ **A tisztaság barátja.** A tolvajlásnak egy eredeti módját találta föl *Talós Karolin*, akinek neve nem egészen ismeretlen a főváros bűnröknikájában. Legutóbb szegény gyümölcsösökölkára vetette ki halóját. Módszere abban állott, hogy figyelmeztette a kofát:

— Nézze csak, asszonyág, be van piszkítva a háta!

A kofa megköszönte a figyelmeztelést, s míg körülnézett, miképpen tisztogatólatná meg a hátát, *Talós Karolin* szolgálatkészen odagrott:

— Óh kérem, majd én letisztítom.

Tisztogatás közben aztán a ravasz nő rendkívüli ügyességgel kilopott néhány koronát a kofa börtásakájából. Ezt a módszert négy-ötzör alkalmazta, amíg rajtaszippelt. A törvényszék *egyévi börtönrre* ítélte. Ezt az ítéletet a királyi tábla megerősítette s a benyújtott semmisségi panaszt a Kuria ma elutasította.

§§ **A körmendi botrány.** *Szombathelyről* jelentik: A szombathelyi királyi törvényszék szerdán tartott tárgyalásán foglalkozott *Moosary Ignác* körmendi polgári iskolai tanár ismeretes ügyével. A zárt tárgyalás elnöke *Laky Kristóf* kuriai bíró, törvényszéki elnök volt. Csütörtökön délelőn hirdették ki az ítéletet, amely szerint a törvényszék *Moosary Ignácot* bünsnek mondotta ki, egyrendbeli szeméremellenes erőszak büntetésben és ezért *két és fél esztendői fegyházra* és ennek kitöltésétől számítható öt évi hivatalvesztésre ítélte. A fegyházbüntetésből a vizsgálati íogság által két hónapot kitöltöttek vesznek. Az enyhítő körülmények között a büntetlen előéleten és a beismert válomáson kívül az a legnyomatékosabb, hogy *Moosary Ignác*, ismerve a természetét és sejtve, hogy abból baj támadhat, ha leányokat tanít, önmaga kérte, hogy fu-iskolához helyezték át, *kérését azonban nem teljesítették*. A büntetőtörvénykönyv 247-ik §-ba ütközött osabítás büntetésnek vádja alól a törvényszék *Moosaryt* felmentette. Az ítélet ellen a közvádó felebbezzést jelentett be a miatt, hogy a büntetés kiszabásánál a 92. §-t alkalmazták, és a miatt, hogy a vádlottat a osabítás vádja alól felmentették. *Moosary* azért felebbezzett, mert erőszakot egyáltalán nem követett el és így a büntetést túlszigorúnak tartja. A védő azért felebbezzett, mert az a cselekmény, amit *Moosary* elkövetett, nem bünseselekmény és azért, mert a büntetés súlyos. A törvényszék a bejelentett felebbezéseket tudomásul vette. Ezután dr. *Csitvay János* védő kérte *Moosary* szabadlábrahelyezését, mivel a vizsgálati íogság fenntartására többé nem torog fenn ok. A közvádó ellenzete a kérelmet teljesítést. A törvényszék elutasította a kérelmet, azzal az indoklással, hogy a vádlott cselekményére 5-10 évi fegyházat szab a törvény, és így szabadlábrahelyezése esetén szökéstől lehet tartani. A védő ez ellen a végzés ellen is felfolyamodással állt.

§§ **Régi és új szocialisták.** A nemzetközi szocialdemokrata párt és az újjászervezett szocialdemokrata párt háborus lábon áll egymással. Ennek a háborusának egyik következménye az a sajtópórt, amelyet ma tárgyal a sajtóbíróság. Az újjászervezett párt január 12-ikén négyülést tartott Szabadszál-

lason, ahol, hogy a nemzetközi pártnak híveket szerezzenek, megjelentek *Weltner Jakab* és *Klárk Ferenc*, akik beszélni akartak. Az újjászervezett párt újságjában *Brindus-Boros* Mihály tudósítást írt erről a gyűlésről és a tudósításban becsületsértő kifejezésekkel tárgyalta a nemzetköziet szereplését. Rágalmas és becsületsértés vétségeért a bíróság elé került, amely ma kétréndbeli becsületsértés vétségében bünsnek mondta ki és ezért *kétzer husz korona 10- és kétzer tiz korona mellékbüntetésre* ítélte.

§§ **A nagykatál haramiák.** A pestvidéki törvényszék ma délelőt 9 órára halasztotta Ördög Tót Pál és társai bünpörökének a tárgyalását. Ma délelőt kellett volna kihirdetnie az esküdtek elé terjesztendő kérdéseket. Minthogy azonban a törvényszék a kérdések megszövegezésével még nem készült el, a tárgyalást délutáni négy órára halasztotta el. De délután sem folytathatták a tárgyalást, mert akkorra sem készült el a bíróság az esküdtekhez intézendő kérdések végleges szövegezésével, így a tárgyalást csak holnap reggel folytathatják. A holnap napra kitűzött másik esküdtszéki bünyölynek *Dinyés János* gyilkossági ügyének tárgyalása holnapról elmarad.

§§ **Szombati nap a büntető jogtudományban.** Az egri törvényszék váditanácsa egy folyamatosan levő bünyölyben a terhelő által beadott kifogások tárgyalását szombati napra tűzte ki. A pótmagánvádló erre felfolyamodásban kérte a törvényszék váditanácsát, hogy a kifogások tárgyalását halassza el a szombati napról, mert neki ünnepnapja lévén, a tárgyaláson meg nem jelenhet. A váditanács a folyamodót kérelmével elutasította, mert a törvényszéknek egész évre megállapított ügybeosztása szerint a kifogások tárgyalására határnapul a szombati napok jelöltettek ki és más, mint szombati napon tanács alakítása nehézségbe ütközik, mert a váditanács tagjai másnapokon más tanácsokba beosztva működnek. Az ennapolás akadályát szolgál az is, hogy ezen ügyben távolabb lakók is idézve vannak, más határnap kitűzése pedig ezekre lehet sérelmes. Miért is oly figyelmeztetéssel idéztetik, ha a tárgyalásról elmarad és elmaradás kelőképpen nem igazolja, vagy maga helyett képviselőt nem küld, úgy jog tekinteti, mintha vádját elejtette volna. A királyi tábla megerősítette a váditanács elutasító határozatát, mert a büntető rendtartás nem tartalmaz tilalmat arra, hogy izraelitai szombati napon ne lehessen tárgyalásra idézni.

Nyiltér.

FÉRFIRUHA-BÉRLET

LEGJOBB RUHAZKODÁSI RENDSZER

DEUTSCH F. KÁROLY

BUDAPEST, ANDRÁSSY-UT 1. SZÁM.

Minden külön értesítés helyett!

Özv. *Palotai Lajosné*, szül. *Pikler Róza* gyermeke és rokonai nevében tájadalommal megtört szívvel jelenté férjének,

Palotai Lajosnak

a Magy. Villamosság! Részvénytársaság hivatalnokának, rövid szenvedés után, 33 éves korában történt elhunytát.

A megboldogult temetése november 7-én délután 3 órakor lesz az új izraelita temető halottszobájában.

(Az e rovat alatt közöltnek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

SPORT

Beost lövőversenyek. Általánosságban véve reális versenyek voltak ma Bécsben s a favoritokra elég jó idő járt. Számbavehető meglepetést csak *Ormad* győzelme kellett az ötödik futamban, ahol a favorit *Biri* még a helyről is leszorult. Az akadályversenyben *Rozmaring* elbukott, de baj nem történt. Egyébként sportszemponthól vajmi kevés figyelemre méltó fordult elő. *Gray jockey* ma két versenyt nyert.

A versenyek részletes eredménye a következő:
I. Háromévesek gátversenye. Handicap. Díj 1800 korona. Távoiság 2400 méter. Capt. *George Via Appia* (Rosack) első, báró *Morporgo A. Ratkingja* (Healy) második, *Schindler L. Guguja* (Imre) harma-

— Tolstoj a szocializmusról. Paul Boyer, aki évenként meg szokta látogatni Tolstojt, szeptember végén szintén hosszabb ideig időzött Jaszna-Polyánában. Az agg iró még mindig minden iránt érdeklődik, figyelemmel kíséri a külföldi minden mozgalmat s a külföldi irodalmi újdonságait szorgalmasan olvassa. Egyszer ebéd után Jaurésról, a híres francia szocialistáról került a szó, akit Tolstoj oszodatos szónoknak ítél, bár írásainak tartalmai súlyát nem takálja nagyra. A beszélgetés kiterjedt magára a szocializmusra is, amelyről Tolstoj ezeket mondta:

— A szocializmus körülbelül olyan, mint a mi orosz ortodoxiánk: ütök, tisztálgatják, kiverik végső menedékből s azt hiszik, no most megvan, amikor egyszerre csak megfordul s azt mondja: „Óhó! Nem az vagyok én, akinek gondolsz; egészen más valaki vagyok én”. És kisiklik kezükből. Ha a dogmatikus ortodoxiát támadják meg, Szolovjev Vladimir nyomban felállit a evolúcionista ortodoxiát; a muzsik pedig sem az egyikkel nem törődik, sem a másikkal, hanem egyszerűen ragaszkodik a hagyományhoz, az egyházhoz, a szénégető-hithez és még ez a legokosabb. Hogyan igazodjék el az ember? A szocialistáknak az a hivatkoása, hogy ismerik a jövőt, muattat: mintha egy elméstről előre láthatná az ember, milyen lesz majd a kivétel! Emlegetik, hogy a trüszöket meg fogják könnyíteni a termelési eszközök szocializációját; meglehet: csak-hogy egyáltalán nem bizonyos; ami engem illet, én a trüszökben nem látok egyebet, mint egy retentó válság fenyegető újat és a valószínű visszatérést a mostani helyzethez főlöttebb hasonlatos állapotokhoz, tudniillik a magántulajdonhoz. A szocialis javulásnak én csak egy módját tudom: a jelen bajain kell enyhíteni a szenvedés pillanataiban. Oroszországban például parasztjaink a földnek vannak hűvél: adjanak tehát nekik annyi földet, amennyire szükségük van! De mi haszna az elméleeknek? A szocialista elmé-ekkel szakaszolt úgy vagyunk, mint a nő divatokkal, amelyek nagyon hamar kerülnek ki a szalonból az előszobába.

— Egy orosz tiszt naplója. A magyar szabadságharc idején az orosz hadseregnek egy *Sichulin* nevű tisztje naplót vezetett, amelyben a következő irók érdekes sorok vannak az 1849-iki leveréteiről: Augustus első napjaiban az orosz főhadiszállást Debreczenből Nagyváradra tették át. Nagyváradhoz közeledve, mind sürűbben találkoztunk Görgey huzalelé siető katonáival. Sok szláv is volt közöttük; kérdeztük, örülnek-e hogy a háborúnak vége van? — Oh kétségtelen! — felelték a szlávok, — meguntuk a háborút. — A velük levő magyarok kérdezték, hogy miről van szó; mikor megmagyarázták nekik, némelyek tagadólág intettek és egyik azt mondta, hogy tovább kellett volna harcolni. Mindannyian kimerül-

teknek látszottak, különböző kornak voltak, némelyek még csaknem gyermekek. A szlávok folyton erősítgeték, hogy erőszakkal sorozták őket be. Sok hintón ment hazafelé feleségével, vagy szeretőjével, ezek mind szépek és fiatalok voltak. Kérdéseimre egy középkorú zredes azt felelte, hogy Görgey nem eslekedhetet másképp s hogy a többség helyesli tetteit, hogy mindnyájan meggyőződtek arról, hogy a háborút sikerrel tovább folytatni nem lehet. Csak az osztrákokkal harcolhattak győzedelmesen, az oroszok ellenében győngék. Görgey nagytekintélyű ember, őt senki sem fogja gyanusítani; ha más teszi azt, tette talán érthetetlen volna. Egy másik azt mondta, a fegyverletétel igen erőlyes eslekedet volt, mi épék maradtunk s ha önk eltávoznak, semét fölkelünk. „Mi botokkal verjük egyon az osztrákokat,” mondá egy másik fiatal tiszt. A Kossuth-bankók értéküket vesztvén, a hazatérők a lakosság vendégszereteléből, értekebb tárgyaikat eladásából éteak. A magyar katonák mindig tiszteltek tanusítottak az oroszok iránt a tisztiek előtt levették a sapkájukat. Mondják, hogy Görgey is arra intete katonáit s velük az egész nemzetet, hogy az oroszok iránt barátságosan viselkedjenek. Tényeg mindig barátságos fogadtatásban részesültünk Magyarország lakossága részéről, ami politikai tapintatról tett tanuságot.

KÖZGAZDASÁG

Ipar és kereskedelem.

Nagy borvásárlás. S.-A.-Ujhelmyről táviratozták: Orstein krakói bormagykereskedő ma itt Weinberger Mayer közvetítésével 40.000 koronáért 800 hordó régi bort vásárolt. Ilyen nagy borvásárlás már régen nem volt a Hegyalján.

A Magyar Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság igazgatósága közli, hogy az előhaza adott évadra való tekintettel a vukovár úvidéki vonalon november 20-ától kezdve megszünteti a vukovár-városi, a sárengrádi, az illóki és a futaki kikötőket, valamint az opatováci, novoszéllői és bánostori ladik-állomásokat, Sárengrádi állomás pedig a hátralevő időre ladik-állomás lesz; a menetrend azonban a régi marad. A november 19-én esedékes menetel megszűnnek továbbá *baja-apatini* rendes hajóáratok, a vonalon fekvő állomások személy- és áru orgalmával együtt.

Uj cinkönyv. A Magyarországi malomok, szeszfődédek, szeszmagkereskedők, cukorgyárak, sörfődédek és kőolaj-főmőltők cinkönyve, melyet az érdekelte ipari és kereskedelmi körök a Bosányi-téle első kiadás révén már ismernek, bővített tartalommal új kiadásban jelent meg. Az új cinkönyv is jórészt hivatalos források alapján készült és adatainak teljességénél és megbízhatóságánál fogva szintén oly kedvező fogadtatásra számíthat a szakkörökkel, mint az első kiadás. Kapható: Sax Vincenzi, a Magyar Cukorgyárosok Országos Egyesülete segédutkájánál (Budapest, Bálvány-utca 2. sz.) 6 koronáért.

Hőgyézi tehénvásár. Az október 4-én megtartott hőgyézi tehénvásáron felhajtásra került: fejésre való öreg tehen 25, iriss fejőstehen 31, tenyészésre szánt fiatal tehen 110, üsző 47, tenyészbika 2. Árak a következők voltak: fejésre való öreg tehen darabonként 100 koronától 800 koronáig, iriss fejőstehen 800 koronától 610 koronáig, tenyészésre való fiatal tehen 260 koronától 600 koronáig, üsző 160 koronától 370 koronáig. A vásár hangulata élénk volt s a legközelebbi országos tehénvásár december 2-án lesz.

Szeszárok. A kontingens nyersszesz ára Budapesten 36.60 korona pénzben, 37,— korona áruban, Bécsben a kontingentálit készáru 38,— korona pénzben, 38.40 korona áruban.

Borjувásár. 1902. évi november hó 6-án. (A budapesti marhavásártí vásár-pénztár részvénytarúságtól.) Felhajtás: Belldői 60 borju 495 drb, leldi borju — db, bécsi borju — db, — db, nővendékmárha 37 darab, bárány 60 — darab, leldi bárány — darab, Argyezések. — Belldői 60 borju 1. rendű 80—90 l.-ig, kivételes 92 —, II. rendű 60 borjúért 68—78 l.-ig, 1 kilónként. leldi borju 1. r. — l.-ig, II. r. — l.-től — l.-ig, kivét. 1 kilónként levonás nélkül. Rugott borjúért — l.-ig. Nővendékmárha — l.-től — l.-ig, l. r. 42—58 l.-ig. Középmínőségű — l.-ig, alárendelt — l.-ig, 1 kilónként. Bárány 60 —, — k. leldi bárány — k. kivételesen ár — l.-ig páronként. — A kisebb heuszúságot folytán az irányzat lanyha, az árák általánosságban 3—4 fillérrel kilogrammonként hanyatlottak.

Szarvasmarhavásár. (A budapesti marhavásártí vásári pénztár részvénytarúság tudósítása.) Felhajtás: Vágómarhák. Magyar ökrör 723 darab, magyar tehen 634 darab, szerbiai ökrör 1544 darab, szerbiai tehen 276 darab, nővendékmárha 33 drb, bivaly 137 drb, bika 161 darab, összesen 3408 drb. Gazdasági marhák: ígás- és hizlali való ökrör 83 darab, fejőstehen 252 darab, ígás bivaly — darab, üző — darab, bika — darab, üsző — darab. Eladási árák ezen tudósítás zartáig: vágómarhákért: Magyar hízott ökrör, legjobb minőségű 66,— k.-től 72,— k.-ig, kivételesen —, — k. 100 kilónként 60 súlyban, középmínőségű 60,— k.-től 64,— k.-ig, silányabb minőségű 50,— k.-től 58,— k.-ig, Magyar legelőmárha jobb minőségű 52 k.-től 58,— k.-ig, kivételesen —, — k.-ig. Silányabb minőségű 46 k.-től 50 k.-ig. Tarka hízott ökrör, legjobb minőségű 66,— k.-től 72,— k.-ig, kivételesen — k.-ig, középmínőségű 58 k.-től 64,— k.-ig, silányabb minőségű 50 k.-től 56 k.-ig. Szerb és boszniai ökrör legjobb minőségű 50 k.-től 64,— k.-ig, kivételesen — k.-ig, silányabb minőségű 44,— k.-től 48,— k.-ig. Bika jobb minőségű 54 k.-től 70,— k.-ig, kivételesen —, — k.-ig, silányabb minőségű 48,— k.-től 52,— k.-ig. Bivaly 32 k.-től 46 k.-ig, kivételesen 49,— k.-ig. Magyar tehen 42,— k.-től 56,— k.-ig, kivételesen 62,— k.-ig. Tarka tehen 46,— k.-től 68,— k.-ig, kivételesen —, — k.-ig. Mind 100 kilónként 60 súlyban. Gazdasági marhákért: ígás ökrör elsőrendű — k.-től —, — k.-ig kilogrammonként, kivételesen —, — koronától —, — k.-ig páronként, középmínőségű 56,— k.-től 60,— k.-ig 100 kilónként — k.-t — k.-ig páronként, silányabb minőség — k.-től — k.-ig 100 kilónként, — k.-től — k.-ig páronként. Hizlali való ökrör feher — kg.-kint — k.-től —, — k.-ig. Fejőstehen keresztezett ázias — k.-től — k.-ig darabonként, bonyhádi ázias —

REGÉNY

ILICS IVAN HALÁLA.

Írta: Tolstoj Leo.

(1) Ha nem voltak vendégei, Ilics Iván ebéd után kissé olvasott, beszélgetett olvasmányairól, este munkához ült: igazságügyi iratokkal foglalkozott, felütött egy-két törvénykönyvet s összehasonlította az eseteket a törvényekkel.

Ez nemcsak, hogy nem untatta, de szórakoztatta.

Unalmas csak akkor volt ez a foglalkozás, ha nem whistezhetet, de whist nélkül inkább társalgott a törvényekkel, mint a feleségével.

Ilics Iván munkái sá lakomák voltak, melyekre előkelő urak és hölgyekel bívott meg s ezekkel szórakozott és töltötte el idejét.

Egy alkalommal szintén volt nála ilyen mulatság s vacsora végeztével táncoltak is. Ilics Iván jókedvű volt, minden pompásan sikerült is, csak éppen feleségével veszett össze a torták s cukorsütemények miatt.

Praskovja Fedorovának megvolt a maga tervezte, de Ilics Iván ragaszkodott ahhoz, hogy mindent a legelőkelőbb cukrásznál rendeljenek meg, egy sereg tortát hozatott s éppen azon veszték össze, hogy a torta megmaradt, de az értük járó 45 rubel elment.

Nagy, heves és kellemetlen civakodás volt, úgy hogy Praskovja Fedorovna azt mondta neki:

— Tökfej!

— Hallgass el! — ordított fel a férj, fejéhez kapott s válsára gondolt.

De este már újra vidám volt. Előkelő társaság verődött össze náluk s Ilics Iván Trufonov hercegnővel táncolt.

A hivatalbeli barátok a özvegy emberei vol-

tak, a társaságbeliek a hűség s az igazi barátai a whist barátai voltak.

Bevallotta, hogy élete minden vihara és kellemetlensége után egyedüli gyönyörre jó játékosokkal, nem lármás ellenfelekkel kártyaszaltonhoz ülti s négyesével okosan, kellemesen, komolyan játszani (ha éppen jó kártya kerül kézbe), aztán hazamenni, megvacsorálni s egy pohár bort inni.

S kártya után Ilics Iván, különösen, ha nyert is valamit, (mert a nagy nyereség kellemetlen) a legkedvezőbb kedélyállapotban tért pihenőre.

Igy éteak.

Társaságok a legelőkelőbb volt s akadt közöttük ifjabb is, öregebb is.

Ösmerőseik köré vonatközölóg férj, feleség s leány teljesen egy véleményen volt s minden kölcsönös megbeszélés vagy szemrehányás nélkül távolították el nem éppen előkelő rokonaikat s tisztátalan barátait, akik netán megjelentek japáni vázás elfogadó-termeükben. Nemsokára aztán ezek is elmaradtak s így csak elsőrangú társaság maradt náluk.

A fiatal emberek Lizának udvaroltak és Petricev, Ivanovics Dimitri Péter fia s egyetlen örököse olyanformán viselkedett vele szemben, hogy Ilics Iván megkérdezte feleségétől, vajjon nem volna-e tanácsos szánkókirándulást tenni, vagy műkedvelői előadást rendezni.

Igy mult az idő csendes folyással s minden rendesen alakult.

IV.

Egészségesek voltak.

Mert azt nem lehet betegségnek tartani, hogy Ilics Iván néha megjegyezte, hogy valami különös izt érez szájában s hogy a baloldalán sejtlemeszerű kellemetlen érzései vannak.

De ez a kellemetlen érzés mindinkább erősebb lett s bár nem fejlődött akut betegséggé, de folytonos oldalmórást okozott s nagyon hatott kedélyállapotára is.

Rosszkedve folytonosan nőtt s kezdte za-

varni a könnyű, kellemes és tisztességes életet, amely házában otthonos volt.

Többször és többször összeveszett feleségével, a „könnyű és kellemes” hamar elmulott a csak nagynehezen maradt meg a „tisztességes”.

A házi perpatvar újra beköszöntött. Újra felbukkantak azok a szigetcetek, de számuk ugyancsak csekély volt s férj és feleség alig találkoztott anélkül, hogy össze ne veszték volna.

S Praskovja Fedorovna most nem ok nélkül mondta, hogy férje kedélye olyan, hogy nagyon nehéz vele egy házban megmaradni.

Azzal a szokásával, amely mindent fokozottabbnak tüntetett fel, mondta:

— Csak az én különös jószágomra volt szükség, hogy husz évig is elviseljem!

S tényleg a verekedések napirenden voltak. Közvetlenül ebéd előtt, vagy mikor a levest tálták, egyszerre csak megkérdezte:

— Mért nincs csirke?

Szeszélyei támadtak s ha valahol egy törött edényt látott, rögtön haragos lett, nem izlett neki az étel, majd nem tetszett, hogy fia az asztalra könyöklöl, majd pedig lányával veszett össze, hogy hogyan festül a haját.

S mindennek az okát Praskovja Fedorovnában látta.

Eleinte az asszony közbe akart lépni, kellemetlenségeket mondott neki, de másodsor Ilics Iván éppen az asztalnál oly dühbe gurult, hogy belátta, hogy ez már beteges állapot, melyet talán éppen az étkezés okozott s azonnal nem felelt vele s csak sietett, hogy minél előbb véget érjenek az ebédek.

Békes szándékát Praskovja Fedorovna igen sokra becsülte s nem eslekedetnek tartotta.

Miután meggyőződött róla, hogy férjének rettenetes kedélyállapota van s ételo boldogtalanságának okozója, sajnálni kezdte önmagát. S minél jobban megcsaláta önmagát, annál jobban és jobban gyűlölte férjét.

(Folytatása következik.)

K-461 - K-ig darabonként, kivételesen - K-461 - K-ig. Igás bivaly - K-461 - K-ig páronként.

Vágómarhából a főlhajts 381 darabban kisebb volt a mult hetinél, a szükséglet azonban nem változott, minek folytán az árak 1-2 koronával emelkedésünkig emelkedtek.

Bertéskonzumvásár. (A székesfővárosi sertés-vásár és közvágóhid intézése.) November 6-án. Főlhajts: Zsirsértés, egy mint 600 kg-os fillérgrammon felül - darab, II. rendű 280-360 kg-os fillérgramm - darab, kanló - darab, silány - darab, fiatal nehéz 300 kg-os fillérgrammon felül - darab, közép 220-300 kg-os fillérgramm - darab, könnyű 220 kg-os fillérgramm - darab, silőd - darab, malac - fillérgramm - darab. Összesen - darab. Hússértés egy mint: nehéz 800 kg-os fillérgrammon felül - darab, könnyű 240-300 kg-os fillérgramm - darab, silőd - darab, malac 40 kg-os fillérgramm - darab. Összesen - darab.

Főlhajts öszegje 647 darab, Előző napi maradvány 228 darab, Összesen 879 darab. Eladatott 462 db. Maradvány 417 darab. A vásár irányzata közpös volt. - Következő árak jegyzetünk: Zsirsértés: Öreg I. r. 250 kgr.-on felül - fillérg, II. rendű 280-360 kg-os fillérgramm - fillérg, kanló - fillérg, silány - fillérg, fiatal nehéz 300 kg-os fillérgramm felül 95-97 fillérg, fiatal közép 220-300 kg-os fillérgramm 88-95 fillérg, fiatal könnyű 220 kg-os fillérgramm 78-86 fillérg, silőd - fillérg, malac - fillérg, Hússértés: Nehéz 800 kg-os fillérgrammon felül - fillérg, könnyű 140-300 kg-os fillérgramm - fillérg, silőd - fillérg, malac 40 kg-os fillérgramm - fillérg. Árak minden levonás nélkül kilogrammonként elősulyban.

Bécsi juhvásár. November 6. (Saját tudósítónk telefonjelentése.) A mai vásáron a főlhajts 6689 darab juh volt. Árak elgrikint kiviteli juh 43-53 fillérg, kivételesen - fillérg, anyajuh 38-46 korona páronként. Az irányzat szilárd.

Bécsi szarvmarhavasár. November 6. (Saját tudósítónk telefonjelentése.) A mai vásárra felhoztak: 2348 darab borjut, 4373 darab élő sertés, 1596 darab levágott sertés, 767 darab levágott juh, 222 darab bárányt.

Eladási árak: Élő borju - fill., elsőrendű 110-120 fillérg, legeleje 122-132 fillérg, lev. borju 96-108 fillérg, elsőrendű - fillérg, zsirsértés 96-106 fillérg, fiatal sertés 68-88 fillérg, kivételesen - fillérg, levágott nehéz sertés 104-112 fillérg, kivételesen - fillérg, husra hizalt - fillérg, zsirra hizalt sertés - fillérg, könnyű sertés 114-120 fillérg, elsőrendű silőd 90-112 l., élő juh - fillérg, levágott juh 55-80 fillérg, bosnyák silányabb sertések - fillérg, kilogrammonként. Bárány 12-26 - korona páronként.

A budapesti gabonatözsde.

Budapest, november 6.

Kedvező hangulat mellett 25.000 métermázsa buza került forgalomba 5 fillérral magasabb áron.

Rozs szilárdan tartott árak mellett került a forgalomba. Zabban és tengeriben változatlanok maradtak az árak.

Árpában 5 fillérral emelkedtek az árak. Eladatott:

Buza, Tiszavidaiki: 100 mm. 81-5 k. 8 K. - i., 200 mm. 82 k. 8 K. - i., 400 mm. 81-6 k. 7 K. 97 1/2 l., 200 mm. 81-5 k. 7 K. 97 1/2 l., 200 mm. 81-5 k. 8 K. - i., 100 mm. 81-5 k. 7 K. 95 l., 200 mm. 81-6 k. 7 K. 95 l., 100 mm. 81-5 k. 7 K. 90 l. bükkönys, 250 mm. 81 k. 7 K. 92 1/2 l., 300 mm. 82 k. 7 K. 92 1/2 l., 1000 mm. 81 k. 8 K. - i., 100 mm. 80 k. 8 K. - i., 400 mm. 81 k. 7 K. 95 l., 100 mm. 81 k. 7 K. 90 l., 300 mm. 81 k. 7 K. 95 1/2 l., 100 mm. 61 k. 7 K. 90 l., 200 mm. 81 k. 7 K. 95 l., 400 mm. 81 k. 7 K. 95 l., 100 mm. 81 k. 7 K. 87 1/2 l., 100 mm. 80 k. 7 K. 87 1/2 l., 100 mm. 80-5 k. 9 K. 95 l., 250 mm. 80 k. 7 K. 75 l. kevert, 100 mm. 80 k. 7 K. 87 1/2 l., 500 mm. 80 k. 8 K. - i., 100 mm. 79-5 k. 7 K. 80 l. sárga, 100 mm. 79-5 k. 7 K. 92 1/2 l., 100 mm. 79-3 k. 7 K. 92 1/2 l., 1000 mm. 79 k. 7 K. 05 l.

Kisujasillási: 250 mm. 82 k. 8 K. 05 l., 600 mm. 83 k. 8 K. 02 1/2 l.

Hódmezővásárhelyi: 8000 mm. 80 k. 7 K. 95 l. Fejérmegyei: 100 mm. 78-5 k. 7 K. 82 1/2 l., 500 mm. 78 k. 7 K. 60 l. sárga.

Pestmegyevidéki: 100 mm. 80 k. 7 K. 70 l. kevert, 300 mm. 79-5 k. 7 K. 92 1/2 l., 100 mm. 79-5 k. 7 K. 70 l. kevert, 100 mm. 89-5 k. 7 K. 80 l., 100 mm. 73-3 k. 7 K. 82 1/2 l., 300 mm. 79 k. 7 K. 70 l. sárga, 100 mm. 79 k. 7 K. 70 l. sárga, 100 mm. 78-5 k. 7 K. 80 l., 100 mm. 79 k. 7 K. 80 l., 100 mm. 80 k. 7 K. 80 l., 100 mm. 77-5 k. 7 K. 80 l., 100 mm. 77-5 k. 7 K. 80 l., 100 mm. 77-5 k. 7 K. 80 l., 100 mm. 77 k. 7 K. 70 l.

Bécsai: 100 mm. 77 k. 7 K. 80 l. Felsőmagyarországi: 200 mm. 78 k. 7 K. 65 l. sárga.

Verbászi: 8000 mm. 77-2 k. 7 K. 85 l. Török-Bécsi: 2800 mm. 79 k. 7 K. 75 l. Békakeréki: 1000 mm. 77-8 k. 7 K. 70 l.

Mind három hónapra. Rozs: 100 mm. 6 K. 45 l. Árpa: 550 mm. 5 K. 72 1/2 l., 100 mm. 5 K. 65 l., 300 mm. 5 K. 67 1/2 l., ab Budapest, 180 mm. 5 K. 30 l.

Zab: 100 mm. 6 K. 65 l., 100 mm. 6 K. 60 l., 100 mm. 6 K. 55 l., 100 mm. 6 K. 60 l.

Középényszerű mellett. A készáru hivatalos jegyzése a budapesti ár- és értéktözsde szokásai szerint készpénzben 50

kilogrammonként. - A minőség hektoliterenként és kilogrammonként.

Table with columns for 'Kilós', 'K-461', 'K-ig', 'Kilós', 'K-461', 'K-ig'. Rows include Tiszavidaiki, Fehérmegyei, Pestvidéki, Bácsági, Békási.

Table with columns for 'Kilós', 'K-461', 'K-ig'. Rows include Kész, Árpa, Zab, Tengeri, Repce, Kéles.

A határdőzlet folyamán a következő költségek történtek:

Table with columns for month/year and price ranges. Rows: Októberi buza 1902., Áprilisi buza 1902., Októberi rozs 1902., Áprilisi rozs 1902., Októberi zab 1902., Áprilisi zab 1902., Májusi tengeri 1902., Augusztusi repce 1902.

Déli egy órákor a következő záróárak állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Table with columns for month/year and price ranges. Rows: Októberi buza 1902., Áprilisi buza 1902., Októberi rozs 1902., Áprilisi rozs 1902., Októberi zab 1902., Áprilisi zab 1902., Májusi tengeri 1902., Augusztusi repce 1902.

Délután fél 5 órákor zárul:

Table with columns for month/year and price ranges. Rows: Buza októberre 1902., Áprilisi buza 1902., Októberi rozs 1902., Áprilisi rozs 1902., Októberi zab 1902., Áprilisi zab 1902., Májusi tengeri 1902.

A budapesti értéktözsde.

A mai tőzsdén esüdes üzlet uralkodott és ennek következtében a forgalomba került értékek gyöngültek és bágyadt irányzattal zárultak.

Előzősde. Csüdes irány mellett a nemzetközi értékek gyöngültek.

Osztrák hitelrészvény 672.25-671.50. Magyar hitelrészvény 708.50-708.00. Osztrák-magyar államvasut 702.50-701.50. Rimamurányi vasut 470.60-470.00. Jelzalogbank 467.25 Városi villamos-vasut részvény 329.- korona.

Déli tőzsde. Berlini jegyzésekre a hangulat nyugodt volt és az értékek ártolyamai alig változtak.

Osztrák hitelrészvény 671.50-671.-, Magyar hitelrészvény 708.-707.50. Osztrák-magyar államvasuti részvény 702.50-702.-, Déli vasut 74.-, Rimamurányi vasut 469.50-469.-, Magyar leszámlitólbank 442.50-442.-, Jelzalogbank részvény 487.-486.50 Közüti vaspálya részvény 612.-, Városi villamos vasut részvény 328.50 korona.

A helyi értékek piaca esüdes. Kötöttet: Salgótarjáni közszobánya részvény 515.-517 korona. A prémiumszületben díjbiztosításokért fizettek: Osztrák hitelrészvényekért holnapra 4.-5.- korona, nyolc napra 10-12 korona, 1902. november hó végére 19-21 korona.

A 4 órai zárlatok maradt: Osztrák hitelrészvény 671.21. Magyar hitelrészvény 707.50. Leszámlitólbank részvény 442.50. Rimamurányi vasut részvény 468.50. Osztrák-Magyar államvasuti részvény 702.25. Közüti vasut részvény 612.-. Városi villamos vasut részvény 328.50 korona.

A budapesti terménytözsde.

A terményüzletben a szezonserü hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő ártolyamokat állapította meg:

Jegyzetek: Heremag: lucerna magyar 56.-62.- korona, vörös aprószemű 58.-63.- korona, vörös erdélyi - korona, vörös búnsági - korona, középsemű 65.-67.- korona, nagysemű 69.-72.- korona. Dismászár: budapesti 68.-68.50 korona, vidéki - korona. Táblássalonna: légszarított vidéki - korona, városi 4 darabos 56.-56.50. korona, 3 darabos 57.-57.50. korona, tisztított vidéki - korona, szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 11.50-11.75 korona, 120 darabos - korona, 100 darabos 13.50-13.75

korona, 85 darabos 17.-17.25 korona, azonnali szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 11.-11.25 korona, 100 darabos 13.25-13.50 korona, 85 darabos 16.75-17.25 korona. Szilva: slavóniai 16.-16.50 korona, szerbiai 14.-14.50 korona, azonnal való szállításra.

A bécsi értéktözsde.

As előzősde gyöngö volt az irányzat. A déli tőzsdén tartott a gyöngre irányzat és a kedvtelenség.

Zárlatok változatlan kedvtelenséggel uralkodott.

Bécs, november 6. (Magyar értékek zárata) 4 1/2-os aranyárjádék 120.40. Liszi és szegedi kölcsön sorjegy 157.-. Magyar vasuti kölcsön ezüstben - korona, keleti vasuti állami kötvény - Magyar leszámlitól- és pénztároltbank - Rimamurányi vasut részvény 409.50. Magyar koronárjádék 97.50. 4 1/2-os Magyar földtöze. kötvény 97.35. Magyar hitelbank részvény 704.-, Magyar nyeregemény kölcsön sorjegy 202.25. Kassa-özerbergi vasuti részvény - Magyar keres. bank 2583. Magyar cukoripar -

Bécs, november 6. (Osztrák értékek zárata) 4 2/2-os papírjádék 101.10. 4 1/2-os osztr. aranyárjádék 120.55. 1890-os sorjegy 149.70. Osztrák hitelrészvény 428.-, Angol-osztrák bank - Lécsi bankjegyet 449.50. Osztrák-magyar bank 1580. Déli vasut 73.75. Dunagőzhajózási részvény 904.-, Dohányrészvény 320.-, Cesszár és királyi arany 11.35. Német bankváltó 116.92. 4 2/2-os ezüst jádék 100.80. Osztrák koronárjádék 100.15. 1894-iki sorjegy 250.-. Osztrák hitéleti részvény 671.25. Unionbank 531.-. Osztrák Länderbank 388.50. Osztrák-magyar államvasut 702.-, Elhavölgyi vasut 467.-, Alpeai bányarészvény 366.25. 30 frank arany 19.08.-, Londoni váltóár 239.15. Bécsi Tramway Ltt B. - Bécsi Tramway Ltt A. - Lapót köh - Az irányzat nyugodt.

Bécs, november 6. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délivásdi magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 671.25. Magyar hitelrészvény 708.-, Angol-Osztrák bank 270.-, Bécsi bankjegyet 460.-, Union bank 532.-, Länderbank 389.50. Osztrák-magyar államvasut részvény 701.75. Déli vasut 74.-. Elhavölgyi vasut 468.-, Szaknyugati vasut részvény - Dohányrészvény 320.-, Rimamurányi vasut 470.50. Alpeai bányarészvény 366.50. Májusi jádék 101.10. Magyar korona jádék 97.55. Török sorjegy 113.25. Német birodalmi mára 116.98-117.03. Napoleon'or 19.07.

Külföldi értéktözsde.

Berlin, november 6. (Tőzsdei tudósítás.) Newyork bágyadtsága és a mána-vesztéliai piac helyzetéről szóló kedvezölen jelentések mindjárt megnyitások nyomták a tőzsdét. Köh- és bányarészvény 1 1/2-ot vesztettek ártolyamukból. Bankok eleinte renyhék voltak, késöbb kissé javultak. Osztrák-magyar államvasuti és transvaali részvények gyöngültek. A második érában a forgalom korlátolt volt és az irányzat nem változott. Magánkamatláb 3 1/2.

Berlin, november 6. (Zárata) 4 2/2-os papírjádék - 4 1/2-os osztrák aranyárjádék - Elhavölgyi vasut - Magyar koronárjádék 98.40. Osztrák-magyar államvasut 151.10. Kassa-özerbergi vasut - Bécsi váltóár 85.40. Magyar vasuti beruházási kölcsön - Alpeai bányarészvény - Disconto-Commandit 188.40. Alkalanós villamosjegy Edison 168.-, Geisenkircheni 171.75. Laura-köh 169.25. 4 2/2-os ezüstjádék - 4 1/2-os magyar aranyárjádék 101.90. Osztrák hitelrészvény 212.10. Déli vasut 19.40. Károlyi Lajos vasut - Orosz bankjegyek 218.40. 4 1/2-os új orosz kölcsön 97.-, Török dohányrészvény - Olasz jádék 103.30. Magyar hitelbank - Dynamit Trust 166.60. Harpeni 166.10. Az irányzat nyugodt.

Berlin, november 6. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Kés forgalom. 4 1/2-os magyar aranyárjádék 101.90. Magyar koronárjádék 98.40. Osztrák hitelrészvény 212.-, Osztrák-magyar államvasut 151.-, Déli vasut 19.30. Szaknyugati vasut 218.40. Elhavölgyi vasut - Orosz bankjegyek középszen - Busentierai - Orosz bankjegyek - (Ultimo) Lombard -

Páris, november 6. (Zárata) Osztrák-magyar államvasut - 4 1/2-os osztrák aranyárjádék 102.50. Osztrák Länderbank - 3 1/2-os francia jádék 99.82. Ottomankorona 593.-, 3 1/2-os francia jádék - Alpeai bányarészvény - Déli vasut - 4 1/2-os magyar aranyárjádék 108.65. Párisi bankrészvény 1074. Olasz jádék 103.20. Francia törleszt. jádék 99.55. Osztrák földhitelintézet részvény 1263.-. Török öchanyrészvény - Az irányzat bágyadt.

Frankfurt, november 6. (Zárata) 4 2/2-os papírjádék 101.80. 4 1/2-os osztrák aranyárjádék 103.20. Magyar koronárjádék 98.40. Osztrák-magyar bank 112.40. Déli vasut 19.40. Elhavölgyi vasut - Londoni váltóár 204.37. Bécsi bankjegyet 114.20. Villamos részvény 120.-. 4 1/2-os magyar aranykölcsön 87.55. 4 2/2-os ezüstjádék 101.40. 4 1/2-os magyar aranyárjádék 101.95. Osztrák hitelrészvény 212.-, Osztrák-magyar államvasut 151.10. Szaknyugati vasut - Bécsi váltóár 85.45. Párisi váltóár 813.50. Uno bank - Alpeai bányarészvény - Az irányzat esüdes.

Frankfurt, november 6. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Ártolyamok januára. Kés forgalom Osztrák hitelrészvény 212.-, Német bank 211.50. Disconto 187.75. Berlini kereskedelmi bank 155.80. Geisenkircheni 157.-, Harpeni 166.6. Laura-köh 171.75. Olasz jádék - Az irányzat szilárd.

Hamburg, november 6. (Zárata) 4 2/2-os ezüstjádék 101.20. 1890. sorjegy 152.25. Déli vasut 19.15. 4 1/2-os osztrák aranyárjádék 102.75. Osztrák hitelrészvény 212.10. Osztrák-magyar államvasut 151.-, Olasz jádék 103.10. 4 1/2-os magyar aranyárjádék 101.90. Az irányzat cüdes.

Budapest-köbányai sertéskereskedelem/ osarnok jelentése.

November 6. A sertésüzlet irányzata: lanyha. A) Hízó sertések ára: I. A) Magyar elsörendű: Öreg nehéz (páronként 400 kg-os fillérgramm felüli súlyban 108-110 fillérg, Öreg közép (páronként 300-340 kg-os fillérgramm terjedő súlyban) - fillérg, fiatal nehéz (páronként 320 kg-os fillérgramm felüli súlyban) 110-112 fillérg, fiatal közép (páronként 251-320 kg-os fillérgramm terjedő súlyban) 110-114 fillérg, fiatal könnyű (páronként 250 kg-os fillérgramm terjedő súlyban) - fillérg, - II. Magyar s z ed etti: Nehéz (páronként 280 kg-os fillérgramm felüli súlyban) - fillérg, Közép (páronként 240-280 kg-os fillérgramm súlyban) - fillérg, könnyű (páronként 240 kg-os fillérgramm terjedő súlyban) - fillérg, - III. Romániai: Nehéz (páronként

320 kilomgramm felüli súlyban) — állérig. Közép (páronkint 250—320 kilomgramm terjedő súlyban) — állérig. Könnyű (páronkint 200 kilomgramm terjedő súlyban) — állérig. IV. Romániai eredei (Stschl). Nehéz (páronkint 240 kilomgramm terjedő súlyban) — állérig. V. Szerbiai: Nehéz (páronkint 280 kilomgramm felüli súlyban) 108—110 állérig. Közép (páronkint 240—260 kilomgramm terjedő súlyban) 108—108 állérig. Könnyű (páronkint 240 kilomgramm terjedő súlyban) 102—104 állérig.

Szerkesztés szám 1902. nov. 4. napján volt készlet 42.187 darab. — 1902. nov. 5. napján felhajtott — darab. — 1902. nov. 5. napján elszállított 880 darab, 1902. november 6. napjára maradt készletben 41.307 darab.

Kivonat a hivatalos lapból.

— November 6. —

Kinevezés. A pénzügyminiszter Schuster Mihály segésvári díjtalan pénzügyi számgyakornokot a nagybeszerkesi pénzügyigazgatóság segélydjának pénzügyi számgyakornokká ideiglenes minőségben, Huszovszky Nándor operjesi lakost ideiglenes minőségben pénzügyi számgyakornokká ideiglenes minőségben díjtalan pénzügyi számgyakornokká a miniszteri számvetőséghez kinevezte. A pozsonyi itélőtábla elnöke Moosz Géza végzett joghallgatót ezen itélőtábla területére díjtalan joggyakornokká nevezte ki. Az operjesi pénzügyigazgatóság Balázs Ignác és Suszták Ödön kassai adóhivatali díjtalan gyakornokokat a girálti, illetve kissebbeni adóhivatali díjtalan gyakornokokká kinevezte. A vallás-és közoktatásügyi miniszter Obradovics János tanítót az idvői községi elemi iskolához rendes tanítóvá, Bereghy Mihályt képviselői gazdasági szakintézetet a makói községi jellegű gazdasági ismételőiskolához gazdasági szakintézetű, Milotinov Márkot a kovil-szentiváni községi elemi iskolához rendes tanítóvá, Malbasky Olga tanítónt a dubováci községi elemi iskolához rendes tanítóntóvá kinevezte. A pénzügyminiszter Rednik Gergely és Lamos József pénzügyi főbiztosokat Kassára, illetőleg Trencsénbe pénzügyi felügyelőkké; Soltesz Géza pénzügyi biztost Késmárkára pénzügyi főbiztosá, a marosújvári főbányahivatal mellé rendelt számvetőséghez Berndhard Arnold kohómérnököt pénzügyi számvetőségére végleges minőségben, a budapesti-vidéki pénzügyigazgatósághoz Horváth

Boldizsár pénzügyi fogalmazó-gyakornokot pénzügyi fogalmazóvá ideiglenes minőségben és a nyitrai pénzügyigazgatósághoz Kiss Jenő hat adótitestet pénzügyi fogalmazóvá ideiglenes minőségben kinevezte.

Pályázat. Fogaraszerményélni irnoki állásra november 15-ig, a sajozsenterpéri járásbörzsélni hivataliszoljai állásra hat hét alatt lehet a folyamodásokat benyújtani.

Napirend.

Napár. Péntek, november 7. Római katolikus: Engelbert. — Protestáns: Engelbert. — Görög-orosz (október 25.) Marcián. — Zaidó: Marcheschván 7. Nap két óra 38 perckor. — Nyugszik: 4 óra 17 perckor. — Hold két délután 12 óra 5 perckor. — Nyugszik: 10 óra 10 perckor este.

A kereskedelmi miniszter fogad délután 4—5 óráig. A képviselőház elnöke fogad 9—10-ig. Nemzeti Múzeum, Asványtár. Nyíva van délelőtt 9 órától délután 1 óráig.

Országos képtár az Akadémiában délelőtt 9—11 óráig. Technologiai sparmuseum nyitva délelőtt 9—11-ig. Mezőgazdasági Múzeum (Kerepesi-út 72. sz.) délelőtt 9-től 1 óráig.

Közlekedési Múzeum a Városligetben délelőtt 9 órától 12-ig és délután 2 órától 6-ig.

Az Akadémia Goethe-szobája nyitva délelőtt 10—12-ig. Múzeumi könyvtár d. e. 9—11 óráig. Akadémiai könyvtár nyitva délután 3—7-ig. Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9 órától 12-ig. Délután 3 órától 8-ig.

A Jánosirai könyvtár (Károly-körút 28.) mindennap nyitva van, köznapokon délelőtt 9—11-ig, vasár-és ünneppapokon 9—12-ig.

Menetjegyek helyiségei a Markó-és Solyom-utca sarkán, reggel 8 órától este 6-ig.

Állatkert a Városligetben nyitva egész nap. Belépődíj 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereskedelmi szakkönyvtára, tudakozó osztálya és keleti miniatúr. V. kerület Váci-körút 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-től 12-ig és délután 3 óráig 6 óráig. Házai termékek: allando kiállítás és kereskedelemtörténet-gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az üzletesség áruviszátok is eszközöl) a városigeti ipart csarnokban nyitva: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután

3 órától 6 óráig. A külföldi kirendeltségek központi üzletvezetősége (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V. Váci-körút 32. szám alatt.

Időjelzés.

— Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. — Budapest, november 6.

Európa keleti felét magas, nyugati felét pedig alacsony levegőnyomás borítja, minek következtében az idő ott hűvös, itt pedig enyhe. Esők csak elvétve voltak. Nálunk az idő tulajdonban borús és száraz. A hőmérséklet változása jelentéktelen. **Küldés:** Nyugaton enyhe és esős, keleten pedig még hűvös idő valószínű.

Vizállás.

Nov. 6.		Nov. 6.		Nov. 6.	
mm	m	mm	m	mm	m
Duna	0.60	0.50	Tisza	0.28	0.20
Sárréteg	1.64	1.60	Yekháza	0.04	0.16
Lin	0.69	1.16	V-Nagyeny	0.11	0.23
Bisz	1.14	1.10	Told	0.68	0.71
Pozsony	1.11	0.95	Tisza-Füred	0.08	0.00
Komárom	1.87	1.82	Szolnok	1.28	1.01
Budapest	1.50	1.81	Csongrád	1.10	0.63
Paks	0.71	0.64	Szeged	1.58	1.62
Móhács	1.75	0.93	Török-Bocsa	1.19	0.87
Gombos	2.46	2.83	Titell	2.25	2.18
Ujvidék	2.04	1.99	Óndava	0.64	0.22
Pannóva	2.18	2.00	Topolya	0.64	0.22
Orsova	2.60	2.68	Bodrog	0.64	0.22
Magyarfalva	0.70	0.75	Székely	1.59	1.67
Zsolna	0.88	0.87	B-Nagyeny	0.16	0.15
Trencsén	0.69	0.67	Horvát	0.50	0.18
Szerep	0.36	0.04	B-Ujfalva	0.27	0.30
Sz-Góthárd	0.04	0.06	Kőrös	0.00	0.00
Sárvíz	0.32	0.31	Ócsa	0.00	0.00
Győr	0.90	0.80	N-Vár	0.18	0.14
Péttan	0.00	0.88	Bélnyás	0.00	0.00
Zákány	0.39	0.38	Tunke	0.19	0.20
Ercs	0.32	0.18	Borodná	0.25	0.26
Eszék	0.16	0.18	Bátka	0.25	0.26
M-Szardah.	0.40	0.80	Gyoma	0.02	0.14
Zágráb	0.60	0.65	Cy-Fehérvár	0.08	0.08
Székes	1.75	1.64	Branaykva	0.00	0.00
Mitrovica	2.41	3.49	Soborsán	0.00	0.00
Dea	0.12	0.13	Arad	0.04	0.06
Sasán	0.32	0.28	Makó	0.12	0.08
N-Majfán	0.32	0.38	Kisvárd	0.00	0.00
Latorna	0.30	0.17	K-Köcskly	0.01	0.01
Laborna	0.19	0.18	Kiszót	0.12	0.08
Ungar	0.05	0.05	Temesvári	0.59	0.59
			Bocskorok	0.29	0.29

Férflak ingyen kapnak

egy legújabb találmányu gyógyszer, melylyel az elgyengült erőt visszanyerhetik. Mindenki, aki eziránt írt, kap egy próbacsomagot, egy 100 oldalas könyvet postán, jól becsomagolva. Ez egy csodálatos csodagyógyszer, mely már ezeket mentett meg, kik fiatalkori kihágások miatt nemi betegségeikben, syphilis és elgyengült férfierőben szenvedtek. E cibőláhatárosta az intézet, mindenkinek egy csomag gyógyszerrel felvilágosító könyvvel együtt ingyen küldeni. E háziismeret a baj oldására gyógyítható és mindenki, a ki fiatalkori kihágások miatt nemi betegségeikben, szellőse gyengeségekben vagy krónikus bajokban szenved, otthon gyógyíthatja magát. Ezen gyógyszerkönyvvel nem hat azon szörvekre, melyek erőt szűkösönek, és csodálatosan gyógyítja az évek óta tartó betegségeket. Orvok és fiatalok írhatnak a „State Medical Institut”-nak alant emnen, homni nekik a csomag haladéktalanul megküldetik. Az intézet elsősorban azokat akarja megmenteni, kik kezelés miatt otthonuk nem hagyhatják el. A protokollumok bebizonyítja, hogy mily könnyen lehet a veszedelmes bajból otthon is megmenekülni. Az intézet nem tesz kivételeket. Mindenki írhat a gyógyszerért bármilyen is magyarul, mire neki diszkretek mellett egy gyógyszerküldeményt küldetik felvilágosító könyvvel együtt. Írjon azonnal. A küldemény oly szepen van csomagolva, hogy tartalmaz sonki sem gyanítja. A levelek következöleg címzendök: State Medical Institute, 9. Elektrom Building, Fort Wayne, Ind., America és minden levél bérmentesítendő.

Ideg- és nemi gyengeségi állapotok impotentia,
alapos gyógyítására páratlan sikerű gyógyhatásán folytán a legmelegebben ajánljuk

dr. Mitzger Tivadar
hírneves hydro-elektrotherapiai intézetét

BUDAPEST, Teréz-körút 44., I. em.

Tapasztalt gyors és biztos eredmények folytán honorárium teljes gyógyulás után fizethető.
Rendelés délelőtt 8—11-ig, délután 2—8-ig.

JO SZIV SORSJEGY
Húzás november 15.

Főnyeremény 30000 korona. Játékterem 1946-ig. Kapható 24 havii részletfizetéssel. Havi beutészen 5 árba 2 kor. 98 fillér. Már az első részlet 30 fillér ajánlati díj ellenében megkötendő a sorsjegyek sorozat és szamát tartalmazó részletozt azonnali jätékjoggal.

Fleissig Sándor bankház, Budapest Erzsébet-körút 2.

A szenvedő emberiség öröme!

Dr. Garai Antal a bő- és nemibetegségek országos hírt szakorvos, ki már 29 éve működik a téren, elhatárosta, hogy a **Népszerű Utmutató** a nemi betegségek és azok észszerű gyógykezelésének című közel 200 oldalra terjedő munkája 20-ik kiadásának néző megújítására a még készleiben levő példányokat **teljesen ingyen**

bocsátja a szenvedő emberiség rendelkezésére. A könyv tartalmazza az összes tilkos betegségeket (szifilisz, éjjei szaglás, húgyvétel, húgyvesztés, hólyaggyulladás, férfierő, bujafekete (syphilis), fehérvérzés, stb.). A könyv leírja a legújabb észszerű gyógymódot. Tehát írjon érte mindenkinek minél előbb, hogy ezen becses munkát (vö. ára 2 fr. 50 kr.) díjtalanul megkaphassa. Porfó fojdon 30 fillér bétyleg küldendő. Széküldés zárt borlektában. Cím:

Dr. Garai Antal

Budapest, VI. ker., Andrássy-út 24. sz., hol egyezsmerind a felsorolt betegségek ellen a munka szerzője naponta rendel d. n. 10—4-ig és 7—3-ig este. Levelekre azonnal válaszol a gyógyszeréről gondoskodik.

895. sorozat. 030. szám.

BON

POLGÁR SÁNDOR
m. kir. szab. nyert orvosi mű-és köztársaság

Budapest, VII. Erzsébet-körút 50.

„The Gresham” életbiztosító-társaság Londonban Magyarországi fiók: Budapest, V., Ferenc József-tér 5-6. a társaság házában.

A társaság vagyonja 1901. decem-ber 31-én — kor. 180,871,781.— Évi bevétel biztosítások és kamatból 1901. évi decem-ber 31-én — 31,555,392.— Kifizetések, biztosítási és járadéki szerződéseket, valamint visszavásárlások stb. után a társaság fennállása óta (1848) — 426,990,048.— Az 1901. évben a társaság 5556 kötvényt állított ki — 50,727,261.04 összeg értékében. — Prospektusokkal és díjtáblákkal, melyek alapján a társaság kötvényeket kiállít, továbbá ajánlatokkal, díjmentesen szolgál a magyarországi-és kelet főlkja Budapestben, valamint ennek ügynekei a fiók minden nagyobb városában.

Magy. kir. államvasutak Üzlet. Debreczen.

Pályázati hirdetmény.

A m. Kir. Államvasutak. debreczeni üzletvezetősége a vonalir részére 1903., 1904. és 1905. években évenként szállítandó mintagyűjtemény 1200 köbméter darabolt kavics, 3000 köbméter terméskő, 1000 mázsa oltatlan mész, 100,060 drb ögelett falitégla és 100,000 fedőeserőp szállításiiránt pályázatot hirdet.

A részletes pályázati feltételek és ajánlati minták a debreczeni üzletvezetőség 1. osztályánál a hivatalos órák tartama alatt megtekinthetők, ugyanott díjtalanul meg is szereshetők.

A kiűltött és ivankint 1 korona magyar féllegyel elűtött ajánlatok a debreczeni üzletvezetőség 1. osztályánál 1902. évi decem-ber hó 10. napjának déli 12 órájig be-nyújtandók vagy posta után beküldendők, az 5 számalék bantápnéz készpénzben vagy állami letétre alkalmas értékpapirokban egy nappal előbb teendők az üzletvezetőség gyűjűpénztáránál.

A szállítási irányadók a m. kir. Államvasutaknál érvényben levő 12291/1896. sz. ártzálos anyagszállítási feltételek és fenti szamat viselő részletes szállítási feltételek. Ezen feltételek 151. stérő, továbbá olyan ajánlatok, melyek nem a kiűltött határidő adatkak be, vagy táviratilag tétetek, végre melyekhez bantápnéz nem küldetett, figyelembe nem fognak vétetni.

Debreczen, 1902. októ-ber hóban. Az üzletvezetőség. Utányomás nem díjazt.

OKVETLENÜL

nyer minden második OSZTÁLYSORSJEGY
A nyeremények összértéke: K. 14.459.000 —
HUZÁS MÁR NOVEMBER 20-és 21-én
Az első osztály betéte K.150.000
K.33. %K. % sorsjegyre K.12
Fredi sorsjegyeket ajánl az 1866.01a

Nélküldözhetetlen

minden háznál, a hol nagyobb Lexikon nincsen:
AZ ATHENAEUM KÉZI LEXIKONA.
A tudományok encyclopédiája, különös tekintettel Magyarországra.

Szakkriák közreműködésével szerkeszté:
Dr. ACSÁDY IGNÁCZ.

Két díszes félbörkötésben 20 korona.

As Athenaeum Kézi Lexikona az emberi tudomány és ismeret összes ágait felöleli. A Kézi Lexikon első sorban magyar olvasók számára készült a minden részében, egész tartalmában magyar. A Kézi Lexikon kiállítása rendkívül fényes, 16 remek színen mellettek, 32 árkép, 84 kétdoldu fekete képtábla és 14 táblázat díszíti. A Kézi Lexikon összesen 200 ívet, vagyis 8640 hasab szöveget tartalmaz s ugy mint önálló encyclopédia, valamint a német Lexikonok kiegészítése gyanánt is nélküldözhetetlen olcsó árú ismerettár képez.

A nagymélt. vallás- és közokt. miniszterium által az iskolákban, a nagymélt. bűnügyi miniszterium által a közöseknek beszerzésre ajánlja.

Kapható az ATHENAEUM kiadóhivatalában Budapest, VII., Kerepesi-út 48., valamint minden könyvkereskedésben.

Olesobb és jobb, mint bárhol.

Legnagyobb **BUTOR-áruház** budapesti
Több száz szoba dívtartó asztalos- és kárpitos-butor, barokk, angol, oroszországi, 6-démet stb. szűben, a leggyorsabbul a legrombább, a legmodernebb faozban, a garatúrák beuzása selyem, púás, francia és angol szövetekkel, kősen, raktáron kizárólag jó minőségben.
A tartósságért több évi kezességet nyujtunk.
Varga Mihály és Társai magy. butoripar-társasága
BUDAPEST, IV., Koronaherceg-utca 2., Kigyó-tér sarok.
A legújabb butor-alumunkat több mint 457 kúppel 35 kr. beklüdes ellenében bérmentve küldjük. Bevártás esetén a 25 krajcárt visszatadjuk.
Olesobb és jobb, mint bárhol.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Péntek, 1902. november hó 7-én.

Hunyadi László.

Nagy opera 4 szakaszban. Zenéjét szerzerette Erkel Ferenc. Szövegét írta Egressy B.

Személyek:
V. László Pichler Mária Szilágyiné
Czillei Ulrik Szendrői Erzsébet Krammer T.
Hunyadi L. Broulik Rozgonyi Mihályi
Hunyadi M. Szoyer Egy nemes Kárpát
Gara Várady Kézvete 7 óraker.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Péntek, 1902. november hó 7-én.

Először:

Halálos csönd.

Dráma 3 felvonásban. Írta José Echegaray. Fordította Huszár V.

Személyek:
Agustias Márkus Raimundo Mihályi
Donna Mercedes Helvey Genaro Horváth
Pura Saecvayné Orellasca Dezső
Inés Vizvári M. Rodrigo Ivánfi
Julia Nunkácsi Ponna Negra Gál
Kezdeté 7 óraker.

VIGSZÍNHÁZ.

Péntek, 1902. november hó 7-én.

Fedák Sári vendégfellépéssel Csókon szerzett völégény.

Énekes bohózat 3 felvonásban. Írta Szigeti József. Zenéjét szerzerette: Serly Lajos.

Személyek:
Csontai Balassa Traurer Vendrei
Béla Góth Előjáró Kazaliczky
Eszt Rostagni Irmag Tapolozási
Abrai Irén Fedák Futaki Szerőmy
Barnyai Pethes Ripacs Hegedűs
Olga Négrádi Nefeletjs Nikó
Kezdeté 7 1/2 óraker.

NÉPSZÍNHÁZ.

Péntek, 1902. november hó 7-én.

Először:

Niobe.

Énekes daljáték 3 felvonásban. Paulton után írta: Pásztor Árpád. Zenéjét szerzerette Stoll Károly.

Személyek:
Dunn Péter Kovács M. Niobe Küry
A felesége Siposné Miton Helén Dóry
Hetty Ledóiszky Kertész Deli
Harry Szirmai Szobalány Holló
Lord Tomkins Szabó A. Deborah Tallián
Kezdeté 7 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Péntek, 1902. november hó 7-én.

Balkézről.

Bohóság 3 felvonásban. Írta Pierre Veber. Fordította Heltai Jenő.

Személyek:
Lavaréde Ráthonyi Féverollesné Tomcsányi
Colette Horváth Garrigue Deli
Bridier Boross Ribouis Faragó
Bridierné Sziklainé Francis Iványi
Kezdeté 7 1/2 óraker.

URANIA SZÍNHÁZ.

Péntek, 1902. november hó 7-én.

Angol élet.

Írta Ráth István.

Kezdeté 7 1/2 óraker.

FOVÁROSI ORFEUM

Waldmann Imre igazgató Nagymező-utca 17.

Egy éjjeli támadás

nagy kiállítás némajáték szerzője: Paul Maritain

Mary Lincke koncert-énekesnő

Little Fred akrobata kutyával

Trio Decaruso olasz utcai énekesek

Alexandron orosz együttes

Marins, Suther, Karen, Havelant, Baumann, Leony, Tarka Szinged, Ballet, Kozmográf.

Az előadás 8 óraker kezdődik.

A Műteremben reggel 5 óráig Vörös Eiek előnyzenekara hangversenyez.

Legszébb könyvtárt berendezek, havi 2-3 korona részletfizetésre:

Szépírodalom, szakmunkák bel- és külföldről: Cim Kelemen Gyula. Budapest VII., Dob-utca 91. sz. II. em. 15. felevezőlap elegendő. (Videokról válaszbélyeg melléklendő.)

Színházak heti műsora.

	M. kir. Operaház	Nemzeti színház	Vig. színház	Népszínház	Magyar színház
Szombat	A hajazzók, Piros cipő	Halálos csönd	Loute	Niobe	Balkézről
d. u. Vasárnap este	A nürnbergi mesterdalnokok	A szigetvári vértanúk	A csókon szerzett völégény	Náni	B. A. L. E. K.
		Halálos csönd	Loute	Niobe	Balkézről

Kávész és tea

közvetlenül a termelőktől a fogyasztónak.

Legfinomabb és legelőszöb - vásárlás - Kunz testvérek

23 saját fiók. Számos raktár a vidéken.

Budapest, Fürdő-utca 9.

Király-utca RÉMI-MULATÓ. Király-utca 71.

Rémi Tivadar, igazgató. Halmoviet M., művezető Pénztárnnyitása 7 óraker. Kezdeté 8 óraker.

Az új szenzációk novemberi műsor rendkívüli sikere!

Eddig még Budapesten nem látott hallatlan mutatványok!

Georg és Guszti Edler

a „Styria alpesek” című jelenetükben

Georg Bonhairs-csoport

a jelenkor legszenzációsabb mutatványai

La belle Heloisa Titcomb

a világhírű délamerikai énekes és táncosnő

The 4 Noiset

a világ legnagyobb szerűbb mű- és versenyezőképzőszek

Charlotte Kara

(kroel) Etoile Parisienne

Les Omankosfzky

lancakrohetők, 3 gyermek fenomenális mutatványai a lánctáncban

valamint 12 előrangú művész fellépéssel.

Minden ünnepek és vasárnap 2 előadás.

Belpöregyek elővételben 70 kr., kaphatók: tőszó Andrassy-ut 38., tőszó Erzsébet-körút 51. (fürdőpálat) és tőszó Király u. 72.

Az előadás után a tőlkörut-kávéházban Pécsi Hegedűs Gyula előnyzenekara hangversenyez reggel 6 óráig.

A 13312. számú

„Eljárás szövészeti célokra szolgáló patronoknak készítésére“

című 1898. július 23-ról és a 19726. számú 1900. május 12-ről kelt magyar pótszabadalomra

vevők vagy engedmenyesek kerestetnek.

Szives ajánlatok „W. D. 6027” alatt további-tás végett Mosse Rudolfhoz Hécs L, Seilerstáto 2. intéződk.

Hasznáilon Kerpel-féle Kézfimotó

folyadékot, mely a kezét 3 nap alatt bársonyimává és hófehérá teszi. 1 üveg 90 fillér. Kerpel gyogtár, Budapest, V., Lipót-körút 28. 4 üveg rendelésnél franco.

A ritkaságyűjtő.

Egy ritkaságyűjtő mesés összeget ádozott, hogy gyűteményeiben a legkritikább keziratok és okiratok helyet foglalhassanak. Így már igen nagy összeget ígért a Hecht-Bankháznak azért a sorsjegyért, a melyvel ott 600.000 koronát nyertek és a mely annak kirsatában volt látható. A Hecht-Bankház azonban semmi áron sem volt hajlandó megválni szerzesének ez érdekes dokumentumától, hanem azt ajánlotta, a régiséggyűjtőnek, hogy ha ilyen mesés összeget nyert sorsjegy birtokába akar esetleg jutni, vásároljon osztály-sorsjegyet a Hecht-Bankháznál, a hol eddig a legtöbb főnyereményt nyerték. Budapest, Ferenciek-tere 6. és Erzsébet-körút 32. Húsz november 20. és 21. Erzsébet sorsjegy 12 kor., fél 6 kor., negyed 3 kor., nyolcad 1 kor. 50 fillér.

Török szerencsenaptára

A hónap mely napján születtem?

Mindenki kísérelje meg szerencsésjét a hónap azon napján, melyen született.

1	109615	11	35347	22	109610
2	17780	12	52506	23	65061
3	96434	13	74306	24	19616
4	4074	14	100625	25	61455
5	64470	15	20005	26	38044
6	53707	16	37422	27	109623
7	109601	17	8623	28	66005
8	35235	18	48028	29	8558
9	65848	19	51622	30	38207
10	109919	20	95302	31	65847
		21	32718		

A m. kir. szabadalm. osztályorsjáték I. osztályának tervszerű betételei. 1/3 eredeti sorsjegy 1.50 kor. 1/2 eredeti sorsjegy 6.— kor. 1/4 eredeti sorsjegy 3.— kor. 1/1 eredeti sorsjegy 12.— kor. Fenti számok esetleges biztosításra megrendelést szonnal, legkésőbb azonban november hó 10-ig kérünk.

Török A. és Társa

bankháza, Budapest. Legnagyobb osztályorsjegy-iroda hazánkban. Központ: Teréz-körút 46c. sz.

FIÓKOK: Váci-körút 4. szám. Muzeum-körút 11. sz. Erzsébet-körút 54. sz.

HECHT

BANKHÁZ

PONTOSAN SZOLGÁLJA KI ÜGYFELEIT

Magy. kir. államvasutak. 148758/902. A.III. sz.

Pályázati hirdmény.

Az alulírott igazgatóság a magy. kir. államvasutak céljaira az 1903. évben szükséges mintegy 12,000 métermáza neutrális-olaj szállítást biztosítani kívánván, ezenel nyilvános pályázatot hirdet.

A szállításra vonatkozó részletes módozatokat magában foglaló „Ajánlati felhívás” valamennyi hazai kereskedelmi és iparkamaránál, az országos ipar egyesületnél, a m. kir. kereskedelmi muzeum igazgatóságánál, valamint a m. kir. államvasutak anyag és leltár bezerzési (A.III.) szakosztályánál (Budapest, Andrassy-ut 73. II. em. 40.) az ajánlati feltételek szolgáló úriappal együt kapható.

A pályázati feltételek ki-gészítő részét képező általános felte-telek a magy. kir. államvasutak budapesti nyomatványtáránál szerzethetők meg.

A szabályszerűen kiállított, ivenkint egy koronás magy. kir. okmány-bélyegzők ellátott ajánlatok lepecsételve és a borítékban ezen felirással: „Ajánlat 148758/902. számhoz”

ellátva legkésőbbben folyó évi november hó 12-ki déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak anyag-és leltárbezerzési szakosztályában átadandók, illetve posta útján ugyanoda beki-dendők.

Bánatpénz gyanánt az ajánlott mennyiség értékének 5 százaléka készpénzben, vagy állami le-tételekre alkalmas értékpapirokban az ajánlatok benyújtására kitűzött határidő megelőző nap déli 12 óráig az alulírott igazgatóság budapesti főpénztárá-nál leteendő.

Később benyújtott ajánlatok, valamint az olyanok, melyek nem pontosan és nem a részletes módozatok betartása mellett tétettek, valamint az olyanok is, a melyekre nézve az előírt bánatpénz le nem tétetett, nem tétettek figyelembe.

Budapest, 1902. szept. hóban. Az igazgatóság. (Ülányomás nem díjazt.)

Most jelent meg!

A MAGYAR LANT

A magyar hazafias líra és zene történeti fejlődése Arany László és egyéb forrásainak nyomán

IRTA: KÖRÖSI HENRIK

zenéjét összeállította: magánhangokra, vezetés és fétikarra és zongorára áltira: SZTOJANOVITS JENŐ.

12kölai és magánhangszálta.

A zenekönyv nagy közönségek, daladókának, ének-együtleteknek legalkalmasabb hangadóttó alankönyve. A zongora általánban benne van az éneklés is, a így csupán zongorára is alkalmas.

TARTALMA:

Prologus. — Cserebogár. — I. Szakasz. Öskör XVI.—XVII. század. — Regde ének a csodaszarvasról. — Jorsze, emlékeznék. — Eger ostroma. — Édes anyam sokat írtett a jóra. — Kuruz labori dal. — Gyry dal. — Virág dal. — II. Szakasz. A XVIII. század. — Hej Rákóczy, Bececsényi, Bezeredy. — Csánon Falkó. — Bujdosók éneke. — Grinka Panna magyar nótája. — Tréfa dal a német tánczara. — Hadik öbeter nótája. — III. Szakasz. A XIX. század. — Insurgens nótá. — A kinek nincs szeretője. — Bihari nótája, mikor a pénz elfogyott. — Fityúli a szel. Befordultam a konyhára. — Eg a kunyhó. — Kitétek a holttestet az udvarra. — Zöld asztalon. — Nem vagyok én senkinek sem.

Ar. szimfonikus borítékban (kis kvartalok) 8 kor. netto. Elhez.

Karszólam nagy nyolcadlalk) 75 fillér netto.

Megrendelhető a kiadócégről:

Lampel R. (Wodianer F. és Fiai)

ca. és kir. udv. könyvkereskedésben

Budapest, Andrassy-ut 21. sz.

